

magyar

VADÁSZLAP

12. ÉVFOLYAM, 2.
2003/FEBRUÁR

300 Ft

www.vadaszlap.hu

2003

A KOMMUNIKÁCIÓ
ÉVE

**TERELŐ-
VADÁSZATOK**

9-11. oldal

**Kérjük
az igaz vadászokat,
akik szeretnék támogatni
a magyar vadászati kultúrát,
személyi jövedelemadójuk
1%-át utaltassák a VKE
19677079-2-41
adószámára**

IRÁNYTŰ

30-31. oldal

SCHMIDT & BENDER®

FEGYVERTÁVCSÖVEK

SCHMIDT & BENDER Hungária Kft.
H-1106 Budapest, Fehér út 10.
Telefon: 434-2102
Fax: 263-2937

Frankonia

TRÓFEA KFT.

MEINDL

Chiruca

Speciális téli időszakban használható bőr víztaszító bevonattal ellátott lábbelik széles választékával várjuk Tisztelt Vásárlóink jelentkezését a gödöllői Isaszegi úti nagykereskedelmi raktárunkban.

POSTACÍM: 2101 GÖDÖLLŐ, Pf. 176. TELEFON: 06-20/9420-760 TELEFAX: 06-20/9422-181 e-mail: trofea@mail.digitel2002.hu
NYITVA TARTÁS: HÉTFŐ, KEDD, CSÜTÖRTÖK: 7.30-16 ÓRÁIG, SZERDA: 7.30-18 ÓRÁIG, P: 7.30-13 ÓRÁIG

IRÁNY SELLYE

FÉL ÉVEN KERESZTÜL – GÓG GÁBOR SELLYEI VADÁSZBÉRLŐ JÓVOLTÁBÓL – MINDEN HÓNAPBAN KISORSOLUNK EGY KÉTNAPOS VADÁSZATOT, A HOZZÁTARTOZÓ INGYENES ELLÁTÁSSAL A MAGYAR VADÁSZLAP ELŐFIZETŐI ÉS A VADÁSZATI KULTURÁLIS EGYESÜLET TAGJAI KÖZÖTT.

A SZÁMÍTÓGÉPBE PÖRGŐ ADATOK KÖZÜL, A STOP-GOMB MEGNYOMÁSÁVAL A SZERENCSE JANUÁRBAN **RÁCZ IMRÉNEK (DINNYÉS)** KEDVEZETT – ŐSZINTE VADÁSZIRIGYSÉGGEL GRATULÁLUNK – AKIT A SELLYEI TERÜLET – VADDISZNÓ ÉS TARVAD VADÁSZATON – VENDÉGÜL LÁT. ÉLMÉNYEIRŐL A LAP HASÁBJAIN IS BESZÁMOLUNK.

A vendéget **Jung Jenő** fővadász fogja kísélni, akiről egy aranyos és tanulságos kis történetet el kell mesélnem.

Február végén, március első napjaiban már megérkeznek a szalonkák a Dráva környéki erdőbe, s mivel Jenő nem csak „avatott” vadászkürtös, vérebes, hanem megszállott szalonkázó is, túl a szarvasbögés és a vaddisznóhajtások őszi-téli fáradalmain, ilyenkor akaratlanul is a „fődiszpécserév” válik a szalonkavonulásnak. Láttál már? Lőttél már? Mi a helyzet? – telefonálnak az ország minden részéből, s Jenő mindenkinek türelmesen és őszintén (!) válaszol.

Még kezdő volt a németvizslám, először volt velem szalonkázni. Az esti húzáson megsüvegeltem az első madarat, aztán lövéshez nem jutottam. Hajnalban egy fiatal tölgyeshez autóztunk, Jenő elmagyarázta hová álljak. Jött is püsszegve az erdő királynéja, a kapáslövéssemre – úgy éreztem – le is esett. Arnold, a kutyám, bevágatott az erdőbe, de üres szájjal került elő nemsokára. Na, majd a húzás végén megnézzük – simogattam meg a fejét és tovább vadásztunk, élvezvén a szalonkázás semmi máshoz nem hasonlítható, számomra örökösen „száj-kiszáritó” izgalmát. Felkelt a Nap, a rigók szerelmes hangoskodása hangzavarnak tűnt a korrogásra-püsszegésre kihagyott idegeimnek. Elkezdtem a sűrűben keresgélni az állítólag meglőtt szá-

lonkámat, s nem hagyhattam abba, mert találtam egy a levegő mozgásától ide-oda billegető szalonka szárnytollat. A megbeszélte találka idején már régen túl voltunk, amikor megjött Jenő, és most már együtt kutattunk a szenderindákkal átszótt bokrok között. Jenő,

Jung Jenő, fővadász

mint gyakorlott vérebes – a tolltól nem messze – talált egy csepp vért... aztán fél óra múlva egy újabb cseppet. Ha hiszik, ha nem, jó két óra múlva már vagy nyolcvan méteren kicsapáztuk a sebzett szalonkát. Hagyjuk abba, ez nem lesz meg – adtam föl a keresést. De van vér – válaszolt Jenő, majd hozzátette: Te, én hazamegyek a vérebért! – és fölállt a négykézláb állásból. Néhány újabb csepp megtalálása után lakonikus rövidséggel megkérdezte: miért nem keres a vizsla? Mert még nem ismeri a szalonkát – válaszoltam, de a dolog engem sem hagyott nyugodni. Két-három, korábban papírzsebkendővel megjelölt vércseppet megmutattam a kutyának ... és néhány perc múlva megfogta az előttünk gyalogló, szárnyaszegett madarat. Menet közben is, de ekkor igazán elkezdtünk harsányan röhögni. Ha látna bennünket valaki, hogy szalonkát vércsapáztunk, aztán hajszára küldjük a kutyát ... ugye hihetetlen. Az őzek már kényelmesen túl voltak a délelőtti nyújtózkodásukon, amikor az elsőt koccintottuk a kicsapáztott – és az akkori esztendő első – szalonkámra, ami soha nem lett volna meg, ha Jung Jenő gyakorlott vérebes vadász-szeme nem fedezi fel a tavaszi erdő megsárgult-bebarnult avarszőnyegén azt az egyetlen csepp vért... s kitartásával nem bizonyítja, hogy egyetlen vad utánkeresését sem szabad sohasem földadni.

csekő

AZ EGYENRUHA IS KOMMUNIKÁCIÓ

A kommunikáció ugyanis nem csak abból áll, hogy egymást értve beszélgetünk egymással, ez a kifejezés hihetetlen sokféle kapcsolati formát takar ... és nem csak az emberek között. Bármilyen hihetetlennek tűnik, már egyes egyséjtűek között és a növények közt is van „társas kapcsolat”, ami még akkor is az, ha csak néhány molekulányi kémiai anyag kiválasztásában vagy a virágpor „szélnék eresztésében” nyilvánul meg. De minek nevezhetnénk másnak, mint beszéd nélküli metakommunikációnak a kinyíló virágok feltűnő színű jelzését a beporzást elvégző rovaroknak vagy a pompás tollszobor dörgő fácánkakas üzenetét a tojóknak, hogy ők válasszák leendő utódaik nemzőjévé.

Hasonló módon fejez ki egy egyenruha is – áttételesen vagy közvetlenül – különféle üzeneteket. A hivatásos vadászok egyenruhája is üzenet, azt jelenti, hogy viselője egy varázslatos szakma képviselője, hogy megbecsüli a munkáltatója azzal is, hogy ezt az egyenruhát megvette számára... és üzeni azt a szándékot, hogy a hivatásos vadászok egységes megjelenésükben is egy jó érte-

lembe vett „elit” közösség tagjai – melyet nem fejez ki a bármilyen „egyéb” ruházatra feltűzött jelvény. (Reméljük, hogy az OMVK által felvállalt Szolgálati Szabályzat módosítása végre elkészül, s megjelenik a jogszabály mellékleteként, tartalmazza az egyenruhával kapcsolatos részletes előírásokat is.)

Az ország egyre több megyéjében az FVM Hivatalok kommunikációja csak akkor jön létre az újonnan fölesküdni készülő vadőrjeltekkel, ha azok bemutatják az előírt felszerelést, mert esküt csak egyenruhában tehetnek. Ez – a sokszor kényszerűségből megtett kommunikáció – a munkáltatónak nem mindig tetszik, de a törvényt be kell tartani, meg kell venni az elrendelt járandóságokat.

És egyértelműen kommunikáció az az adatszolgáltatás is, amellyel az FVM Hivatalok munkáját segíti a VKE, amikor az egyenruhát megvásárló hivatásos vadászok, munkáltatók adatait rendszeresen átadja.

A kommunikáció – ha nem is fordítunk rá figyelmet – egész életünket át- meg átszövi, bennünk van, rajtunk van, körülvesz bennünket. Ezért is javasoltuk, hogy 2003 le-

gyen a magyar vadászatban a kommunikáció éve.

S ha már javasoltuk, tenni is kívánunk érte. A Vadászati Kulturális Egyesület és a szerkesztőség úgy döntött, hogy – az egyenruha különleges üzeneteként – minden hivatásos vadásznak, aki **2003-ban az egyenruha garnitúra bármely(!) darabját megvásárolja – a bakancstól az öltönyökön át a kalapig – ebben az évben ajándékba kapja a VADÁSZLAP előfizetését.**

A döntés mögött az áll, hogy javítani szeretnénk a vadászat belső kommunikációját, minden hivatásos vadásznak lehetővé kívánjuk tenni, hogy időben értesüljön a vadászat szakmai híreiről, érdekességeiről.

Az ajándékhoz nagyon egyszerű hozzájutni. Csak be kell menni a hivatásos vadászok szaküzlet-hálózatának valamelyik boltjába, meg kell vásárolni vagy rendelni az egyenruha valamelyik darabját és a hivatásos vadász lakcímére automatikusan megküldjük a VADÁSZLAP-ot.

SE

IGÉNYES, PRAKTIKUS, ELEGÁNS VISELET

MINŐSÉGI VADÁSZ- ÉS ERDÉSZÖLTÖZÉKEK,
UTCAI ÉS TÁRSASÁGI VISELETEK GYÁRTÁSA ÉS FORGALMAZÁSA

MINTABOLT ÉS NAGYKERESKEDÉS
2440 SZÁZHALOMBATTA,
VÖRÖSMARTY U. 40.
Tel./fax: 06-23/359-158
NYITVA:
HÉTFŐTŐL PÉNTEKIG
8-16.30 ÓRÁIG

FEGYVERÁTVÉTEL VIZSGÁLATRA

Egyéni megrendelőink részére **PUSKA-ÁTVÉTEL:**
HÉTFŐ, SZERDA, PÉNTEK: 7.00-12.00 óra között

Szükséges:

a fegyver, fegyvertartási engedély és a tulajdonos neve,
pontos címe, irányítószáma.

Egyéni megrendelőink részére
MAROKLÓFEGYVER-átvétel:

KEDD, CSÜTÖRTÖK: 7.00-12.00 óra között

Szükséges:

a fegyver, fegyvertartási engedély és a tulajdonos neve,
pontos címe, irányítószáma.

**Fegyverjavítók, vadásztársaságok, kereskedők,
illetve más cégek részére fegyver-átvétel:
előre egyeztetett időpontban, 7.00-10.00 óra között**

Szükséges:

2 példányos megrendelés, amelynek tartalmaznia kell
a megrendelő adatain kívül minden egyes fegyver számát,
típusát, kaliberét, a tulajdonos nevét, lakcímét, irányítószámát.

Ezen adatok hiányában a fegyver vizsgálatát
nem áll módunkban elvállalni!

BUDAPEST, IX. ker., Soroksári út 158. 1453 Budapest 92. Pf. 15.

Telefon: (06-1) 347-6030 Titkárság: 101-es mellék

Fegyverátvétel: S122-es mellék Fax: 115-ös mellék

E-mail: mkh@mkh.hu <http://www.netcall36.hu/lofegyv/fegyver.htm>

Ficsor
Autóház
Kft.

Ficsor Autóház Kft.

Budapest, 1106 Fehér út 7.

Tel.: 260-1122, 261-1122

Fax: 262-6610 WEB: www.ficsor.hu

E-mail: ficsor.autohaz@matavnet.hu

**VADÁSZTÓL
VADÁSZOKNAK!**

**NAGYKER ÁRON 25-30%
KEDVEZMÉNNYEL!**

MUD TRAC

SPECIAL TRAC

SPNEUS
SERVICE

Parma

+12 féle
terepgumi-
mintázat!

MUD TERRAIN

CROSS

MT 1000

Ahol eddig elakadtatok, ott most nem
fogtok!
Aszfalton halkán futó, terepversenyeken
győztes gumik!
Európában terepverseny nélkülünk nem
létezik!
Mindig dobogósak vagyunk!
Miért ne lehetne Nektek is?
Az olasz Parma-i Pneus Service
gumik kizárólagos forgalmazójaként
örömmel állunk rendelkezésedre
több mint 40 féle méretű gumiabronccsal.
Beszerezhetők postai utánvétellel vagy
országszerte viszonteladóinknál.
Kérje katalógusunkat.

A legjobbat a legolcsó-
ban a kizárólagos képviselőtől
24 órás házzhozszál-
lítással bárhová!

**2 év
garancia!**

NIVARA radiál
Mud Trac,
Mud Terrain

Gumi és Felni Kis- és Nagykereskedelem
Autó - Felni - Gumiszerviz

A MAGYAR VADÁSZATI KULTÚRA TÁMOGATÓI:

A karácsonyi ünnepekre, az új évi mulatságokra tekintettel – úgy tűnik – csökken a támogatói kedv, ugyanis nem kaptunk decemberben egyetlen fillér felajánlást sem, így az eddigi támogatás összege változatlanul 5.048.500 forint – a két erdőgazdaság vadászati lehetőségét ajánlottól.

„Minden forint számít, ... hirdettük meg tavaly támogatói akciónkat, azzal a céllal, hogy a vadászok, vadászati szervezetek, stb. adakozásából megpróbáljuk kiegészíteni azokat az anyagi forrásokat, amelyekből a vadászat kommunikációját, a vadásztól alkotott képet, vadászati kultúránk helyzetét próbáljuk javítani. Az akció folyamatos, a listánk hónapról-hónapra bővül, de még – úgy tűnik – távol vagyunk attól, hogy magunk mögött tudjuk valamennyi igaz vadász támogatását.

Csak emlékeztetőül a számlaszámunk: 65100149-10004115, a címünk: 1038 Budapest, Hegesztő u. 4. Kérjük és várjuk az újabb adományokat, támogatásokat és köszönetet az eddigi – már elkönyvelt – adományokért.

Támogatónk (ABC) sorrendben, kiemelt betűvel írjuk a legújabb támogatók nevét:

Sajnos csak név nélkül tudjuk jelezni, hogy 914.376 forint támogatást kaptunk azokról az igaz vadászoktól, akik a Vadászati Kulturális Egyesületnek ajánlották fel személyi jövedelem adójuk 1 százalékát.

Adorján Péter, Bán György, Dúcs László, FVM*, Gaál Tamás, Gál László, Gillán József, Gregus Máté, Györki József, Hidvégi Béla, Horváth Ottó, Jakabfi Ferenc, Jakabfi Tamás, dr. Jeszenszky Miklós, Keszthelyi Jenő, Kollmann Ferenc, Koncz Árpád, Kosik János, Kovács Béla, Kovásznai Sándor, Krajczár Zsolt, Kun Edit, Laki Attila, dr. Lami András, Lancsák József, Makai Gyula, Marics Attila, Marton Lajos, Móczán János, Molnár Zoltán, Muray Róbert, Násfay Zoltán, Németh László, dr. Pásztor László, Petőfi Vadásztársaság, Pilisi Parkerdő Rt., Polster Gabriella, Póloskei Gyula, Rékasi Csaba, Ring Péter, Schell és Társa Kft., SEFAG Rt., Szabó István, Szántó István, Szentpáli Attila, dr. Szepesi György, Szűcs Károly, Takács László, Varga István, Vány József, Wegroszta Zoltán, Zsigmond György.

* 2,1 millió forintot az FVM pályázatán nyertünk el.

A TARTALOMBÓL:

Hírek, tudósítások	6-8
Terelővadászatok	9-11
Évzáró – évnyitó	11-12
Természetpatika	15
Interjú dr. Csányi Sándorral	19
Az én avétt egylovétűm	20-21
A hónap fényképei	23
Iránytű	30-31

LEENDŐ ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE AJÁNLJUK!

A Magyar VADÁSZLAP előfizetési díja 2003-ban egész évre 3600 forint, fél évre 1800 forint.

Két számot ingyen adunk a hivatalos vadászoknak, a diák-igazolvánnyal rendelkezőknek, valamint a nyugdíjasoknak.

Részükre az előfizetési díj – akár egyénileg, akár a vadásztársaságukon keresztül rendezik – egész évre 3000 forint, fél évre 1500 forint, amelyet „Belföldi postai utalványon” kérünk a VKE címére feladni. (A közlemény rovatba kérjük beírni a jogosultságot igazoló igazolvány számát.) Az utalványt – tisztelettel kérjük – szíveskedjenek olvashatóan kitölteni.

Címünk: Vadászati Kulturális Egyesület, 1038 Budapest, Hegesztő u. 4.

CÍMLAPON: AZ AGANCS ELVETÉSÉNEK PILLANATA

A 2002 ÉVI FOTÓPÁLYÁZAT NYERTES FELVÉTELE

FOTÓ: KOVÁCS ANDRÁS

MEGJELENIK HAVONKÉNT

Kiadó-főszerkesztő: Csekő Sándor

Felelős szerkesztő: Homonnay Zsombor

Főmunkatárs: Somfalvi Ervin

Tervezőszerkesztő: Kun Gábor

Hirdetési vezető: Lakatos Erzsébet Tel.: 06-30/268-1854

Szerkesztőségi titkár: Elek Ferencné Tel.: 06-30/410-1051

A szerkesztőség és a kiadó címe: 1038 Budapest, Hegesztő u. 4.

Kiadja a Vadászati Kulturális Egyesület

KÖZPONTI TELEFON ÉS FAX: 242-0042

A Magyar VADÁSZLAP előfizethető „Belföldi postautalványon” a szerkesztőség címén, átutalással a Monor és vidéke Takarékszövetkezethél vezetett 65100149-10004115 számú számlára, vagy a hírlap-kézbesítőknél, a postahivatalokban.

Terjeszti a Hírker Rt., az NH Rt. és az alternatív terjesztők.

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt.

Felelős vezető: Balogh Ádám vezérigazgató

Internet: www.szikralapnyomda.hu E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

ISSN 1215-6159 (Nyomtatott) ISSN 1588-1229 (Online)

E-mail címünk: vke@vadaszlap.hu Homepage: www.vadaszlap.hu

KÖVEZZENEK MEG!

Amikor ezeket a sorokat írom, még nem tűzte napirendjére a Parlament a vadász kamaráról szóló törvény módosítását, tehát még nincs érvényben az Alkotmánybíróság állásfoglalása, amely kimondja, hogy nem kötelező a magyar vadászok számára a kamarai tagság. Ennek megfelelően, egyénileg váltottam ki a 2003-ra szóló vadászjegyet. Mint megyei és országos kamarai küldött nem hivatalból, nem is jól felfogott érdekeimtől vezérelve, sokkal inkább nyíltan hangoztatott meggyőződéseimből – készséggel aláírtam a

nevemet, nyilatkoztam, hogy a kamara tagja kívánok maradni. Ezek után senki se csodálkozzon, hogy térítés nélkül átvettem az évkönyvet és a helyszínen befizettem a kedvezményes, és ugyancsak egész évre szóló kötelező vadász felelősség és baleseti biztosítást. (Nem a szavatosságit, ahogy elnököm hirdeti, ráadásul úgy hallottam, így a biztosítási jutalék legalább jó helyre kerül.)

Aztán – ahogy Homonnay szokta volt emlegetni – leültem egy hűvös sarokba és ki tudja hányadszor megvitattam magammal, jót cselekedtem-e?

Azt hiszem igen. 2003 februárjában ez látszott értelmes járható útnak, bár az OMVK Fővárosi és Pest megyei területi szervezete által megjelentetett „Jó vadászatot” hírlevélben (micsoda provokáló elnevezés, ha valaki nekem ezt kívánja, a pokolba szoktam küldözgetni és a torkára fojtom a szót, nehogy kimondja!) mintha arról tájékoztatnának, hogy dönthetnék másképpen is, legfeljebb áprilisban fogják a vadászjegyet érvényesíteni és nem kapok évkönyvet... lehet, hogy ők erre készülnek?

Részemről biztosíthatom az Urakat, nem kell izgulniuk. Ahogy én, ebben az esztendőben a vadászok többsége ugyanígy fog eljárni, mivel nem, nem nagyon vagy egyáltalán nem érdekli őket, van vagy nincs kamara ... végül is az az évi kétezer forint – valljuk meg őszintén – nem oszt, nem szoroz, mást ne mondjak, egyetlen autópálya útdíj az M ötösön ennél 800 forinttal többbe kerül.

Persze nekem is eszembe jutott, vajon mi történik akkor, ha év közben megszüntetem a tagságomat? – a törvénymódosításnak megfelelően. Vissza fogom kapni a részarányos tagdíjamat? Mert ugye, aki nem tag, nem tarthat igényt a kamara szolgáltatásaira, de a kamara igényt tarthat az egész évi tagdíjra?

Rossz hatással van rám ez a hűvös sarok, mert az is eszembe jutott, hogy miért kell nekem egész évre, az egész országra érvényes vadászjegyet váltanom? Ez a kamara részéről kényelmes pazarlás! Igaz, némi munkával, de mennyivel több bevételhez juthatnának, ha megyénként és havonta – a külföldi vadászati engedélyhez hasonlóan – adnák ki a magyar vadászoknak is a vadászjegyet, mondjuk alkalmanként 2-3 ezer forintért. Nem pedálozok, csak számolok. Egy megyében egy apróvadász idény majdnem a dupla bevételt eredményezné ... és akkor nem vettük figyelembe a vendégeskedést, ami nagyvadra, vadkárrelhárító vadászat címén a legtöbbször más megye területére esik. Ezt mennyivel könnyebb lenne a felügyelőknek ellenőrizni, nem kellene a baleseti kötődő csomag érvényességi idejével szórakozniuk. Persze a bevételt nem engedném tiszteletdíjakra, a nem sokat produkáló adminisztrációra, terepjárókra, mobiltelefonok számláira, meggyászra ... költeni, kizárólag a magyar vadászatra, vadgazdálkodásra – a vadászati kultúrára, a mecenatúrára, a kommunikáció javítására. Valamennyire jócskán ráférne egy kis „visszafordított befektetés” egy számonkérhető tőkeinjekció.

Nincs olyan adó, amelyet széles e világban lelkesen fogadnának az adózók. Nincs olyan tagdíj, ilyen-olyan díj vagy részvételi költség, amelyet szívesen fizetnének az emberek. Ha fizetnek, kapni szeretnének érte valamit – ez a mi kapitalizmusunkban, a mi demokráciánkban is érvényes.

Természetesen ez alól kivételek a magyar vadászok, akik évek óta hajlandóak a semmiért ezeket áldozni, százezreket, milliókat költeni a külföldi vadászataikra, de nem képesek előfizetni a vadászlapokra, nem hajlandóak egy nyavalyás almanachot vagy egy természetvédelmi katasztrófa alap életre hívását szolgáló kacsabélyeget megvásárolni.

Ami nem kötelező, az nem kell. Itt tartunk? Tényleg itt tartunk.

Csekő Sándor
főszerkesztő

BIZTOS A BIZTOSÍTÁS

Vihar a „lavoárban”, amikor a kötelező vadász-felelősség és balesetbiztosítás megkötéséről vitatkozunk. A vihart tulajdonképpen az váltotta ki, hogy a vadászkamara elnöksége és területi szervezetei – szóban és a hírleveleikben – azzal fenyegetik meg azokat a vadászokat, akik – netán – nem akarnak a kamara tagjai maradni, hogy csak áprilisban válthatják ki a vadászjegyüket, egyénileg kell intézniük a biztosítás megkötését és „jelentősen magasabb díjért” ... Pest megyében ezt számszerűsítették is „várhatóan kb. 2500 Ft-ért” ... köthetnek felelősség- és balesetbiztosítást.

Megértem a vadászkamrát, hogy megpróbál minden vadászt „rábeszélni”, továbbra is maradjon a kamara tagja ... csupán az zavar, hogy ez az érvelés nem, vagy csak részben igaz. A biztosítás ugyanis köztem – a vadász – és valamelyik biztosító között jön létre, s nem a kamara és a vadász között. Ez eddig is így volt, ha találtam olyan biztosítót, aki vállalta ennek a biztosításnak a kockázatát, a szerződést egyénileg vagy csoportosan megkötöttem.

A helyzet a kötelező kamarai tagság megszűnésével sem fog – feltehetően – lényegesen változni! Nem hiszem, hogy lenne olyan biztosítótársaság, amelyik azonos szolgáltatásért más díjat kérhetne a kamarai tagoktól vagy a nem kamarai tag vadászoktól. Ez ugyanis jogszabályba ütköző megkülönböztetés lenne.

Lelkiismeretes körtelevonómól az derült ki, hogy a budapesti szakmai telefonkönyvben szereplő száznál több biztosító közül az OTP-Garancia Biztosító – az OMVK-val kötött szerződés értelmében – csak a kamarán keresztül köt szerződést, illetőleg az Allianz Hungaria Biztosító Rt. hajlandó egyáltalán a vadász-felelősségbiztosítással foglalkozni. (Csak zárójelben: mindkét biztosítónál 1 ezer forint a díj, viszont jócskán van eltérés a feltételekben.)

Amikor az Országos Magyar Vadászkamara szerződést kötött az OTP-Garancia Biztosító Rt-vel – a konkurencia miatt – valóban kiharcolt kedvezményeket, amelynek a lényege: az OTP-Garancia vállalta, hogy öt évig nem emeli a biztosítás díját... ugyanakkor a megállapo-

dásnak az is a része, hogy a kamara ügynökként – 20 százalékos jutalékért – közreműködik a biztosítás megkötésénél.

Feltehetően ez a szerepvállalás okozza a vadászkamaránál a zavart, ez lehet az oka, hogy a biztosítótól függetlenül a biztosítási díj „jelentős” emelkedésével számol, megfelelkezvén arról, hogy a díjemelés nem az ügynök feladata és nem is a kompetenciája.

Egyébként nem értem a kamarát. Nem mindegy, hogy a vadászjegy kiadásával párhuzamosan a kamara tagjaitól vagy a kamarán kívüli vadászoktól kapja a fejenként 200 forintos jutalékot?

css

OMVV honlap

Az interneten a www.vadaszati-vedegylet.hu cím bepillantásával megjelent az Országos Magyar Vadászati Védegyelet honlapja. A honlap még fejlesztés alatt áll, ezért senki ne keresse se az angol, se a német nyelvű szövegeket, a kapcsolódó linkeket, a partnereket. A hírek, információk menü pont alatt 3 információ található, a vadászképzés menüből megtudhatjuk, hogy 57.180 forintért lehet tanfolyamot végezni és megismerkedhetünk az árpádalmi vadgazdaság és a Hungarogard Kft. tevékenységével, EURO-ban megadott árlistájával. A honlapról 14 szép fotó is letölthető ... szerző és szöveg nélkül. A bemutatkozás kissé fura „cégismertetőjéből” megtudhatjuk, hogy az OMVV feladata – feltehetően elírás miatt – „a vadász-társaságok és azok szövetségesei” –nek érdekvédelme. Sok minden hiányzik még erről a honlapról, például szívesen találkozoznánk a „cég” alapszabályával, a közgyűlési, elnökségi határozatokkal ... s mindazzal, amivel a Védegyelet foglalkozik.

Az mindenképpen örömteli hír, hogy van(!) honlapja és e-mail címe (omvv@vadaszati-vedegylet.hu) a vadász-társaságok érdekvédelmi szervezetének, ez egy fontos lépést jelenthet a vadászati kommunikáció alakításában.

A vérebezés története

Elkészült, és karácsonykor már a fa alá kerülhetett, a Magyar Véreb Egylet száz évét bemutató összefoglaló mű, a Véreb Krónika. A kötet az alakulás évétől – 1901-től – napjainkig mutatja be a neves egyesület

szervezeti életét. Betekintést enged abba a különlegesen szép és sokszínű világba, amelyet a vérebevezetők és kutyáik élnek. A gazdag fotóanyag Harmath Attila grafikáival vált teljessé. A kötet szerkesztője Böhm István, lektora dr. Bod Lajos, felelős kiadója Buzgó József, amely névsor garancia a precíz és pontos munkára. Az előszóban Buzgó József, az egyesület elnöke írja, hogy a hazai vérebezésnek saját kultúrtörténete van. Nos, ha ez így van, akkor ennek a krónikának megvan a pontos helye és hiánypótló szerepe abban a speciális világban, amelyben az elhivatottság, a kitartás és a hagyományok tisztelete az igaz mérce.

A. G.

Harsanjon a kürtészó

A VKE Pécs- Baranyai szervezete, valamint az OMVK Baranyai Területi szervezete szervezésében Hosszúhetényben, a Kövestető Hotelban március 10-től 16-ig vadász-kürtös tanfolyam indul Szilágyi Lajos, a Liszt Ferenc zeneművészeti főiskola tanárának vezetésével.

A napi óraszám 6, hajnalban és este szalonkahúzáson vesznek részt a hallgatók. Esténként a vadászati kultúra tárgyköréből továbbképző előadásokat hallgathatnak: Buzgó József a vadász-kürtől, a hagyományokról, Feiszt Ottó az erdei szalonkáról, Jung Jenő a bögőkürt használatáról, író – olvasó találkozót tartanak a Véreb Krónika szerzőivel és a hallgatók megismerkedhetnek a Zalai vadászalkotók munkáival, valamint a híres villányi borkultúrával is. A tanfolyamot támogatja a MEFA Rt., a Hotel Kövestető és a Baranya megyei Vadász Kamara. Érdeklődni Agyaki Gábornál lehet a 06/30/ 318-7969-es telefonszámon

Macik minden sarkon

Medvék járják éjjelente Brassó külvárosi kerületeit Romániában az ott lakók legnagyobb rémületére. Az éjszakai látogatók kukákat borogatnak fel és összednek minden ehető hulladékot. A város polgármestere már azt fontolgatja, hogy az internet segítségével eladásra kínál fel vagy félszáz dörmögőt, ha akad aki befogja és állatkertbe szállítja őket. A megváltozott viselkedésű „urbanizált” medvék fittyet hányva a szakirodalomnak, nem alszanak téli álmot, sőt még a helyi lakosokat sem hagyják éj-

jel aludni. Különösen azok rettegnek igazán, akiknek munkájuk miatt későn kell hazajárniuk, mert – állítják – bármikor megtörténhet a tragédia, hiszen a szagot megszokva cseppet sem tartanak már az emberektől, eltérően erdei rokonaik hagyományos szokásaitól. Többen javasolták a bérvadászatot – lévén igen magas az ára – de lakott területen, akárcsak nálunk, ez megengedhetetlen. Egyelőre patt helyzet alakult ki, mert az állatkertekben sem tudnak mihez kezdeni a nagyszámú medveszaporulattal.

A hevesi vadászok lapja

A „Heves megyei vadász” című lap legutóbbi, decemberi számában megismerkedhettek a kitüntetettekkel, a versenyeredményekkel, a vizslák alkalmassági vizsgáinak tapasztalataival, valamint a megyét érintő vadgazdálkodási körzetek – I/1 és II/2 – terveivel, s ezen belül: az őzágancs mínusz pontok kritériumaival. Különleges vadászattörténeti érdekesség a parádi vadaskert és az egri érsekség XVIII – XIX. századi fácánosainak leírása, dr.Pálosné, Nagy Rózsa muzeológus tolmácsolásában. Gyenes István, Nagy Gyula versei, id. Kaló László, Fridél Lajos, Mátrai András, Pók István elbeszélései adnak képet a megye vadászati kultúrájáról, alkotó vadászairól.

Újságírók a Bükkben

Kihelyezett ülést tartott az Északerdő Rt. meghívására a MÚOSZ Erdészeti, Természetvédelmi és Vadász Szakosztálya a gazdaság Pénzpatáki vadászházában december 17-ikén.

A gazdaság szakemberei részletes tájékoztatást adtak az erdő és vadgazdálkodási munkáról, a Bükki Nemzeti Parkkal való együttműködésről, a speciális értékmegőrző feladatokról, valamint az Erdészeti Egyesület helyi csoportjának munkájáról. Az igazán nem könnyű körülmények között működő gazdaság kendőzetlen közvetlenséggel osztotta meg a média képviselőivel a gondjait is. Megállapítást nyert, hogy csak úgy lehet korrekt módon tájékoztatni, ha azokat, kiknek ez a feladatuk, megfelelő mennyiségű információval látják el. A szakosztály ezt követően összegezte az elmúlt év eredményeit és a tagság javaslatai alapján meghatározta a jövő év feladatait, programjait.

EGY SZÁZALÉK

Tisztelt Vadásztársak ...

... és mindazok, akik nekünk adták vagy nekünk kívánják adni az egy százalékat ... nagy örömet szereznek vele és jó ügyet támogatnak, ha a társadalmi szervezeteknek juttatható egy százalékat a rendelkező cédulácska adott rubrikájába a címlapunkon olvasható adószámot írják.

A Vadászati Kulturális Egyesületnek juttatott tavalyi 914 376 forintot átadtuk a magyar vadászati kultúra támogatását szolgáló alapnak, hogy kiegészíthessük azokat a támogatásokat, amelyet – a többi között – a vadászat belső és külső kommunikációjának javítására, az önálló vadászati múzeum életre hívására, hagyományaink, nemzeti vadászati sajátosságaink ápolására kívánunk fordítani.

Köszönjük!

Téli nyulászatok

A múlt hónap közepéig – külön engedélyekre – meghosszabbították a legjobb nyulas területeken, Jász– Nagykun– Szolnok és Békés megyékben, a mezei nyúl vadászatának idejét.

Amint már erről lapunkban beszámoltunk, a hosszabbítás oka az olaszországi beviteli tilalom miatt elmaradt nyúlhalászatok voltak, mert szinte az utolsó pillanatokig bíztak a vadgazdák a tilalom feloldásában. Ma már csak a legöregebbek emlékezhetnek januári nyúlvaszlatokra, hiszen az elmúlt évtizedekben ilyesmire nem adódott lehetőség. A kapott tájékoztatások szerint az apróvadvaszlatok nagyobb részben a vártnál jobban sikerültek, és összességében elmondható, hogy a megcsapant külföldi érdeklődést – ha nem is teljes egészében – de igazán nem lebecsülendő mértékben kompenzálták a hazai bérvadászok, akik valósággal dúskálhattak a csábító ajánlatokban, a sikeres vadászatokban és gyönyörködhetek szép területekben. Békés megyében fácánból már január elejére sikerült területekre hozni a tervezett mennyiséget, sokhelyütt kaptak pótkeretet, mert indokolt volt. Kívánni csupán azt lehetne, hogy az idején ennél rosszabb soha ne legyen.

Fekete István emlékére

Jeles vadászírónk, Fekete István tiszteletére – hasonlóan a múlt évi hagyományindító rendezvényhez – idén is emléknapot rendez az „Alapítvány a vidrákért” szervezet a Fővárosi Állat- és Növénykert Barlang termében délelőtt 11 óras kezdettel, március 7-ikén. A rendezők minden kedves érdeklődőt szeretettel várnak, akik ismerik, szeretik és tisztelik vadászíró-dalmunk legjelentősebb szépíróját. A tervezett program szerint Gáspár János „Fekete István sorsai”, Balogh Tamás „Pikareszk és utópia” Győrei Zsolt „Fekete hajnal, fekete karácsony” (az író színművei) Sánta Gábor „Erdő, mező madarai” / Fekete ismeretlen könyve / Jilly Sára „Bogáncs, Csikas, Csutak, Sajó és a többiek” Ittész Gábor „A Pepi kert szerzője” címmel tart előadást, majd Bánffy György olvas fel részleteket a hallhatatlan szerző műveiből. Bővebb információ Gera Páltól kérhető a 06/30/ 258-3637-es mobil telefonszámon.

Kiállítások, külföldön

Az osztrák nagy vadászati „seregszemle”, a hagyományos „Die Hohe Jagd” kiállítást Salzburgban rendezik február 28-tól, március 2-ig. A grazi Messe Centerben a

„Natur 03” című kiállítás február 14-től 16-áig tart nyitva. Az igazán sajátos hangulatú „Tiroler Jagd Tage” Innsbruckban, a híres „Messegelente” központban tekinthető meg, február 21-től, 23-áig. A németországi Ulmban a szintén nagy hírű kiállítás, a „Jagd und Fischerei” látható, amely a horgászokkal közösen mutatja be a szabadidő sportok legfrissebb európai kínálatát, február 20-tól 23-áig.

A Zalai Vadász Alkotók hazai pályán

Keszthelyen, a Balaton Kongresszusi Központ és Színház kiállító termében február 14-éig találkozhatnak az érdeklődők a Zalai Alkotó Vadászok kiállításával. Ezután március 8-tól 12-éig Zalaegerszegen a Megyei Művelődésügyi és Ifjúsági Központban mutatkoznak be műveikkel. **Kun Edit, Marics Attila, Rékasi Csaba** vadászfestményei, **Keszthelyi Jenő** intarzia képei, **Horváth Ottó Marton Lajos** és **Wegroszta Zoltán** csont- és fafa-faragásai **Adorján Péter, Bodai György, Jakabfi Tamás** és **Polster Gabriella** természetfotói a főváros után most szűkebb pátriájukban igyekeznek „elvarázsolni” az érdeklődő látogatókat.

ORVOSOKHOZ KÉNE MENNI!

TÜSKE

Forgatom a januári kompetencia kakasomat. Nézem jobbról, nézem balról, és semmiféle különbséget nem látok rajta, pedig ez a madár a január elsejével hatályba lépett és mindmáig érvényes rendelet szerint „közfogyasztásnak” minősül. Kötelező volna egy hatósági állat-egészségügyi szervvel megvizsgáltatnom. Ijedten körbe pislantok, hogy hol vannak az ellenőrök, hol a vizsgálók, mert addig nem teszem a kocsiba. Így még mindent le lehet tagadni. Azt mondom majd, mint a büntethetetlen rapsicok: nem is lőttem, csak úgy találtuk, és a kutya hozta ide. Dehogy szánom közfogyasztásra. Meg egyébként is, a nejem csak engem szeret kopasztani, nem a kakast. Akad ennek fogyasztója, mert ahogy a mondás tartja: ki, mit talál azé, legyen a kutyaé. Lám már nyalogatja is a szája szélét, igazi bolondja a fácánoknak. Különben is sötétedik, hová vigyem vizsgáltatni, meg minek is, hiszen nincs a világon semmi baja azonkívül, hogy agyonlőttük szegénykémet. Rosszkor volt, rossz helyen, az emberek esetében legalábbis ilyenekkel nyugtatgatnak. Tessék mondani, mitől más ez a kakas,

mint az erdön szedett gomba? Azt, ha akarom megvizsgálatom, ha viszont nem, még akkor is marad még két eset. Kiderül hamar, hogy jól ismerem a gombákat, vagy az orosz rulett esete áll fenn. Kinek, mi, köze van hozzá? A vizsgálat elmulasztásával nem is tudom mit követtem el, talán állampolgári engedetlenséget, vagy valami hasonló jót. Amikor ez a jogszabály kijött, az alkotóján kívül senki egyet nem értett a leírtakkal. A legrangosabb szakmai értekezleteken bizonyították betarthatatlanságát. Meg is ígérték az életbelépési határidő előtt a törlesztés ország-világ előtt. Semmi másra nem volt jó, mint sikerült újfent túllihegni a legszigorúbb EU-normákat. Mi ugyanis az EU-nál is „eubbak” akarunk lenni, nem cicázunk, mert ha már EU, legalább legyen kövér. Pedig ki tudna annál egészségesebb és megennivalóbb, igazi „bio” állatot elképzelni a világon, amelyiket úgy kell hajtásban, többszörös hibázási lehetőséggel agyonlőni, mert a legkisebb köhögés nélkül úgy röpül a toronyba, mint a kilótt nyilvessző. Csak hasonlítsák össze mondjuk a ketreces broiler csirke röpülési tudományá-

val. Ehhez nem kell egyetem. Több dolog továbbra sem tiszta előttem. Például, hogy ha minden hozzáértő tudta, hogy ez alapján véve egy teljesen felesleges és egetverő ökörség, akkor vajon miként ment át a zseniálisnál is EU-komfortosabb jogszabályalkotók hivatalból éber szűrőjén? Ha pedig már mindenki belátta ennek tarthatatlanságát, akkor miért nem változtatták meg az előírt bőséges határidőn belül? Miért idegesítenek, ijesztgetnek betarthatatlan rendeletekkel bennünket feleslegesen? Mit követünk el, és mikor? Ha pedig csak vicceltek velünk – jelentem tisztelettel – nem tudunk önfeledten már röhögni az ilyen emberalattjáró poénokon. Ha viszont ez nem volt tréfa, és valaki is komolyan gondolta, hogy az én kompetencia fácánom „közfogyasztási” minősítésű és „ki, tudja, milyen” vizsgálata kötelező az én pénzemért, akkor jobb volna, ha időben, amíg nem késő orvoshoz fordulna. Mint mindenben, ennél az idült nyavalyánál is a megelőzés volna a fontos, mert a mellékhatások is gyorsan hatnak.

HoZso

Vendégek a vadász klubban

A zárttéri vadtartásról hallhatunk előadást Székesfehérvárott, a Fejér megyei Vadász Klub hallgatói decemberben. A minden hónap első péntekén rendezett összejövétel vendégei ezúttal dr. Kóhalmy Tamás és dr. Jánoska Ferenc professzorok voltak, akik részletesen ismertették a hazai vadaskertek történetét, elterjedését, és elemezték a jelen gazdálkodás kérdéseit. A fejlődés töretlen – tudta meg a hallgatóság – mert több mint száz vadas- és tenyészkert üzemel már az or-

szágban. A vaddisznós kerteknek nagy jövőt jósolt az előadó, dr. Jánoska Ferenc, így az egykori dúvad, a jövő egyik legfontosabb nagyvadfaja lehet. Kóhalmy professzor úr, a megye, jelesül Sárosd szülőtte, ezért megkülönböztetett örömmel tett eleget a vadász klub meghívásának. A hallgatóság az előadások után minden kérdésre választ kapott, amely során külön is megismerkedhetett azzal a páratlanul gazdag szakmai életúttal is, amely egykoron Sárosdról indult, egészen a széles körű nemzetközi elismerésig.

Gáspár Attila

ELNÉZÉST KÉRÜNK!

A Vadászati Kulturális Egyesület tagjaitól, akik befizették az évi rendes tagdíjukat és mégis olyan levelet küldtünk részükre, amit a tagdíjat nem fizetőknek címeztünk. Sok észrevételt, telefont, levelet és e-mailt kaptunk – jogosan, a tévedésünkért elnézést kérünk. Minden rosszban van valami jó is – bebizonyosodott, hogy a VKE tagsága nem tartozik – a manapság a vadászatra sajnos már-már jellemző – érdektelenek közé, tagjaink figyelemmel kísérik a munkánkat ... és nem csak az egyesület, hanem a Magyar VADÁSZ-LAP tevékenységét is. Ötleiteket, javaslatokat köszönjük, igyekszünk belőle a legtöbbet megvalósítani.

Kürtszó a Gerecsében

Vadászkürtös tanfolyamot szervez az OMVK Komárom – Esztergom megyei szervezete márciusban a Gerecse hegy-

ségben. Részletes információ Fehér Péter titkártól kapható a 34/ 316-733, vagy a 06/30/239-4932-es telefonszámokon.

TERVEZÉS ÉS BECSLÉS – EGY IDŐBEN

A vadgazdálkodással és a vadászattal foglalkozó törvény és annak végrehajtási rendelete úgy rendelkezik, hogy az éves vadgazdálkodási tervet – a vadállomány-becslési jelentéssel együtt – évente február 15. napjáig kell a megyei vadászati hatósághoz jóváhagyásra benyújtani. A terv és a becslési jelentés egyidejű benyújtását 2002. VIII. 23-án írta elő rendeletében a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, bár meg kell jegyezni, hogy február végéig néhány vadfaj még vadászható. Korábban előbb kellett tervezni és csak március 20-ai (!) határidővel kellett formanyomtatványon beküldeni a becsléseket, ami szakmailag – jogosan – kifogásolható volt.

Szóval, február elején még egy kicsit vadászunk, s ezzel egy időben tervezgetünk. Ha meggondoljuk, ez így együtt nem is könnyű feladat, tudva azt is, hogy a vadgazdálkodási éves tervet az erdészeti és természetvédelmi hatóságok szakvéleményének birtokában, a megyei vadászati hatóság fogja tüzetesen átnézni, *kilőhető-elejthető darabszámra (!)*, nemes nagyvadfajainknál *fiatal – középkorú – idős korelosztásban (!)* jóváhagyni. Te jó Isten, ki tudja megmondani, hogy az állományban a korcsoportokból mennyi van a területen? Hiszen a vadállomány-becslési jelentés ilyen adatokat nem is igényel. Talán ez egy kissé már emlékeztet a tervutasításos módszerre és a vadászatra jogosított aligha gazdálkodik önállóan. Nem lehetne ezt a gazdálkodóra bízni?

Nem is a tervezéssel van baj, hanem azzal, ha ettől a korcsoportos tervtől a gazdálkodó a teljesítésnél eltér, akkor „az előzetesen nem engedélyezett eltérés – 10 százalék lehet – a törvény 83.§.(1) bekezdésének a.) pontjában foglaltak szerint és a vadgazdálkodási szabályok megsértésének minősül” ... ráadásul százszázalékosan terjedő vadgazdálkodási bírsággal sújtható. Ez már valami.

Igaz, a vadászatra jogosított készíti el a tervnyomtatvány rubrikáinak megfelelően a darabszám szerinti tervét. Akkor viszont igyekezzen be is tartani. Ha meg a terv nem teljesíthető – mert mégsincs annyi fiatal lőhető egyed a területen, a legtöbb gond ezzel van – akkor időben kérjen engedélyt a tervtől való eltérésre.

Es most nézzük a hatósági jóváhagyást.

Ez bizony időigényes, ad abszurdum kétszer 30 napig is eltarthat, mivel ennyi az államigazgatási eljárás alap-ügyintézési időtartama. (Jó,

tudom, hogy van 8 meg 15 napos ügyintézési időtartam, stb.) Abban lehet bizakodni, hogy ezt a munkát tényleg gyorsított ügyintézéssel végzik, aminek eredményeként a megyei vadászati hatóság rövidebb idő alatt tudja a terveket jóváhagyni és részletes (néha túl részletes) határozattal a vadászatra jogosítottnak megküldeni.

A kérdés, ami majdnem minden megyében, több esetben is elhangzik: a három hatóság miből tudja megállapítani, hogy mennyire valósak a beküldött tervszámok, ezektől plusz-mínusz hány darabbal lehet eltérni?

A szakhatóságok inkább általánosságban határozzák meg, hogy az erdőben keletkezett vad által okozott károk megelőzése, csökkenése; valamint a természeti értékek védelme érdekében hol, mely vadfajok állományát kell csökkenteni, szükséges intenzívebb vadászatot folytatni, vadgazdálkodási berendezéseket elhelyezni, dagonyát létesíteni, és mesterséges takarmányt kihelyezni, stb.

Hol és mikor derül ki, milyen eltérések meghatározása szükséges?

Van néhány dolog, amire érdemes figyelni. Az alábbiakban ezt foglaljuk össze:

– Tartsuk be a határidőt. Ennek elmulasztása esetén, a törvény szerint a vadászatra jogosított vadgazdálkodási bírság fizetésére kötelezhető. Ráadásul a vadállomány-becslési jelentés egyben statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség a 198/2001.(X.19.)Korm. rendelet alapján. Így valótlan adat közlése, az adatszolgáltatás megtagadása, a késedelmes adatszolgáltatás – szabálysértési eljárást vonhat maga után. (Ne adjon senki erre lehetőséget. Mostanában úgy is olyan sok a bírságolás!)

– Vegyük figyelembe a tízéves vadgazdálkodási üzemtervben foglaltakat, a korábbi vadállomány-becslési jelentéseinket, a fenntartandó és fenntartható állomány nagyságát, előző évi vadászati eredményeinket.

– Tudjuk és számítsunk rá, hogy az egyes vadgazdálkodási tevékenységek feladataihoz állami támogatás csak arra kérhető, *ami az éves vadgazdálkodási tervben szerepel*. Tehát különösen pontosan és megfontoltan kell kitölteni a mesterséges vadtenyésztés (fácán, fogoly, vadkacsa); a vadföldek és vadtakarmányozás, valamint a létesítésre tervezett vadgazdálkodási berendezések három B-C-D jelölésű táblázatokat. (Általános tapasztalat,

hogy kevesebb mennyiséget szerepeltetnek a mesterséges vadtenyésztési rovatokban, mint amennyit aztán beírnak a pályázatokba, nem ügyelve arra, hogy vadászati hasznosításra szánt nevelt állományra nem ad az állam támogatást – hiszen ez üzlet – csak a természetes állomány pótlására.)

– Ne legyenek hiányosak a létesítésre tervezett vadgazdálkodási berendezések táblázatai: az újonnan építésre, valamint felújításra, javításra tervezett nagyvad, apróvad kombinált etetőket, mesterséges dagonyákat, szókat, víznyelő helyeket (különböző rendszerű kutak, szivattyúk, stb.), itatókat, vadbúvókat (mondjuk csenderesek) mind-mind be kell írni a tervbe.

– Ugyancsak fontos a létesítésre tervezett vadföldet, vadlegelőt és sarjaztatott vadlegelőt tervezni, beírni.

– Az éves terv készítésekor, kárveszély esetén figyelembe kell venni a nem az adott vadászterületen szaporodó, de ott megjelenő és vadkárt okozó váltóvadat is. Legjobb, ha a vadállomány-becslési jelentésben is szerepel „váltóvad” megjegyzéssel.

– Ne felejtsek el, hogy az éves vadgazdálkodási tervet legalább középfokú vadgazdálkodási képesítéssel, valamint ötéves szakmai gyakorlattal rendelkező személy készíthet. Vélhetően legalább a hivatásos vadász (vadásztársaságnál!) rendelkezik ezekkel a feltételekkel.

– Mindig felvetődik a kérdés, hogy az éves vadgazdálkodási tervet a vadászatra jogosított esetében kell-e, ha igen, melyik belső fórumnak jóváhagynia, elfogadnia? Erre a témára a vadászati jogszabályok nem térnek ki, sem vadásztársasági, sem a földtulajdonosok vadászati közössége, sem pedig az állami vadászterületekre vonatkozóan. Ebből természetesen következik, hogy ezt a belső szabályzatoknak (alapszabály, háziszabály, szervezeti és működési szabályzat, gazdasági rend, stb.) kell meghatározniuk. Az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény csak az éves pénzügyi költségvetés meghatározását utalja a közgyűlés hatáskörébe. A vadásztársaságok esetében az alapszabálynak, a földtulajdonosok vadászati közösségénél pedig a Szervezeti és Működési Szabályzatnak kell a jóváhagyásról rendelkeznie.

Dr. Balázs István

A TERELŐVADÁSZAT

újdonosságai

A nyugodtan vonuló csapatból van idő kiválasztani azt a szarvast, amelynek elejtése leginkább indokolt

FOTÓK: SOMFALVI ERVIN

A beteg, sérült vad sokszor csak ekkor mozdul ki a sűrűből

A Vtv. 70§ (1) bekezdésének b) pontja szerint társasvadászatnak minősül a nagyvad terelő- és hajtóvadászata...

Nagyvad terelővadászatának minősül a legfeljebb 10 vadász részvételével szervezett társasvadászat.

Nagyvad terelővadászaton lehető a vadászó, a gímtéhen, -ünő, -borjú, a dármtéhen, -ünő, -borjú, a muflonjuh, -jerke, -bárány... olvashatjuk a 76/2002. (VIII.23.) FVM rendeletben.

A régi szabályozás szerint – 2002-ig – a terelővadászaton legfeljebb 6 vadász vehetett részt. A törvény egyértelműen tiltotta a terelésben a kutya használatát, a hajtók számát 10 főben határozta meg, és a lőhető vadfajok között nem szerepelt a gímtarvad, e vadfaj vadászát külön engedélyeztetni kellett. Az ilyen vadászatok rendkívül nehéz volt értékesíteni, a vi-

szonylag alacsony engedélyezett vendégszám miatt. Ha a vadgazda betartotta a törvény által előírt valamennyi szabályt, a vadászat sikere kétségessé válhatott.

A jelenleg érvényes rendelet módosításával a terelővadászat fogalma ugyan nem változott, de a vadászok számának emelésével, a tarvad vadászatainak engedélyezésével, valamint azazal, hogy a kutyák használatát nem tiltja, mind a vadászatra jogosultak, mind a vendégvadászok számára vonzó vadászati móddá vált. A nagyvadás vadászterületeken mindig gondot okozott a tarvad vadászatok eladása, egyéni vadászati módra pedig kevés jelentkező akadt.

A terelővadászat (más néven rigli, a német „Riegeljagd” szóból) szervezése csak néhány dologban tér el a hajtásszervezéstől. A legfonto-

sabb dolgokban ugyanúgy kell eljárjunk, mint a hajtás megszervezésénél.

Ebben az esetben sem a vadászat reggelén kell lebonyolódjon a vendégek előtt, de még csak nem is az azt megelőző napon. A terület(eket), amit terelni kívánunk, a vadászat előtt 2-3 héttel „zárjuk le”, abban semmiféle vadászati tevékenységet ne végezzünk. Próbáljuk a vadat etetéssel, valamint a maximális nyugalom biztosításával a területen tartani. A takarmányt, ha lehet ne a sűrűk közepére helyezzük, mert ezzel a sűrűben fekvő vadat megzavarhatjuk, erdei károkozását fokozhatjuk. Tegyük inkább az etetőhelyet a sűrűk melletti szálásokba, lécesekbe. Jó megoldás, hogy a sűrűk közelében lévő, ritkán használatos utakra szórunk szemes kukoricát. Ezt a vadászat előtt 2-3 héttel kezdjük és a vadászatig kétnaponta ismétljük.

A nehezen megközelíthető nagy csapatok terelve eredményesen vadászhatók

Ha csendben vár az elálló, ekkora „meglepetés” is érheti...

Tereléskor a dám tarvad is vadászható

A vadászat előtt néhány héttel a hajtókat, a kísérőket, a vadszállítót értesítsük a vadászat napjáról és ezt a vadászat előtt pontosítsuk, a vadászat előtt készítsünk térképet és a kísérőkkel, valamint a hajtásvezetővel beszéljük meg:

- ki hányas számú vendéget viszi
- ki tud terepjáróval jönni
- találkozó helyét, idejét (reggel, hajtások után, ebéd)
- a hajtások helyét
- kell-e a helyszínen zsigerelni vagy később a kijelölt helyen oldják meg
- a sebzések esetén mi a teendő
- vadszállítás

A vad szállítására legjobb egy négykerék-meghajtásos traktort fogadni könnyű, egyten-

gelyes utánfutóval. A traktoros mellé minden esetben rendeljünk egy helyismerettel rendelkezőt, valamint 2-3 segítőt. Ezt a „csapatot” is pontosan igazítsuk el, hogy mikor, hol tartózkodjanak! Nagyon fontos szempont, hogy a várható terítéknél mindenképpen többre tervezzük a vadszállító kapacitást, nehogy a kellemes meglepetés mellett kínosan érezzük magunkat, mert az esett vadra a vendégnek órákat kell várnia!

A terelés napján a vendégek érkezése előtt egy órával rendeljük oda a kísérőket és a hajtókat. A hajtásvezetővel beszéljük meg az egyes terelések kezdetét és végét. A legszebb a hagyományos módszer, amikor a hajtás kezdetét és végét vadászkiáltással jelzi. A kísérőkkel

megbeszélhetjük, hogy ha nem hallják a kiáltást, mikor indul a vadászat! Másik módszer az lehet, hogy a hajtásvezető indítja a vadászatot egy sörétlövéllel és a végén egy gyors duplával „fújja le”.

A hajtóknak osszuk ki a mellényeiket, tartsuk meg számukra a balesetvédelmi oktatást, írasuk alá velük a balesetvédelmi naplót. Egyre több helyen végzik a lebonyolítást erre szakosodott vállalkozók. Szerződésük szerint biztosítják a kellő mennyiségű hajtót, kutyát, gondoskodnak a terepi szállításról, zsigerelésről, esetenként a vadszállításról. Az emberek elszámolását is vállalkozó végzi. A vadászatra jogosult a vállalkozótól kapott számláját költségként leírhatja.

A megérkező vendégeket fogadja a terület vezetője, vagy a vadászatvezető. Tartsuk meg számukra is a pontos eligazítást és húzassunk velük számot. Mutassuk be egymásnak a vendégeket és a kísérőjüket, valamint jelezzük a vendégnek, hogy melyik kocsiba kell szállnia.

A társasvadászatokra érdemes fogadni jól kereső vérebest is, hiszen a sebzett vad utánkeresését meg kell oldanunk. A vendég is szívesen veszi, ha a sebzettet keresik, és ha terítékre kerül, mind a vendég, mind a házigazda elégedett lesz.

A déli órákban mindenképpen tartsunk ebédszünetet, ahol a hajtókat és a vendégeket tűz várja. A hajtóknak adjunk meleg teát, a vendégeknek ebédet, süteményt, teát, kávét. Az ebédszünet alatt a vendégek meg tudják beszélni a délelőtti történeteket, a vadászatvezetőnek pedig van ideje a délutáni programot pontosítani.

A délutáni riglit úgy tervezzük, hogy annak még világossal vége legyen. A nap végére a teríték helye legyen fenyőágakkal kijelölve, máglyával a teríték két illetve négy sarkán a hangulat fokozására.

A nap egyik legfontosabb része kell legyen az időben elkészült, szépen rendezett teríték!

Az utolsó vadászatról a lehető leggyorsabban hozzuk el a vadat. A teríték közelében soha ne zsigereljünk!

A terítéken lévő vad végtisztességéről, a terítéknél elhangzó kiáltásról soha ne feledkezzünk meg!

A terelővadászat és a hajtás közötti legmarkánsabb különbség abban rejlik, hogy a terelővadászat alatt – ha tehetjük – ne csak a sűrűket mozgassuk meg, hanem a mellettük lévő léceseket, rudasokat, aljnövényzetes szálasokat is. A figyelmes csülkösvad miatt a puskát ne közvetlenül a sűrűk szélére helyezzük el, hanem keressük meg a távváltókat, vagy az esetleges kényszerváltókat.

Összességében elmondható, hogy a helyes szervezéssel, gördülékeny vadászattal, az udvarias és előzékeny viselkedéssel, a vadászias magatartással, az ellátás színvonalával, a vendégek számára akár szerény teríték mellett is, felejthetetlen pillanatokot szerezhethetünk. Végére is az „engedékenyebb”, új szabályozás gyakorlata most alakul, ehhez azonban feltétlenül szükséges az elmúlt idény tapasztalatainak összegzése, értékelése – és természetesen – fölhasználása a következő vadászidényben. Ne felejtsük: sokszor a hibáinkból többet tanulhatunk, mint a sikerekből.

Egle Zoltán

Lövéstől megriadt szarvasok

HAJTÁS VAGY TERELÉS?

A jogszabályi változtatásokból kitűnik a nagyvad, elsősorban a gímszarvas létszámának csökkentésére való eltökéltség a hatóság részéről, hiszen a változtatások a terelő vadászatok eredményességét várhatóan jelentősen növelik. Ez az a pont, amit a vadászatok szervezésénél ezentúl erősebben kell szem előtt tartanunk, mint eddig, mert a résztvevők is ilyen reményekkel fognak érkezni.

A tíz puskával lebonyolítandó terelések előkészítése új és nehéz szakmai feladat, ami jobban hasonlít a vaddisznóhajtásokra, mint a klasszikus „riglire”. Legfontosabb a résztvevők biztonságának megteremtése, ami a tarvad lövés által megemelt cél- illetve röppálya magasság miatt kiemelt feladat. Természetesen ez a probléma eddig is ismert volt, de a résztvevők számának növelése a lövések sűrűbb elhelyezését eredményezheti, ami fokozott óvatosságra kényszeríti a vadászvezetőt. Ha nem tudjuk megítélni, hogy két lövés között az összelövés lehetséges-e, van-e kellő golyófogóként szolgáló terepalkulat, akkor segítségül szolgálhat az az osztrák módszer, amikor előző este sötétben, nagy fényerejű zseblámpával vizsgálják a kérdést. Ha a szomszédos lövésekről nem látszik a fényforrás, akkor minden bizonnyal kellő golyófogó van két stand között. Természetesen nem érvényes ez a módszer a sűrűn történő keresztül-lövésekre! A golyó vagy szilánkjai ott is utat találhatnak, ahol a fény nem!

A résztvevők mozgatása a lövések gyalogos vagy autós megközelítése, a lőtt vad kezelése és szállítása, a lövések kijelölése, a szükséges hajtók száma területenként változó. Ezzel kapcsolatban általános érvényű, mindenütt alkalmazható javallatok nincsenek. Mindenhol az adottságok szabják meg az optimális módszereket.

A tarvad lövése nemcsak a biztonságnál jelent kiemelt feladatot, hanem a lőtt vad kihúzásánál, szállításánál is. Terelésen lőtt muflonnál és dámnál a testméretekből adódóan nem jelentkeznek különösebb nehézségek, gímszarvas esetében viszont már 70-110 kilogrammos állatokat kell húzni-emelni. Erre a lőtt vad összegyűjtésének tervezésekor feltétlen figyelemmel kell lenni, meg kell emelni a vadösszeszedők létszámát.

Terelésben, hajtásban megnő a sebések gyakorisága. Különösen igaz ez a tarvad lövésre. Ha tíz fölötti terítékre számolunk, legyen már a vadászat napján jelen egy képzett véreb és vezetője, hogy a szükséges kereséseket minél nagyobb értéket megmentve tudják elvégezni az elejtő öröme, a gazdálkodó hasznára, valamint a sebzett vad szenvedéseinek megrövidítésére.

Terelésben a tarvad tudatos válogató lövése nem könnyű feladat. A csapatok gyakran összetömrőlnek, máskor megállás nélkül vágatnak el a lövés mellett. Az ilyen helyzetekre nincs orvosság. Ha a szerencse mellénk szegődik, és nyugodtan vonul a rudli lövésünk mellett, akkor az, elől haladókat szinte figyelmen kívül hagyva, a csapat utolsói közül keressünk borjút, ünöt, tehenet lövésre. A leggyengébb egyedeket mindig a rudli végén találjuk! Ahhoz, hogy ezeket az egyszerű, de annál hasznosabb tanácsot követni tudjuk, feltétel, hogy ne kapjanak szelet, és ne vegyenek észre minket a szarvasok. A szélirányt befolyásolni még a vadászvezetők se tudják, de a magaslesen egy egyszerű löpálánkkal el tudják bújtatni a vadászokat a szarvasok szeme elől. Így elkerülhető az a gyakori szituáció, amikor a nyugodtan érkező, meg-meg álló vezetőhöz, amelyet magától értetődő módon senki nem lő meg, a vadászt megpillantja, alaposan szemrevételezi, majd megugorva magával rántja az egész csapatot, melynek utolsó egyedei nemhogy megállnának az úton, nyiladékon, hanem egyre nagyobb tempóban ugranak -repülnek keresztül, mígnem az utolsó is lövés nélkül megy el.

Felvetődik a kérdés, hogy vajon a terelésen történő tarvadlövés az egyéni vadászathoz képest előnyös vagy pedig kifejezetten káros-e? Erről a kérdéstről megoszlanak a vélemények. Sokak szerint az egyéni vadászat az egyetlen helyes módszer. Valóban ilyenkor van a legjobb esélyünk alaposan szemügyre venni a vadat és kiválasztani az elejtendőt.

A mai körülmények egészen mások, mint a „selejtezési” irányelvek megalkotásának idejében, 70-80 évvel ezelőtt voltak. A maguk idejében ezek az elvek igen előremutatóak

voltak, de a történeti hűséghez hozzátartozik, hogy akkoriban is lőtték a szarvast terelve-hajtva.

Akárhogy nézzük, szűkül a szarvas élőhelye. Az erdőn gyakran sötétedésig, sőt néha még éjszaka is dolgoznak. Ahol nem tudják megállni a vadászok az autóból történő lövöldözést, ott minden egyes autó vagy gép zajára menekülnek a szarvasok. Ehhez társul még az, hogy nyílt területre világossal ki se mer jönni, mert abban a pillanatban szól a puska. Számos területen ez az áldatlan állapot szeptembertől július végéig tart. Ha sok szarvas él a területen, mindig akad pár egyed, ami világossal is szem elé kerül. Észre kell venni, éjszakai vaddá válik a szarvas!

Kérdőző lévén rendszeres időközönként táplálkozásra van szüksége. Ha a nappali időszakban nem mer kijönni a legelőkre, kénytelen az erdőben táplálkozni és már ki is provokáltuk az erdei vadkárt!

Gondoljuk végig hazai gyakorlatunkat, amikor is a nagy vadászati nyomással már gyakran október-novemberben kiváltjuk a szarvasból a sztyeppe állatok jellemző védekező magatartását, a nagy csapatok képzését. Tél végén pedig, amikor a legnagyobb az inség, a szarvas számára ahelyett, hogy nyugalmat biztosítanánk, (ami a nagy csapatok feloszlását is eredményezheti), még a terv teljesítése végett tovább zaklatjuk a nagy szarvascsapatokat. Az erdei károk pedig nőnek, az erdő pedig lassan több a kerítés, mint a fa!

Ezzel a folyamatos vadászati zavarással állíthatjuk szembe a tereléseket, amelyek keves nap alatt, tehát kis zavarással tudjuk a terv nagy hányadát meglőni. Így lehetőségünk van rá, hogy február-márciusban már ne kelljen tovább üldözni a szarvast.

A tarvad terelésen való lövésének a résztvevők számára való kötése a fentiek alapján nem túl célszerű. De a korlátozás 6-ról 10 puskára történő változtatása, enyhítése talán hozzájárulhat a vad zavarásának csökkentéséhez és esetleg a következő rendeletben teljes feloldásra is kerülhet.

Nyúl András

okl. agrármérnök, ker.vez. vadász

ÉVZÁRÓ – ÉVNYITÓ

A vadgazdálkodónak tevékenysége során több törvénynek, szabályozónak, normatívának kell megfelelni, eleget tenni.

A vadgazdálkodási egység működését attól függően, hogy a tevékenységét milyen működési, szervezeti formában végzi vagy „a gazdasági társaságokról”(GT.), vagy „Az egyesülési jogról”(ET.) szóló törvény, valamint a PTK szabályozza. Fontos tudni azt, hogy a gazdasági társaságok gazdasági-vállalkozási tevékenység végzésére jönnek létre, míg az egyesületek elsősorban gazdasági-vállalkozási tevékenység végzése céljából nem alapíthatóak, elsődleges feladatuk az alapszabályban rögzített célok elérése, amelyek érdekében szervezik a tagságuk tevékenységét. A gazdasági társaságok legfőbb szerve a tulajdonosok, ta-

A hónap végén zárul a vadgazdálkodási év és kezdődik az új. A vadászatra jogosultak vezetői sikereikről, eredményeikről mérleget készítenek, következtetéseket vonnak le. Pontosan elszámolnak a földtulajdonosokkal, a tagsággal és megtervezik az új gazdálkodási év teendőit. Ezek a feladatok azonban sokszor összekuszálódnak, egybe mosódnak és a döntésre hivatott hallgatóság számára nem ritkán teljesen áttekinthetlenné válnak. Hogyan zajlik ez az egész folyamat, és milyen szabályozó tényezői vannak? Miután a tagság hozzászólhat, javaslatokat, és végül szavazat többséggel jóváhagyja a terveket, és talán nem árt, ha valamennyire „képbe kerülnek” a felelős döntésük meghozatalához.

gok gyűlése, közgyűlése, az egyesületeknél pedig a taggyűlés. A gazdasági társaságok működésének törvényességi felügyeletét a Cégbíróságok, az egyesületekét az Ügyészségek látják el. A hétköznapi ügyviteli és egyéb feladatok ellátását és bizonyos jogok gyakorlását mindkét törvény választott ügyvivő testületek – vadásztársaságok esetében az intézőbizottságok – hatáskörébe, a választott vezetők irányítása alá utalja. Mindkét törvény biztosítja a tagok, tulajdonosok számára az ellenőrzési, betekintési jogkört szervezett, vagy akár egyéni formában is. A Gt ügyvezetés a tulajdonosok, a tagság felé történő beszámolási kötelezettségének konkrét szabályozását a gazda-

(Folytatás a 12. oldalon)

(Folytatás a 11. oldalról)

sági társaság alapszabályának hatáskörébe utalja, míg az egyesületi törvény konkrétan szabályozza a közgyűlés hatásköreit, amelyekben felsorolják az éves beszámoló és a költségvetés szavazattöbbséggel történő elfogadását is. A gyakorlatban ezeknek a beszámolóknak az elkészítése és a tulajdonosok, tagok felé történő beszámolás a számvitelről szóló törvényben (Sztv.) előírt kötelezettségek teljesítésének formájához és időpontjához kötődik. A Sztv. hatálya alá tartoznak a gazdasági társaságok és az egyesületek egyaránt, így számviteli szempontokból ugyanazon szabályok, kötelezettségek vonatkoznak mindkét társulási formára.

A Sztv. és a hatályos adótörvények alapján az alábbi főbb beszámolási, bevallási kötelezettségei vannak a gazdálkodóknak.

A SZÁMVITELI TÖRVÉNY ALAPJÁN

A gazdálkodó működéséről, vagyoni helyzetéről beszámolót köteles összeállítani az üzleti – esetünkben gazdálkodási – év vonatkozásában. Az üzleti év általában megegyezik a naptári évvel, 12 naptári hónap, kezdőnapja január 1, befejező napja (mérleg forduló nap) december 31. Az elkészített beszámolót a gazdálkodó köteles letétbe helyezni és közzétenni. A letétbe helyezés a cégbíróságnál, a közzététel az Igazságügy Minisztérium cégnyelváltartási és céginformációs szolgálatánál történik. A közzététel ideje változó, a beszámolási kötelezettség formájától függ.

AZ ADÓTÖRVÉNYEK ALAPJÁN

– ÁFA bevallási kötelezettség (éves adózás esetén a tárgyévét követő év 02.15-éig, negyedéves és havi bevalló esetén a tárgyidőszakot követő hónap 20-áig).

– Egyéb adók és járulékok bevallása (éves bevallóknak a tárgyévét követő év 02.15-éig, negyedéves és havi bevallóknak a tárgyidőszakot követő hónap 20-áig).

– Bevallás a társasági adóról és osztalékadóról a tárgyévét követő év 05.31-éig.

A földtulajdonosi, illetve a társasági tagsági gyűlések időpontját úgy kell kialakítani, hogy a társaságok a számukra előírt, fentiekben ismertetett kötelezettségeiknek határidőben eleget tudjanak tenni. Egy átlagos vadgazdálkodási egység, tehát vadásztársaság esetében az évvárás gyakorlati folyamata a következőként néz ki:

A beszámoló két részre tagozódik. Egyrészt egy pénzügyi beszámolóból áll, másrészt be kell számolni azokról az elvégzett feladatokról, azok eredményeiről és hatékonyságáról is, amelyek végrehajtása során felmerültek a pénzügyi beszámolóban összefoglalt költségek és bevételek.

A társaság elnöke röviden ismerteti az év során bekövetkezett eseményeket, eredményeket általánosan, valamint a társaság életét befolyásoló külső és belső tényezőket, folyamatokat és azok egymásra hatását.

A vadászmeister ismerteti a terítékadatokat, azok alakulását a tervekhez és engedélyekhez képest, az elmaradások, eltérések okait, a területen élő vadállomány állapotát, minőségét,

azok változásait, valamint az év során felmerült szakmai problémákat, a vadgazdálkodási létesítmények helyzetét, állapotát.

A társaság gazdasági vezetője a számviteli alapbizonylatok, a leltár és az egyéb bizonylatok alapján összegzi a társaság költségeit és bevételeit, majd ezek konkrét ismeretében kiszámolja a gazdálkodás pénzügyi eredményét. Fontosnak tartom a pénzügyi beszámoló megfelelő tagozódás szerinti összeállítását. Olyan módon kell azt összeállítani, hogy a következő év költségvetési terveinek elkészítése során alapul vehetők legyenek, a kedvező vagy kedvezőtlen gazdasági folyamatokat megfelelően szemléltesse, pontosan mutassa ki a társaság rendelkezésére álló pénzforrásokat.

A PÉNZÜGYI BESZÁMOLÓ JAVASOLT TAGOZÓDÁSA

KÖLTSÉGEK

ÁLLANDÓ KÖLTSÉGEK

- területbérleti díj
- rendszeres munkabérek és közterhek
- vadvédelmi hozzájárulás

VÁLTOZÓ KÖLTSÉGEK

- egyéb nem rendszeres munkabérek, személyi jellegű juttatások és közterhek
- gépkocsi üzemeltetés
- vadföldművelés
- vadtakarmányozás
- élő vad vásárlás
- vadkár
- energia
- adók
- egyéb költségek

BEVÉTELEK

ÁLLANDÓ BEVÉTELEK

- tagdíjak
- egyéb tagi támogatások, kötelezettségek, hozzájárulások
- Hosszú távú szerződésekből eredő árbevételek (vagyoni értékű jogok, eszközök, üzleti tevékenység)

VÁLTOZÓ BEVÉTELEK

- bérvadásztatás bevételei
- húsértékesítés bevételei
- pályázati díjak
- egyéb bevételek

FORRÁSOK

LIKVIDITÁSI FOKOZATOK SZERINT ÁLTALÁBAN:

- házipénztár
- bankszámla (betét, lekötött betét, stb.)
- kötvények
- ingók
- ingatlanok, vagyoni értékű jogok
- stb.

- követelések
- kötelezettségek

KI, MIT MOND?

Ez követően az egyéb feladatokat ellátó választott tisztségviselők is megtartják beszámolóikat. Kiemelten fontosnak tartom az ellenőrző bizottság beszámolóját, hiszen ezen beszámoló alátámasztja, vagy megcáfolja az elhangzott beszámoló hitelességét, minősíti a gazdálkodási tevékenység hatékonyságát, a különböző felhasználások okszerűségét. Fel-

hívhatja a tagság figyelmét a különböző szabálytalanságokra, visszasságokra, és a megoldásokra is javaslatokat tehet. Az ellenőrző bizottság gyakorolja a belső kontrollt, a „kollektív lelkiismeretet”.

AZ ÚJ ELKÉPZELÉSEK

Az beszámoló elhangzása, megvitatása, módosítása, elfogadása után sor kerülhet az új vadgazdálkodási év költségvetési tervezetének ismertetésére, megvitatására.

Fontos megjegyezni, hogy a Sztv. szerinti gazdasági év és a vadgazdálkodási év időszaka között eltérés van. A költségvetés tervezését ezért célszerű a vadgazdálkodási évhez igazítani, hiszen gazdálkodásunkat a magunk számára tervezzük.

A tervezési folyamat ezen pontján az egyesületek és a gazdasági társaságok tervezése és a gazdálkodási eredmények értékelése során eltérés mutatkozik, hiszen a gazdasági társaság elsődleges célja az adózás utáni eredmény elérése. Bár a gazdasági társaságok pénzügyi tervei sem függetleníthetők magukat a gazdálkodási időszakoktól.

A költségvetés pontosítására a lelovási tervek FVM hivatalok által történő jóváhagyása után kerülhet sor, de nagy pontossággal meghatározható már az év végi beszámoló megtartásakor is. A költségvetési terveket a pénzügyi lehetőségek alapulvételével kell elkészíteni. Elkészítésük során javaslom a fenti a beszámolóknál már használt pénzügyi tagozódás alapján a terveket elkészíteni. A tervezés során így jól elkülöníthető, hogy melyek azok a költségek és bevételek, melyekkel a gazdálkodási évben mindenképpen számolni lehet és melyek azok, melyek a külső tényezők hatására bármikor módosulhatnak. Világosan látható az is, hogy a tervezett gazdálkodáshoz milyen pénzügyi háttér áll a társaság rendelkezésére, milyen tartalékokkal bírnak, esetleg milyen költségvetési hiányokkal kell majd számolniuk. Pontos meg kell határozni a hiányok fedezetének forrását is, erre felhasználhatók a tartalékok is, vagy esetlegesen a tagi fizetési kötelezettségek emelésével – az úgynevezett tagi hozzájárulással – fedezhetők. Fontos, kiemelendő témának tartom a meglévő források, esetleges pénzügyi tartalékok figyelmes, okszerű kezelését, amely által a társaság még esetleges tőkejövödelmekhez is hozzájuthat, valamint a likviditási gondok elkerülése érdekében a tagdíjfizetési fegyelem szigorú számonkérését. A jelenlegi piaci körülmények között elengedhetetlen a fixen tervezhető bevételek növelése. Ennek eszköze lehet a visszatérő vendégkör kialakítása, a vadászatok általánynyíjas, csomag programos (pausz) értékesítése, stb. A vendégkör kialakításának és megtartásának elengedhetetlen feltétele a szolgáltatások minőségének egyenletes, magas szinten tartása, ebből engedni nem lehet. Az eredményes gazdálkodást nagymértékben segítik az időben meghozott döntések. Szerencsétlen dolog, ha egy vadásztársaság – és sajnos megtörtént – az őzbak értékesítéséről április tizedikén hozott döntést. Irigylésre méltó viszont azoknak a társaságoknak a helyzetük, amelyek őzbakjait már jó előre, esetleg már februárban „eladták”.

A tervek elkészítése során mindig különös figyelemmel kell lenni arra, hogy csak helyesen kezelt és jól gondozott vadállománnyal lehet elérni jó gazdálkodási eredményeket és minőségi előrelépést. Ez pedig manapság, ugyancsak sok pénzbe kerül.

Bagyó Richárd

MIKOR - MI - MENNYIÉRT?

Februárban még lehet és szabad is vadászni, de hogy mit és meddig, arról a T. Olvasó lapunk 16. oldalán tájékozódhat. Az elérhető árlisták alapján, a februárban még vadászható vadfajok árait, az ajánlatok legáltalánosabb és legmagasabb összegeit ismertetjük a következőkben, és egy kicsit tallózzunk a szolgáltatások árjegyzékeiben is.

Megállapíthatjuk, hogy a vadásztársaságok és a földtulajdonosok vadászati közösségei nem, csak a vadászszervező irodák, valamint az állami vadászterületek adnak ki árjegyzékeket. Az utóbbiakat használják alapként az előbbiektől, ennek ellenére kevés belföldi vadászati árjegyzéket találtunk.

NAGYVAD VADÁSZATI ÁRAK

GÍMSZARVAS BORJÚ VADÁSZAT 10-12 500 Ft, vagy 50-80 euró; sebzés 5 000-6 250 Ft; hibázás egyes helyeken 4000 Ft.

DÁMBORJÚ ELEJTÉS 5-15 000 Ft vagy 40 euró; sebzés, az elejtés 50 százaléka; hibázás: 1000 Ft. Az árak szélsőségesek.

MUFLON kos 60 centiméterig 90-110 000 Ft; 60-70 centiméter 90-235 000 Ft; 70-80 centiméter 224-395 000 Ft; 80-90 centiméter 392-597 000 Ft. Sebzés: a lelövési díj fele, a hibázás: 5 000 Ft.

Jerke- bány: 8-10 000 Ft; sebzés a kilövés díjának fele.

MAVAD Rt. árjegyzékében a muflonos 60 centiméterig 500 euró, 60-70 centiméterig 500-1100, 70-80 centiméterig 1100-1900; 80-90 centiméterig 1900-2900 euró, a sebzés a lelövés 50 százaléka, jerke, bány: 40 euró.

VADDISZNÓ vaddisznóhajtásokat már nem szerveznek, hiszen a koca vadászata február 1-től már tilos. (A vaddisznóhajtások árait a januári lapszámban közöltük.)

Vadkan: agyarméret alapján:

12-14 centiméter 50-75 000 Ft induló összeg Ft-ban, MAVAD Rt. 200 euró.

14-16 centiméter 80-99 900 Ft induló összeg Ft-ban, 400 euró

16-18 centiméter 130-163 000 Ft, 600 euró

18-20 centiméter 180-225 900 Ft, 900 euró

20-22 centiméter 270-420 000 Ft,

22 centimétertől 410-485 000 Ft.

A közbeeső Ft/cm árakat már nehéz felsorolni, de a fentieket tanulmányozva lehet látni, hogy nagyon eltérőek az egyes vadászatóknál, illetőleg árjegyzékeiben.

Sebzés: 12-50 000 Ft (MAVAD Rt. 125 euró + ÁFA) között változik.

Süldő: mindig leírják, hogy 20-50 kilós zsigerelt súly között általában 15-25 000 Ft között van az elejtés díja, míg a sebzés 6-12 500 Ft, a hibázás 4-6 250 Ft.

Malac: 20 kilós zsigerelt súlyig: elejtés 10-15 000 Ft, sebzés 5-8 000 Ft és a hibázás helyenként 4 000 Ft is lehet.

APRÓVAD VADÁSZATI ÁRAK

BALKÁNI GERLE lődíj 500 Ft + elvitel gerlénként 50 Ft, MAVAD Rt. ára: 3 +1 euró + ÁFA.

RÖPTETETT RÉCE lődíj 1 500-2 000 Ft + elvitel 250-300 Ft. A rendelet azt írja, hogy tenyésztett tőkésréce tilalmi időben is napi terítékkorlátozás nélkül ejthető el. Igaz, a fenti két vadfajra kevés az ajánlat.

KÁRTÉKONY APRÓVAD VADÁSZATI DÍJA

RÓKA 2000 Ft, MAVAD Rt. ajánlata elvitellel: 50 euró.

BORZ 2000 Ft, MAVAD Rt.-nél lelövés: 50 euró.

ARANYSAKÁL MAVAD Rt.-nél lelövés: 100 euró.

A felsorolt árakban nincs benne az ÁFA (25 % elejtés, 12, 5 % elvitel), amelyet az egyéni vadász nem tud visszaigényelni. A vadászatók befizetik, nincs visszaigénylő, így ez a pénz az államkasszába gazdágítja.

Ügyelni kell arra is, hogy több árjegyzékben szerepel - legtöbbször alig figyel rá a vadász - kísérés a területen 1000 Ft/fő/nap összegtől 2500 Ft/vadász/nap/terület összegig, valamint szervezési díj 2500 Ft/fő-4000 Ft/fő összegig terjedhet, de ilyet csak elvétve találtunk.

SZOLGÁLTATÁSOK

Ebben a vonatkozásban szállás, ellátás, terepjáró használata, vadbőrök ára, trófeabírálat, fogat vagy szán, trófeakikészítés, szállítás, fegyverkölcsonzás és még sok más szerepel. Olyan változatosak az árak, hogy szinte képtelenség közöttük eligazodni, vagy valami elfogadható tájékoztatást adni.

SZÁLLÁS VADÁSZHÁZAKBAN

Luxus: 6 000 Ft/fő/nap

I. osztályú: 3 000 Ft/fő/nap-40 000 Ft/fő/napig terjed

II. osztályú: 1 800 Ft/fő/nap-3 000 Ft/fő/napig.

ÉTKEZÉS

	I. o. (kiemelt)	II. o.
reggeli	900-1 100 Ft/fő	550- 600 Ft/fő
ebéd	2 900-3 100 Ft/fő	1 550-2 000 Ft/fő
vacsora	2 000-2 600 Ft/fő	1 350-2 600 Ft/fő
teljes ellátás	4 500-6 000 Ft/fő	4 500 Ft/fő

TEREPJÁRÓ 150 Ft/km kocsiként.

Fogat, szán: 1000-1500 Ft/óra

TRÓFEAKIKÉSZÍTÉS 2000 Ft trófeánként.

TRÓFEABÍRÁLAT átlagosan 500-3250 Ft, a jogszabályi előírásoknak megfelelően.

A MAVAD Rt. árai euróban, mintha valamivel magasabbak lennének, de tagadhatatlan, hogy nagyon pontosan meghatározott feltételnek kell megfelelniük minden szolgáltatásuknak.

A feltüntetett árak az ÁFA-t tartalmazzák.

A március 1-től érvényes árakról majd talán a következő lapszámunkban adunk tájékoztatást. Reméljük, nem mennek följobb az amúgy is magas díjak.

Dr. Balázs István

Elgondolkodtató...

Az Országos Magyar Vadászati Védegylet juttatta el szerkesztőségünkhöz annak a statisztikai felmérésnek a „gyorsjelentését”, amelyet az elmúlt évben készítettek a vadászokról és gazdálkodókról. A 23 kérdésből álló adatlapot az 1200 körüli vadászatra jogosultak közül 392 területes és terület nélküli adatszolgáltató töltött ki, amelynek összesítése - a nagy számok törvénye alapján - reprezentatív mintának számít és megfelelő következtetések levonására ad lehetőséget.

Nem kívánjuk minősíteni a sem a mintát, sem a mintán kívül maradót, de elgondolkodtatónak tartjuk, hogy a választ adó területes társaságok 80 százaléka, a bérkilövők 60 százaléka tagja az OMVV megyei szervezetének, 87, illetőleg 70 százaléka ismeri a szervezet tevékenységét és közepesnek, illetőleg jónak minősítik a tevékenységét.

A minta alapján a leggyakoribb a 3 és 6 ezer hektár nagyságú vadászterület, és 20-30 tagú a területes egyesület és 10-50 tagúak a terület nélküliek. A nők aránya 1,3 százalék a területeseknél és a duplája a bérkilövőkénél.

A területes vadásztársaságok tagjainak 84 százaléka legalább 1000 forintot fizet havonta, ebből 28 százalék több mint 2000 forintot. A terület nélkülieknél a 200 forintos tagdíj a jellemző.

A vadászatra jogosultak 77 százaléka haszonbérlet formájában, 16 százaléka földtulajdonosi közösség és 7 százaléka egyéb formában gyakorolja a vadászati jogot. Tíz hektár alatti a saját tulajdonú mezőgazdasági terület nagysága az egyesületek 62 százalékánál, és a minta 58 százalékának van 10 hektárnál kisebb erdőterülete. A vadászatra jogosultak 40 százaléka bérel 10 hektárnál kisebb mezőgazdasági területet vadföldgazdálkodási célra, ahol takarmánytermesztést folytatnak.

A tagság összetételét tekintve csak 20 százalék a nyugdíjasok aránya, a területes vadászok 51 százaléka alkalmazott, 32 százaléka vállalkozó, 7 százaléka szellemi szabadfoglalkozású és 10 százaléka magángazdálkodó. A terület nélkülieknél 61, 26, 6 és 7 százalékot mutat a statisztika.

A vadászok 25 százaléka felsőfokú, 45 százaléka közép és 30 százaléka alapfokú végzettséggel rendelkezik. A legtöbben (32 százalék) a 41-50 évesek vannak, őket az 51-60 évesek követik (25 százalék), míg 19 százalék a 31-40 évesek, 10 százalék a 18-30 évesek és a 60 év felettiek aránya.

A vadászok 53 százaléka városban, 46 százaléka községben és 1 százaléka ennél kisebb településen lakik.

12 százalék azoknak a vadászoknak az aránya, akik két helyen tagok és 5 százalék rendelkezik kettőnél több vadásztársasági tagsággal.

A vadászok 86 százalékának lakhelye a vadászterület 50 kilométeres körzetén belül van, 7,4 százalék utazik 50-100 kilométert és 1-2 százalék 2-300 kilométert a lakhelyétől a vadászterületéig.

Elgondolkodtató, hogy a 40, illetőleg a 20 százalékos olvasottság mellett a területes vadászok 28 százaléka, a bérkilövők 40 százaléka sem a Nimród-ot, sem a VADÁSZLAP-ot nem járta, hozzávetőlegesen csak minden tizedik vadász olvassa a szaklapokat. Nesze neked vadászati kultúra és kommunikáció!

-dor

A hivatásosok tanúvédelme

A mai rohanó, túlhaszolt világunkban néhány percre megállni, kollégákkal találkozni, közös gondjainkról beszélni, a hivatásos vadász életében is kiemelkedő eseménynek számít. Pláne, ha az ember ezt egy országos rendezvényen teheti meg és eme rendezvény ki-mondottan ezzel a céllal szerveződött.

A tavalyi, gödöllői első, országos konferenciáról van szó, melynek gondolatát, megszervezését, lebonyolítását az OMVK vállalta magára – remélhetőleg hagyományt teremtve. Méltán érezhették a hivatásos vadászok magukénak azt a napot, hiszen mindennapi problémáik voltak napirenden: többek között a megbecsülésük, a szolgálati szabályzat és az orvvadászat kérdése. A leginkább aktuális témákat taglaló előadások közül most az utolsót emelném ki, mely témához akkor is hozzá-szóltam és most olyan dolgokkal egészíteném ki, melyek nem, vagy csak részben voltak érintve.

Először is kihangsúlyoznám, hogy a hivatásos vadász jelenlegi jogállása sürgős korrekcióra szorul. A hivatásos vadász fegyveres, hivatalos személy, ugyanakkor nem rendelkezik azokkal a jogosítványokkal, amellyel más hasonló fegyveres személyek fel vannak ruházva. Gondolok itt a természetvédelmi őrré vagy a mezőőrre, és a bekísérési, illetve lefoglalási jogkörökre, valamint a fegyverhasználatra. Ráadásul, ma egy önkéntes alapon tett polgári természetvédelmi őr vizsgálja legalább annyi – ha nem több – intézkedési jogkört von maga után, mint egy hivatásos vadász, szolgálati igazolvánnyal. Ugyanakkor általános szabály az intézkedések terén, hogy csak abban az esetben szabad egy intézkedést elkezdeni, ha reális esély van a befejezésre is. Jelen esetben ez úgy néz ki, hogy intézkedjen a hivatásos vadász, de „összekötött kézzel”. Vannak ugyan közöttünk olyanok, akik az adott szituációban kellő határozottsággal elérhetnek bizonyos eredményeket, de fennáll a veszélye, hogy egyúttal jogot sértenek, amelyre később magyarázatot adni kellő jogkörök hiányában, nehéz.

Másodsorban maga az orvvadászat, mint fogalom sem állja meg a helyét. Pillanatnyilag a Büntetőtörvénykönyv (BTK) ezt ebben a formában nem is említi. Az általunk használt orvvadászat fogalom két formában jelenhet meg: jogosulatlan vadászként (1999. évi LXIX. tv.), illetve löfegyverrel és lőszerezéssel történő visszaélésként (1978. évi IV. tv. 263/A§). Mindenképp javasolandó a törvényalkotás felé, hogy a fogalmat, mint orvvadászat vegyék fel a BTK-ba és ezzel egycsapásra megszűnik az anomália.

Visszatérnék még egy gondolat erejéig az intézkedés véghezvitelére. Mivel a hivatásos vadász az intézkedéseiben az előbb említett módon korlátozott, nyilvánvaló, hogy tettenérés esetén rendőrségi segítséget kell igénybe vennie, már az első szakaszban is. Igen ám, de itt jön a probléma! Míg a hivatásos vadász az „orvvadász” elfogását szívügyének tekinti, addig a kiérkező járőrnek, körzeti megbízottnak stb. ez is csak „egy esemény az éjszakában”. Sokszor olyan apró dolgokon csúszik el az ügy, hogy a kiérkező rendőri szerv elfelejti elvenni az elkövető mobiltelefonját, így semmi

sem gátolja az elkövetőt a tettestársak értesítésében és a bizonyítékok eltüntetésében. Ezen kívül gyakran megesik az is, hogy az éjjeli elfogással kapcsolatos „forró nyomos” házkutatásokat a másnap reggel nyolc órakor kezdő váltás végzi el. Az eredmény: a hivatásos vadász ott áll hathatós bizonyíték nélkül, és az esetlegesen őrizetbe vett elkövető jogi képviselője szerint – a természetesen – úgy „talált fegyvert” éppen a rendőrségre akarták vinni, amikor beleakadtak az „elhullott vaddisznóba”, amely nyilván agyonlőtte saját magát! És mielőtt jókat derülnék a megfogalmazáson: sajnos a valóság sokszor nem áll messze ettől. A hivatásos vadász viszont belekeveredett egy ügybe, amelyben teljesen magára maradt és innentől kezdve, mint állampolgár, tanúként vesz részt a büntetőeljárásban.

Vizsgáljuk a jog oldaláról a kérdést. Hadd idézzem az 1973. évi I. törvényt a büntetőeljárásról (továbbiakban: Be.):

„62. § (1.) Tanúként az hallgatható ki, aki-nek a bizonyítandó tényről tudomása van.

62. § (2.) A tanúként megidézett személy köteles megjelenni, és vallomást tenni.

113. § (1/b) Amennyiben az idézés szabályszerű és a tanú nem jelenik meg, úgy rendbírsággal sújtható, vagy elővezetése rendelhető el. A tanú megjelenési és vallomástételi kötelezettsége mellett igazmondásra is köteles.”

Itt álljunk meg ismét egy szóra. Ezek a tanúra vonatkozó kötelezettségek. De mi vonatkozik a vádlottra? Eleve megtagadhatja a vallomást, vagy ha tesz is, azt jogi képviselője tanácsára bármikor visszavonhatja. Úgy fest tehát a dolog, hogy innentől kezdve inkább csak a tanúnak vannak felelősségteljes kötelezettségei, amelyhez még hozzájön a figyelmeztetés, hogy a törvény milyen esetekben hogyan szankcionálja a hamis tanúzást. Elgondolkodtató a dolog: megéri-e az esetlegesen (!) kiszabott büntetés reményében a büntetőjogi folyamatban tanúként részt venni? Mint tanú, mint állampolgár a személyes adatait, egzisztenciáját köteles-e felfedni, kockáztatni az eljárás során a hivatásos vadász? Egyáltalán: onnantól kezdve, hogy szolgálati területén intézkedett, miért kell, hogy személyes ügyként kezelje a kérdést, vállalva az esetleges retorziókat? Hivatalból intézkedett és állampolgárként tanúskodik? Tisztelt kollégák, ugye néhányunkban már feltorlódtak ezek a kérdések?

Ha jogi lehetőségeinkkel nem vagyunk tisztában, akkor ezt a kálváriát bizony végig kell járnunk. A tanúnak azonban nemcsak kötelezettségei, hanem jogai is vannak. Ahhoz, hogy ezekkel a jogokkal tisztában legyünk, ismét segítségül kell hívnunk az 1973. évi I. törvényt a büntetőeljárásról.

„62/A. §1 A tanúvallomás: a tanú életének és testi épségének vagy személyes szabadságának védelme, valamint annak érdekében, hogy a tanú a vallomástételi kötelezettségének eleget tegyen és a vallomását megfélemlítés nélkül tegye meg, a tanút védelemben kell részesíteni.” (és ez még nem a különösen védett tanú!) Mindez azért fontos, mert az utóbbi években egyre gyakoribbá vált a tanúk megfélemlítése akár személyük, akár

hozzátartozóik ellen intézett fenyegetéssel. A tanú élete, testi épsége a büntetőeljárás bármely szakaszában veszélybe kerülhet – különösen szabadlábon védekező vádlott esetén – így a tanút megilleti a védelem a kihallgatás előtt, közben és után is. Itt senki ne testőrökre és rendőri kíséretre gondoljon, hanem megszívlelendő, praktikus elővigyázatosságra! A hatályos eljárásjogi törvény az alábbi lehetőségeket biztosítja a tanú védelmére:

– a tanú személyi adatainak és indokolt esetben a nevének zártan történő kezelése (Be. 63. § (5)),

– szembesítés mellőzése (Be. 64. § (2), 88. § (3)),

– a felismerésre bemutatást úgy kell végezni, hogy a tanút ne észlelhessék, illetve ne ismerhessék fel (Be. 86. § (4)),

– a tanú kihallgatása idején lehetőség van arra, hogy a vádlott ne tartózkodjék a tárgyalóteremben (Be. 201. § (2)).

A felsorolásból kitűnik, hogy a tanúvédelem eszköztárának széles választéka áll a hivatásos vadász rendelkezésére. Az 5. bekezdés rendelkezései szerint: „a tanút még a személyi adatok felvételét megelőzően ki kell oktatni, hogy kérheti személyi adatainak zártan kezelését”. Ez azonban sajnos nem mindig történik meg, pedig a tanú az eljárás bármely szakaszában kérheti adatainak titkosítását, még akkor is, ha korábban nem élt ezzel a lehetőséggel. Amennyiben a tanú szükségesnek tartja adatainak zártan kezelését, a kérelem teljesítése nem tagadható meg. Szintén jól használható és említésre méltó az 1999. évi CX. tv. 60. §-a. A törvény megfogalmazása szerint „a hatóság engedélyezheti, hogy a tanú a szóbeli kihallgatását követően vagy enélkül írásban úgy tegyen vallomást, hogy azt vagy saját kezűleg leírja és aláírja, vagy más módon leírt vallomását két tanú, bíró vagy közjegyző hitelesíti”. Az írásban tett vallomást a hatóság elfogadhatja a bizonyítási eljárás során. Amennyiben a hatóság szóbeli kihallgatás nélkül biztosítja a tanúnak az írásbeli vallomás megtételét, úgy a tanúnak küldött ezzel kapcsolatos tájékoztatásban azok a kérdések is feltehetőek, amelyekre a tanúnak feltétlenül választ kell adnia. Általában tehát engedélyezhető, hogy a tanú kizárólag írásban tegyen vallomást, ha a büntetőeljárásban résztvevő személyek nem ragaszkodnak a tanú személyes megjelenéséhez.

Ugye mennyivel egyszerűbb lehet a fentebb felsorolt lehetőségek egyike, mint plénum előtt a „hívják?”, „született?”, „anyja neve?”, „lakik?” kérdésekre választ adni?

Természetesen ezekkel a lehetőségekkel nem a tanúvallomás alól való kibújást szorgalmazom, hiszen tudjuk, hogy például orvvadász elfogása esetén a hivatásos vadász sokszor a koronatanú. Ellenkezőleg! Tegyük meg a vallomásunkat, de éljünk a tanúvédelem lehetőségével és rendelkezésre álló eszközeivel, hiszen a retorziók, fenyegetések egyre gyakoribbak. A 21. században pedig nem hősökre van szükségünk, hanem – hogy is szól a mottó Gödöllőn? – képzett, megbecsült hivatásos vadászokra vadállományunk és vadgazdálkodásunk jövőjéért.

Kemenszky Péter

TERMÉSZETPATIKA

Szeretem a természetet – mondja, aki vadász akar lenni, de nem ismeri a természet élőlényeit. Jobb esetben van fogalma a vadászható vadfajokról, viszont alig-alig ismeri azokat a növényeket, amelyek között majd vadászni fog.

Természetesen nem arra gondolok, hogy az erdőn-mezőn élő, a lábunk alatt virágzó, pompázó növények, cserjék, fák mindegyikét a vadászok ismerjék, de legalább azokat lenne jó felismerni – és gyógyító hatásukat ismerni – amelyeket az ember évszázadok óta egészsége megtartására, javítására és különböző betegségek gyógyítására használ.

Mi vadászok ne legyünk teljesen laikusok, akik számára az erdő, a rét csak fű, fa, és bokor. Mindegyiknek van neve, tulajdonsága, haszna, sőt egy jelentős részüknek csodálatos gyógyhatásuk.

Hát ezeket akarom bemutatni a Természetpatika sorozatunkban. Csodát nem kell várni a leír-

MOGYORÓBARKA

dett. A külső lepelcimpák hátukon fehérek, 3 hosszanti, sötétlila csíkkal.

Termesztett évelő növény a Croci stigmata és a Crocus sativa. Bibéje a drog. Tartalmaz: illóolajat, protokrocint, karotint, xantofilt, likopint, zeaxantint, zsírsavakat. Görcsoldó, izgató, nemi vágyat serkentő növény, festő, hurutcsillapító, szemgyógyító hatását ismerik. Ma leginkább fűszernek, valamint iz-és színjavító hatása miatt használják. Nagy adagokban mérgező!

KÖZÖNSÉGES MOGYORÓ (CORYLUS AVELLANA)

Magas, gyakori cserje. Sokszor már februárban porzó barkái, teája izasztó, vizelethajtó, bélhurutot megszüntető hatású. Külsőleg toroköblítőnek, aranyeres bántalmak ellen ülőfürdőnek, bőrkütyések ellen borogatásul használják. Levele és kérge is lehet gyógyhatású.

CSIPKEBOGYÓ

GYEPÜRÓZSA (ROSA CANINA) Gyakori tüskés cserje, négy fajtája is él nálunk, erdőszélén, mezsgyén, bozótokban és sövényekben, középhegységeinkben, a Dunántúlon, de napos pusztákon és töltéseken is ráakadhatunk. Nevezik még a bokrot (ritkán nagyobb 2,5 méternél) ebrózsának, kutyarózsának, csipkefának, istenátkoztának, csipkének, csicskenyének, csitkének és csipkerózsának is. A csipkebogyók teája a C-vitamin (ezen felül még B1-, B2-, K-, P vitamin), valamint ásványianyag és nyomelem-tartalma miatt kiváló immunerősítő és roboráló hatású. Influenzajárványok esetén megelőzésre, valamint náthás és lázas megbetegedések, legyengült állapotok kiegészítő kezelésére való. Serkenti a mellékvesék és a máj működését is. A tea gyenge hashajtóként és vizelethajtóként is ismert. Ajánlott vesekő, vesehomok kezelésére. Kevésbé ismert, hogy a csipkebogyó főzete kül-

HÓVIRÁG

taktól, de esetleg a vadásznak, a családtagoknak még a hasznára is válhat a gyűjteményünk. Nem a természetgyógyászatról szólok, csak vadász-szemmel válogatok a növények között.

A február még téli hónap. Kevés az olyan növény, amely ebben a hónapban nyílik vagy termése, levele, kérge, gyökere, stb. hasznosítható lenne.

FARKASBOROSZLÁN (DAPHNE MEZEREUM)

Védett. A 40-150 centiméter nagyságú cserje bódítóan illatos virágai a levelek megjelenése előtt februártól-márciusig nyílnak. Hegyvidéki bükkösök alacsony cserjéje. Szélvédett helyeken nem ritkaság, hogy már decemberben virágot bont. A termések júniustól fejlődnek ki. A borsó nagyságú, húsos bogyók skarlátvörösre színeződnek, keserű, égető ízűek, **mérgezők**. Méreganyaguk a mezerin, a növény minden részében megtalálható. A bőrön keresztül is felszívódó hatóanyag főképp a gyerekekre lehet veszélyes, károsítja a központi idegrendszert, a keringési és a kiválasztási szerveket. Népi nevei – méregfácska, vadbors, kutya- és farkasbogyó, kígyógyöngy, emberlő – jelzik, régen felismerték, hogy mérgező.

Van irodalom, mely szerint a „levele mézzel leöntve gyógyítja a régi sebeket. Belsőleg a vízkórságot, a gondolkodó betegséget és a sárgaságot elűzi.”

FARKASBOROSZLÁN

sőleg és belsőleg jól használható nehezen gyógyuló sebek, fertőzések kezelésére. Szörp is készíthető belőle. Közkedvelt még a túlérett csipkebogyóból (télien, most is ilyen szedhető, található a vadászat közben) készült lekvár (hecsedli) is. Étvágygerjesztő hatású, a reggeli falatozást segíti.

TARKA SÁFRÁNY (CROCUS RETICULATUS)

Februárban-márciusban a Nyírség, a Duna-Tisza köze és a dunántúli Mezőföld homok- és lösztalajain nyílik. Ritka növény. Vé-

HÓVIRÁG (GALANTHUS NIVALIS) A tavasz hírnöke. Legkorábban nyíló hagymás növényünk, 10-25 centiméter magas, évelő. Hagymánként két szürkészöld, 8-20 centiméter hosszú levél található. Egy virágú, a virágok bókolnak. Toktermése bogyószerű. Üde és nedves lombdombokban, üde gyertyános-tölgyesekben, bükkösökben, ritkábban hegyi réteken, ligeterdőkben nő.

TÉLTEMETŐ (ERANTHIS HIEMALIS)

Védett! Ha a tél korán, már novemberben beköszönt, s utána a december meg a január enyhe, s nincs hó, a téltemető még a télen, akár január végén kihajt.

Akkor sincs semmi baj, ha újraköszönt a tél, s hó fedi be a kinyílt virágokat: azok a hó alatt áttelelnek, és olvadás után folytatódik a virágzásuk. Hamar elvirágzik s még a termése is beérik az erdő kizöldülése előtt. Virágain méhek, darazsak hemzsegnek, apró magvait a hangyák hurcolják szét.

Eredeti termőhelye a Dunántúli-középhegység gyertyános tölgyesei és a Kisalföld ligeterdei.

E két utóbbi növény gyógyhatása a családi életben igazolható, ha néhány szálat hazaviszünk a feleségünknek, lányunknak ... netán a barátnőnknek.

Dr. B.I.

Irodalomjegyzék: Dr. Csapody J.-dr. Csapody V.-dr. Jávorka S.: Erdő-mező növényei. Ráporti Jenő-Romváry Vilmos: Gyógyító növények. Alain Tissier: A nemi vágyat serkentő növények

Mire szabad vadászni?

Februárban: gímszarvas borjú – dóm borjú – muflon kos, juh, jerke, bárány – arany-sakál – házi görény (15-éig) – nyest (15-éig) – borz (15-éig) – balkáni gerle (15-éig).

Márciusban: erdei szalonka

Egész évben lehető: a vaddisznó kan, süldő, malac (kocára, azaz az 50 kg zsigereit súlyt elérő vagy meghaladó nőivarú vaddisznóra csak június 1-je és január 31-e között szabad vadászni) – üregi nyúlra – rókára – pézsmapocokra – nyestkutyára – mosómédvére – dolmányos varjúra – szarkára – szajkóra.

Figyelem! Erdei szalonkára csak húzáson szabad vadászni.

Naponta személyenként legfeljebb 4 darab madár elejtése engedélyezett.

FEBRUÁR

Télutó, avagy Böjtelő hava

A hó napja	A hét napja	A Nap		A Hold		Fázisa
		kelte	nyugta	kelte	nyugta	h m
1.	Szombat	7 11	16 45	7 41	16 34	● 11 48
2.	Vasárnap	7 10	16 46	8 11	17 46	
3.	Hétfő	7 09	16 48	8 35	18 56	
4.	Kedd	7 07	16 49	8 55	20 04	
5.	Szerda	7 06	16 51	9 12	21 10	
6.	Csütörtök	7 04	16 53	9 29	22 15	
7.	Péntek	7 03	16 54	9 46	23 19	
8.	Szombat	7 02	16 56	10 04	--	
9.	Vasárnap	7 00	16 57	10 24	0 24	D 12 11
10.	Hétfő	6 59	16 59	10 48	1 31	
11.	Kedd	6 57	17 00	11 19	2 37	
12.	Szerda	6 55	17 02	11 58	3 43	
13.	Csütörtök	6 54	17 04	12 49	4 45	
14.	Péntek	6 52	17 05	13 51	5 39	
15.	Szombat	6 51	17 07	15 03	6 23	
16.	Vasárnap	6 49	17 08	16 22	7 00	
17.	Hétfő	6 47	17 10	17 43	7 29	O 0 51
18.	Kedd	6 46	17 11	19 05	7 54	
19.	Szerda	6 44	17 13	20 26	8 16	
20.	Csütörtök	6 42	17 14	21 47	8 37	
21.	Péntek	6 40	17 16	23 08	8 58	
22.	Szombat	6 39	17 18	--	9 22	
23.	Vasárnap	6 37	17 19	0 29	9 51	C 17 46
24.	Hétfő	6 35	17 21	1 48	10 26	
25.	Kedd	6 33	17 22	3 02	11 11	
26.	Szerda	6 31	17 24	4 06	12 06	
27.	Csütörtök	6 29	17 25	4 59	13 10	
28.	Péntek	6 28	17 27	5 41	14 19	

MÁRCIUS

Tavaszelő, avagy Böjtmás hava

A hó napja	A hét napja	A Nap		A Hold		Fázisa
		kelte	nyugta	kelte	nyugta	h m
1.	Szombat	6 26	17 28	6 13	15 31	
2.	Vasárnap	6 24	17 30	6 38	16 41	
3.	Hétfő	6 22	17 31	6 59	17 50	● 3 35
4.	Kedd	6 20	17 33	7 17	18 57	
5.	Szerda	6 18	17 34	7 34	20 02	
6.	Csütörtök	6 16	17 36	7 50	21 07	
7.	Péntek	6 14	17 37	8 07	22 12	
8.	Szombat	6 12	17 39	8 26	23 18	
9.	Vasárnap	6 10	17 40	8 49	--	
10.	Hétfő	6 08	17 42	9 16	0 24	
11.	Kedd	6 06	17 43	9 50	1 29	D 8 15
12.	Szerda	6 04	17 44	10 35	2 32	
13.	Csütörtök	6 02	17 46	11 31	3 28	
14.	Péntek	6 00	17 47	12 37	4 16	
15.	Szombat	5 58	17 49	13 53	4 55	
16.	Vasárnap	5 56	17 50	15 13	5 27	
17.	Hétfő	5 54	17 52	16 36	5 53	
18.	Kedd	5 52	17 53	17 59	6 16	O 11 35
19.	Szerda	5 50	17 55	19 23	6 38	
20.	Csütörtök	5 48	17 56	20 47	7 00	
21.	Péntek	5 46	17 57	22 11	7 23	
22.	Szombat	5 44	17 59	23 34	7 51	
23.	Vasárnap	5 42	18 00	--	8 24	
24.	Hétfő	5 40	18 02	0 53	9 06	
25.	Kedd	5 38	18 03	2 02	9 59	C 2 51
26.	Szerda	5 36	18 05	2 59	11 01	
27.	Csütörtök	5 34	18 06	3 43	12 09	
28.	Péntek	5 32	18 07	4 17	13 20	
29.	Szombat	5 30	18 09	4 44	14 31	
30.	Vasárnap	5 28	18 10	5 05	15 39	
31.	Hétfő	5 26	18 12	5 24	16 46	

A tavasz kezdete 21-én 2 óra 0 perckor (KözEI)

ÁTMENŐ KÉPÜNKÖN
CSISZÁR JÓZSEF
FESTMÉNYE

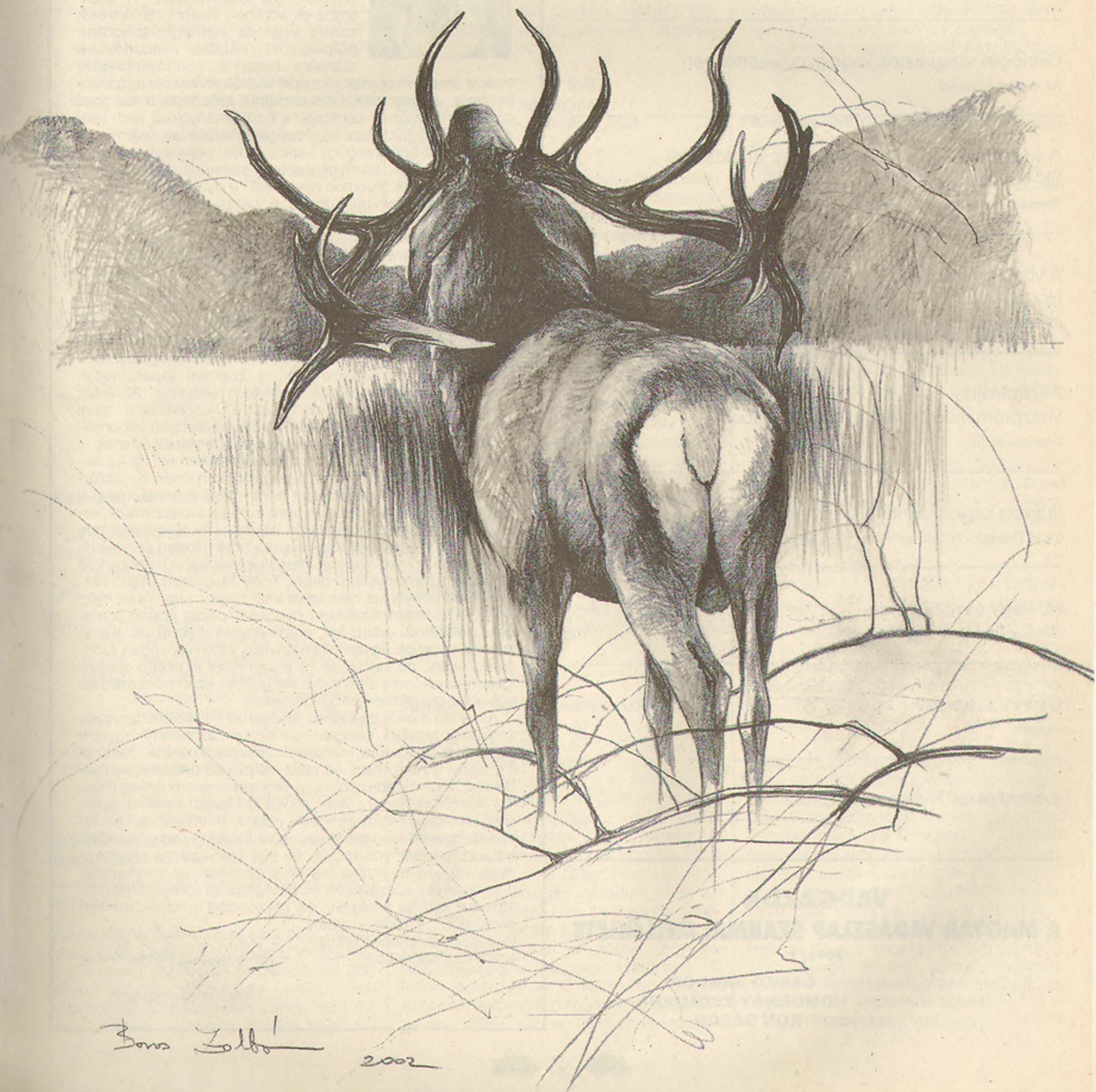

magyar

VADGAZDA

2003

A MAGYAR VADÁSZLAP SZAKMAI MELLÉKLETE

Boris Zolbo

2002

TARTALOM

A vadgazdálkodás állat-egészségügyi kapcsolata	3-4
<hr/>	
Az aranyakál újra Magyarországon (Szűcs Eleonóra-Heltai Miklós)	5-6
<hr/>	
Ne féljünk a sakáltól (Gellai Tibor)	7
<hr/>	
Ökológiai vizsgálatok vaddisznós-kertekben (dr. Jánoska Ferenc)	8-9
<hr/>	
A vadgazdálkodás fejlesztésének lehetőségei ÉK-Tiszántúl régiójában (Palotás Gábor-Palonkai László)	10-11
<hr/>	
A vonuló vadludak állományának változása a Hortobágyon (Gyüre Péter)	12
<hr/>	
A földtulajdonosi akarat érvényesülése Veszprém megye vadgazdálkodásában (Vezseny Imre)	13
<hr/>	
Francia szalonkakutató Magyarországon (Fluck Dénes)	14
<hr/>	
EU vagy osztrák példa (Gombár Csaba)	15
<hr/>	
Gyűrűs szalonkák (Agyaki)	16
<hr/>	
Szalonkákról, Nyugat-Európából (Török Antal)	16

VADGAZDA

A MAGYAR VADÁSZLAP SZAKMAI MELLÉKLETE

2003/1

Kiadó-főszerkesztő: **CSEKŐ SÁNDOR**
 Felelős szerkesztő: **HOMONNAY ZSOMBOR**
 Tervezőszerkesztő: **KUN GÁBOR**

A SZERKESZTŐ
JEGYZETE

Szakmai mellékletünknek – amely évente az FVM támogatásával jelenik meg – alapvető célkitűzése, hogy olyan terjedelmesebb témákat tudjunk a Tisztelt Olvasóink elé tárni, amelyek a lapban nem férnének el, és csak viszonylag szűkebb szakmai körben számíthatnak érdeklődésre. A szakemberek körében viszont reményeink szerint egyfajta együttgondolkodást, párbeszédet, netalán mindannyiunk számára hasznos gondolatébresztő vitákat eredményeznek. Az apróvad állományunk aggasztó helyzete, az aranyakál dél-dunántúli terjedése, a vaddisznós-kertek szakmai kérdései, a hagyományokkal nem rendelkező földtulajdonosi közösségek akaratának érvényesülése, az állat-egészségügy kapcsolódási pontjai, mind-mind olyan témakörök, amelyek szinte a szemünk láttára alakulnak, s mindezek „nyomon követését” a gyakorlatban dolgozók bizonyára nem mellőzhetik. A vadaskertek kérdése például, azelőtt csupán néhány állami terület sajátos, belső ügye volt, ám az elmúlt évtizedben egyre szélesebb körben, és gomba módra terjednek, és részvénytársaságokon kívül már hosszú a sora a magán társaságoknak, vállalkozásoknak is. A kapcsolódó szolgáltatásokkal – vadászati és vendéglátói – új munkahelyeket teremtenek, ezzel hatékonyan hozzájárulnak a vidékfejlesztési elképzelésekhez. A törvény mindezekhez megteremtette a feltételeket, viszont a felvetődő beruházási, kezelési, üzemelési kérdések megoldásai, a sikerek csak a részismeretek, a szakmai tapasztalatok összegzésén, a tanulságok levonásán alapulhatnak. Az erdei szalonka tavaszi vadászatának az EU-csatlakozás utáni esetleges betiltása a vadászok körében alaposan felborzolta a kedélyeket. Különösen azokat, akik egyfelől értenek is hozzá, másfelől hagyománytiszteletből szeretnék, ha az illetékesek ebben a kérdésben derogációt kérnének. Az észérvekhez szeretnék segítséget adni, mind a hazai, mind a megfelelően alátámasztott nyugat-európai tapasztalatok, értékelések, adatok alapján. Más kérdés – és elég sajnálatos – hogy nálunk egyfajta divattá vált szinte minden érvelésnél a nyugatról érkező szakmai megállapításokat a hazaiak fölé helyezni, azon egyszerű okból, hogy Magyarországon magyar eredményekkel nem lehet vitát nyerni. Úgy tűnik, még akkor sem, ha történetesen nyugaton pedig éppen a magyar példákkal, adatokkal, eredményekkel érvelnek. Kénytelenek vagyunk ugyan pillanatnyilag jobb hiányában tudomásul venni, de valójában ez a szemlélet legalább annyira igazságtalan, mint amennyire elfogult, és ezért hosszabb távon teljes mértékben elfogadhatatlan.

Az előző mellékleteinkben elsősorban a diplomatervezők szakdolgozataiból válogattunk, ezúttal azonban nagyobb részben a szakterület kutatóinak anyagait közöljük. Tesszük ezt azzal a nem titkolt és talán vállalható provokatív szándékkal, hogy előbb-utóbb a gyakorlatban eredményes munkát végzők is papírra vetik azokat a tapasztalataikat, amelyek jócskán megkönnyíthetik mások munkáját is. Az ismeretanyagok megszerzése – köztudottan – nem fejeződik be a bizonyítványosztással, és egy-egy szakma részinformációinak megszerzése folyamatos szakirodalom ismeretet, a tudásanyag közzétételét és befogadását igényli. Mellékletünk ezt kívánja szolgálni, és köszönettel vesszünk minden javaslatot, kritikát, amely mindezek érdekében érkezik szerkesztőségünkbe.

felelős szerkesztő

DR. LAMI ANDRÁS, SZABADKÍGYÓS

A vadgazdálkodás állat-egészségügyi kapcsolatai

A vadgazdának állatorvoshoz kell fordulnia:

- ebtartás, ebrendészet,
- beteg, sérült vad ellátása, gyógykezelése,
- elhullott állat vizsgálata,
- vadhús-vizsgálat, vadhús-szállítás,
- nagyüzemi állattartó telepek /fácán, vadkacsa, vadasparkok, kertek/ ellátása, felügyelet, igazolások kísérő iratok elkészítése,
- élő állat szállítások ellenőrzése, igazolások kiadása /fácán, vadkacsa, nagyvad/,
- trófea, lött vad szállításokhoz igazolás kiadása (export),
- vadasparkok, kertek betelepítése, ellenőrzése,
- keltetők felügyelete, állat-egészségügyi ellátása,
- élő vad befogásánál kábító, nyugtató gyógyszerek alkalmazása, vizsgálatok elvégzése, igazolások kiadása,
- állatról emberre és emberről állatra terjedő fertőző betegségek terjedésének megakadályozása (húsvizsgálat, sérülések ellátása stb.) - **zoonosisok**.

Rendeletek: 46/1999. (V. 13.) FVM
99/2001. (XI. 30.) FVM
9/2002. (I. 23.) FVM (2003-tól érvényes)

Ebtartás, ebrendészet:

Fajtatiszta, törzskönyvezett, vadászó, jó idegzetű, displáziamentes állományból szerezzük be a bevadászandó kölyökkutyát.

Javasolt védőoltások:

- 6. hét: parvo vírus elleni vakcina
- 8. hét: parvo vírus elleni vakcina
- 10. hét: kombinált vakcina (szopornyica, adenovírus, parainfluenza, leptospirozis, fertőző májgyulladás elleni vakcina)
- 12. hét: corona vírus elleni vakcina
- 14. hét: veszettség elleni vakcina

- 6. hó: parvo vírus elleni vakcina
- 7. hó: kombinált vakcina (I. 10. hét)

évente veszettség elleni vakcina (kötelező), kombinált vakcina

A vakcinák árai: 400-1000,- Ft között vannak.

A veszettség elleni oltás kötelező, de vadász ebek számára különösen fontos (kotorék ebek). 2001-ben összevezetve 600 Ft volt az oltás díja. Nyers sertés-, vaddisznóhúst szigorúan tilos ebnek adni. Az Aujeszki-féle betegség halálos végű le-

het. A külső és belső élősködőktől való mentesség humán egészségügyi szempontból is rendkívül fontos. Kullancs elleni védekezés (bolha, kullancs elleni nyakörv, Borreliozis).

Belső élősködők ellen 3-4 havonta kezeljük ebünket (orsó-, galandféreg stb.). A vadászó ebet (véreb) jól látható módon jelöljük meg (piros nyakörv, kendő), lássuk el névtáblával (kutya neve, gazdájának címe, telefonja).

Beteg, sérült vad ellátása, gyógykezelése. Elhullott állat vizsgálata:

A vadásznak, állatorvosnak kötelessége a beteg állat gyógyítása az ésszerűség, gazdaságosság határain belül. Az elhullva talált vadat meg kell vizsgálni, fel kell boncolni és ha kétes a diagnózis vagy tömeges az elhullás, állat-egészségügyi intézetbe kell szabályosan csomagolva, kísérőirattal beküldeni. Kérni kell az esetleges gyógyszer érzékenységi vizsgálatot is (fácán, vadkacsa).

Rókahullát különösen jól kell csomagolni (csurgásveszély), a veszettség gyanúja miatt. Az ÁEI-ek a bekerült trófeát, bőrt, más részeket járványveszély miatt nem adnak ki. Bejelentési kötelezettség alá tartozó betegségek vizsgálata ingyenes, a többi díjköteles (napos fácán boncolása 10 darabig: 1700,- Ft, felnőtt fácán 2300,- Ft), 10 darab kis állat: 1200,- Ft/db, nagy állat: 3000,- Ft/db, kórszövet-tani vizsgálat: 800,- Ft, bakteriológiai vizsgálat: 700,- Ft, gyógyszer-érzékenységi vizsgálat: 700,- Ft. (A díjtételek a Békéscsabai Állategészségügyi Labor Kft. adatai, ettől az ÁEI-k díjai 10-15%-kal magasabbak is lehetnek.)

Vadhús-vizsgálat, vadhús-szállítás:

Közegészségügyi, állat-egészségügyi, gazdaságossági feladat.

A felvásárlóknál, vagy a vadfeldolgozóban minden esetben megtörténik a húsvizsgálat. Közfogyasztásra kerülő vadat kötelező megvizsgálni és ezt lajstromba rögzíteni kell, erről igazolást is kell adni. A vizsgálat csak friss állapotban (12 óra), egyedileg lehetséges. Vadhúst csak fogyasztásra feltétel nélkül alkalmas minősítés esetén szabad feldolgozni, forgalomba hozni. Másik lehetőség: fogyasztásra alkalmatlan. Nagyvad tárolása +7 C fokon, apróvad +4 C fokon lehetséges. Azonosítható módon mellékelni kell a zsigereket (szív, fülcsé, tüdőleány, májle-

beny + májkapui nyirokcsomó, egy vese, lép).

Vaddisznónál, medvénél, nutriánál trichinella vizsgálat kötelező. A trichinellák, amelyek emberre rendkívül veszélyesek, a száraz, füstölt kolbászban nem pusztulnak el.

Apróvadnál bélyegzés, nagyvadnál fémplánt (a zöld színű fogyasztásra alkalmas, a piros nem) jelöli a vizsgálatot.

Tularémiás mezei nyulat fogyasztásra alkalmatlannak kell tekinteni.

Húsvizsgálati díjak: (hatósági tevékenység)

Nagy állat (szarvas, dämvad, szika szarvas):	1124,- Ft + 12% áfa
Kis állat (vaddisznó, őz, muflon):	325,- Ft + 12% áfa
Egyéb kisállat (m. nyúl):	191,- Ft + 12% áfa
Baromfi (fácán, kacsa, stb.):	19,- Ft + 12% áfa

A munkadíjak 6-16 óra 30 percig, ezen túl, illetve ünnepi vagy munkaszüneti napon dupla tarifák számolandók. Ez a dupla tarifa minden állatorvosi tevékenységre hatályosak a fenti időpontban.

Vadhús-szállítás: szőrben, bőrben, fedett térben, hússzállítási igazolvánnyal (állatorvos adja ki). Előtte + 4 C fokra le kell hűteni. Legjobb a speciális hűtőautó (jól tisztítható, fertőtleníthető legyen).

Lött vad szállítási díjai:

nagy állat:	225,- Ft + 12% áfa
kis állat:	112,- Ft + 12% áfa
m. nyúl, szárnyas vad:	22,- Ft + 12% áfa

Nagyüzemi állattartó telepek (fácán, vadkacsa, vadasparkok-, kertek) ellátása, felügyelete, igazolások, kísérő iratok elkészítése

Nagyüzemi állattartó telep tulajdonosa köteles állat-egészségügyi ellátási szerződést kötni állatorvossal. Ki kell dolgozni állat-egészségügyi technológiát, elsősorban a prevencióra kell törekedni. PI. baromfi pestis elleni vakcinázás, kokcidiózis megelőzése, fácán törzsállományánál baromfi typhus vérvizsgálat. A telepről illetve a telepre csak állatorvosi igazolással kerülhet ki és be állat. A **kibocsátáshoz** is állatorvosi igazolásra, engedélyre van szükség. Vitaminokkal, ásványi sókkal, nyomelemekkel való ellátása az állománynak na-

(Folytatás a 4. oldalon)

(Folytatás a 3. oldalról)

gyon lényeges. A tisztaság, higiénia, fertőtlenítések elengedhetetlenek.

Igazolás kiállítási költsége (szállítás):

Nagy állat:	169,- Ft + 12% áfa (min. 1348,- Ft + 12% áfa)
Kis állat:	56,- Ft + 12% áfa (min. 674,- Ft + 12% áfa)
Baromfi (fácán, vadkacsa):	
Napos:	26,- Ft/1000 db (min. 1348,- Ft + 12% áfa)
Előnevelt:	0,68 Ft + áfa (min. 1348,- Ft + 12% áfa)
Felnőtt:	2,65 Ft + áfa (min. 1348,- Ft + 12% áfa)

Törzs fácán Typhus-vizsgálata tárgylemez-agglutinációval: 809,- Ft + áfa/100 db.

Nagyüzemi állattartó telep ellátása (pl. fácántelep), egyszeri alkalommal, max. 1 óra: 2000 db-ig 1850 Ft, 2-5000 db-ig 2780,- Ft, 5000 db felett 3710,- Ft.

A telepen minimálisra kell korlátozni a személy /fácán őrzés/ és jármű forgalmat. Egy telepen csak azonos fajú, fajtájú, korú és hasznosítású állatok tarthatók.

Élőállat-szállítások ellenőrzése, igazolások kiadása (fácán, vadkacsa, nagyvad)

Díjtételek azonosak az előző pontban leírtakkal. Élő állatot csak érvényes állatorvosi igazolással, nagyvadat pedig csak egyedi megjelöléssel szabad szállítani, az állatvédelmi törvények betartásával. Ezt is az állatorvos ellenőrzi.

Nagyvadat altatott, fektetett állapotban, felfúvódás veszélye miatt tilos szállítani. Meg van határozva, hogy 1 négyzetméterre, illetve egy karton dobozba hány állat helyezhető el biztonságosan. Nagyvad esetében a platót fel kell homokolni vagy be kell szalmázni, az állatok itatásáról gondoskodni kell. Nagyvadat méretre szabott, két oldalon nyitható ládákban szokták szállítani, éjszaka, hajnalban vagy este.

Trófea, lőtt vad szállításokhoz igazolások kiadása (export)

Ezekben az igazolásokban az állatorvos igazolja, hogy a trófea vagy lőtt vad fertőző betegségektől mentes környezetből származik.

Trófeaszállítási díjtételek munkaidőben:

Gím, dám, őz, vaddisznó, muflon:	1685,- Ft + 12% áfa/db
Egyéb emlős:	1124,- Ft + 12% áfa/db
Hullajtott agancs:	11,- Ft + 12% áfa/kg

Vadsparkok-, kertek betelepítése, ellenőrzése

Betelepíteni csak az állat-egészségügyi hatóság engedélyével lehet. Előzetes karantén és a szükséges vizsgálatok, kezelések elvégzése után [szimultán tuberkulinpróba, vérvizsgálat (Brucella abortus, Leptospira pomona /hyos/ - gippothyosa - Tarrasovi) elegy bélsárvizsgálat (belső élősködők petéire), külső és belső élősködők elleni kezelés (Baymec, Ivomec, Dectomax injekcióval)]. Vaddisznó esetében a vérvizsgálat sertéspestisre irányul.

A tuberkulinvizsgálat költségei:

1 db:	315,- Ft + 12% áfa
2-5 db:	236,- Ft + 12% áfa/db
6-10 db:	191,- Ft + 12% áfa/db
11-50 db:	90,- Ft + 12% áfa/db
50 db felett:	34,- Ft + 12% áfa/db

Vérvétel:

1-3 db:	280,- Ft + 12% áfa/db
4-10 db:	180,- Ft + 12% áfa/db
továbbiak:	92,- Ft + 12% áfa/db

Vérvizsgálati díjak /ÁEI/:

Brucella abortus:	500,- Ft/db
Leptospirózis típusaira:	200-200,- Ft/db
elegy bélsárvizsgálat:	700,- Ft

Keltetők felügyelete, állategészségügyi ellátása

Kiemelt fontosságú kérdés. A keltetőbe csak az ott dolgozók léphetnek be, előzetes átöltözés után. Az épületet, a gépeket előírászerűen kell fertőtleníteni.

Tojás csak tisztán, fertőtlenítvé kerülhet a gépbe. 7 naposnál idősebb tojás nem használható fel. A tojásokat rázkódás mentesen kell szállítani. A csibék kelésének segítése tilos. Kelésgyengeség 7, 10 napig fordul elő, ez kb. 2 százalékot tesz ki.

Egy légtérbe csak azonos időben, azonos fajú madár tojása kerülhet. Szigorúan be kell tartani a technológiai szabályokat (hő, pára, forgatás). Kelés után minél hamarabb, szabályosan, fűtött légtérben a vevőhöz kell juttatni a csirkét.

Befulladt vadmadár tojásának laboratóriumi vizsgálata: 100,- Ft/db (ÁEI).

Élő vad befogásánál kábító, nyugtató gyógyszerek alkalmazása, vizsgálatok elvégzése, igazolások kiadása

Kábító és pszihotrop anyagokat csak állatorvos rendelhet, tarthat és használhat fel. Szigorú nyilvántartást kell vezetni az Állat-egészségügyi és Élelmiszerellenőrző Állomás és a rendőrség felé. Ilyen pszihotrop anyag pl. az SBH Ketamin és a Nembutál. Ezeket a nagyvadak altatására, nyugtatására használjuk.

A befogott nagyvadaknál a 8-as pontban leírt vizsgálatokat és kezeléseket vé-

gezzük el. A költségek is azonosak. A két-hetes karantén is előírás.

Egy dámbika altatási gyógyszer költsége kb. 1000,- Ft.

A mai modern altató fegyverek tartásához fegyvertartási engedély szükséges. Ezek ára pl. a DAN_INJECT távcsöves, 70-80 méterig hatásos fegyver 5-600 000,- Ft, de forgalomban vannak lényegesen olcsóbb oltógerelyek, pisztolyok és kisebb hatótávolságú pusokák is. A hozzájuk kapcsolódó felszerelések se olcsók (repülő fecskendő, tűk, altató anyagok).

Élő mezei nyúl exportjánál a tularémiára irányuló tárgylemez-, agglutinációs vérvizsgálat van előírva. Ennek költsége: 809,- Ft + 12% áfa/100 db.

Á.E.I-i vizsgálat mezei nyulaknál:

tularémia:	400,- Ft
brucellózis:	500,- Ft
toxoplazmózis:	350,- Ft

Állatról emberre és emberről állatra terjedő fertőző betegségek (zoonózisok) terjedésének megakadályozása

A világon mintegy 150 ilyen betegség fordul elő, ebből nálunk csak 20.

Terjedhet:

- közvetlenül (érintkezés): pl. gümőkór, brucellózis, **veszettség** bőrbetegségek
- izeltlábúak útján: pl. lépfene, sertésorbánc
- élelmiszerek útján: pl. salmonellozis, bosókás-, **trichinellás hús**
- hulladékok útján: pl. élelmiszerek.

Terjedhet: orrváladék, nyál, vér, vizelet, bélsár, hüvely-, sebváladék, tej, leváló pörkök.

Baktériumokkal: lépfene, sertésorbánc, gümőkór, salmonellozis, brucellozis, tularémia.

Vírusokkal: veszettség, himlő, influenza.

Gombák útján: tarlósömör.

Élősködőkkel:

- külsők: tetvesség, bolhásság, rühösség (atka), kullancsosság,
- belsők: hólyagférgesség, galandférgesség (bosóka kór), izomférgesség (trichinellozis), orsóférgesség, mételemek okozta betegségek.

SZÜCS ELEONÓRA ÉS HELTAI MIKLÓS, SZENT ISTVÁN EGYETEM, VADBIOLÓGIAI ÉS VADGAZDÁLKODÁSI TANSZÉK

Az aranysakál újra Magyarországon

Az aranysakál a XIX század végén, a XX század elején még közönséges tagja volt a hazai faunának. Kipusztulása után a kilencvenes évek elejétől spontán visszatelepődése figyelhető meg hazánk déli megyéiben, elsősorban a Dráva-síkon és az Ormánságban. Az újbóli megjelenést megelőzte a Bulgáriába visszaszorult állomány regenerálódása és terjedése, valamint a hazai megfigyelésekkel egyidőben megsokasodtak a kelet-közép-európai megfigyelések is. Így újból vagy először figyelték meg Romániában, Szlovákiában, Ukrajnában és Brandenburgban is.

Az 1990-es év óta egyre nagyobb számban jelezték az aranysakál előfordulását a déli megyékben, elsősorban a Dráva-síkon, az Ormánságban és Bács-Kiskun megye Duna menti részein.

A Szent István Egyetem Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszéke, az Országos Vadgazdálkodási Adattár nyilvántartási adatai alapján, a FVM támogatásával, kérdőíves felmérés segítségével vizsgálja a hazai ragadozók, így 1997 óta az aranysakál helyzetét is. A felméréshez szükséges kérdőívek postai úton jutnak el az önálló vadgazdálkodási területtel rendelkező jogosultakhoz. A beérkezett válaszokat folyamatosan regisztráljuk. Mivel a válaszadási arány, a válaszok területi megoszlása és a válaszokkal lefedett terület aránya mind a négy vizsgált évben – 1997, 1998, 2000 és 2001 – megfelelő szintű volt, országos elemzést végezhetünk.

Az aranysakál állandó vagy időszakos megjelenéséről 1997-ben 4, 1998-ban 12, 2000-ben 26, 2001-ben pedig 37 vadászatra jogosult számolt be. A válaszok zöme a Dunántúlról érkezett.

Az Országos Vadgazdálkodási Adattár adatai szerint a jelentett teríték nagysága is meredeken növekszik, 1997-ben 11, 1998-ban 22, 1999-ben 38, 2000-ben pedig 59 egyed került a vadászok puskája elé. Az összes lelőtt egyed 87,32 százaléka származott a Dunántúlról, leginkább Somogy, Baranya és Bács-Kiskun megyékből.

Az aranysakál rendszertani besorolása már a XIX. és a XX. század kutatói, valamint a természetben élő emberek számára is problémákat okozott. Változatos elnevezése (nádi farkas, toportyánféreg, csikas, réti farkas, farkassakál stb.) is mutatja a rókához, farkashoz és egyes kutyafajtákhoz való hasonlóságát. Mára már bebizonyosodott, hogy az az állat, amelyről ezekkel az elnevezésekkel a va-

dászok és a tudósok is írtak, egy és ugyanaz a faj.

A kutyafélék családjába és a ragadozók rendjébe tartozó sakál rejtett életmódot él. A fákkal tarkított pusztákat, parlagterületeket, a bokorerdőket és a nehezen áttörhető bozótokat kedveli. A sakál lakta bozót olyan sűrű is lehet, hogy gyakran közös alagutat használ a vaddisznókkal, borzokkal vagy vadmacskákkal együtt. A magas erdőszűlőségű, illetve a teljesen nyílt területeket kerüli. Az elnádásodott, nedves területeket és a folyópartokat viszont szereti. Kiváló alkalmazkodóképességét mutatja, hogy más ragadozókhoz hasonlóan, városok és kisebb települések környékén megjelenik, ahol a külvárosi szemételepek és a faluszelei dögterek számára is táplálékot biztosítanak.

Éjszakai állat, a nappal általában takarásban vagy kotorékában tölti. A kotorékot – ha használ – vagy maga ássa, vagy rókától, borzától átveszi. Ez a rókához hasonló, egy vagy több bejárata van, amiből legtöbbször csak egyet használ. Akár 3-5 m mély is lehet. Az alvógödör 60-80 cm átmérőjű és a bejáratok találkozásánál található. Gyakran föld feletti vackot készít a bozótban vagy a nádasban, melyet eltakar.

Naplementekor indul vadászni, magányosan vagy párban. Mozgáskörzete 0,5-2,5 km². Zsákmányát belopja, majd hirtelen ráugrik, mivel viszonylag rövid lábai és arányosan nehéz teste alkalmatlan a zsákmány hosszú üldözéséhez.

Bár ragadozó, széles táplálékspektruma alapján mindenevőnek tekinthető. Táplálékában leginkább kisebb gerincesek, elsősorban a rágcsálók és kistestű madarak dominálnak. Az alacsonyabb rendű állatokat sem veti meg, puhatestűeket, ízeltlábúakat és a halat, haltetemet is elfogyasztja, ha azt a víz a partra sodorja, vagy ha a vizek kiszáradása után visszamaradnak. Étrendjében szerepelnek kételtűek és hüllők is. Egyes vizsgálatok nyulat, fácánt, vízivadat és tojásokat is kimutattak. Legfeljebb birka vagy kecske méretű állatokat és más ragadozók által meghagyott maradékot eszik. Növények zöld részei, fűvek, gabona, gomba, gyümölcsök közül alma, körte, dinnye is előfordult tápláléka között. Tavasszal különböző növények gumóit és hagymáit ássa ki. Dögöt is fogyaszt, főleg télen. Táplálékválasztásában a szezonális különbségek jelentősek lehetnek.

A hazai táplálkozásvizsgálatok alapján eddig azt tudhattuk meg, hogy az aranysakál téli-tavaszi étrendjében a kisemlősök

– a mezei és az erdei pocok – dominálnak. A vadgazdálkodók féltelme a sakál vadállományban okozott kártételét illetően alaptalan. Szarvasfélék (gím, dóm és őz), valamint vaddisznó ugyan előfordul kisebb mennyiségben a faj táplálékában, de valószínű, hogy egy-egy vadászat során elejtett, de az utánkeresés során meg nem talált dögöt fogyasztja el. A sakál háziállatokban okozott kártételétől is tartanak a helyi gazdák, de az eddigi eredmények e feltevést sem támasztják alá. Táplálkozása alapján az aranysakál inkább a vörös róka táplálékkonkurensének tekinthető.

Szaporodási időszaka tavaszra esik. Január-februárban alakulnak ki a gyakran életre szólóan összetartó párok. A kölykök 50-53, egyesek szerint 60-62 napi vemhesség után, április második és május első felében jönnek a világra. Az átlagos alomnagyság 3-5 kölyök. A kölykök nevelése idején, főleg a kotorékban való tartózkodásukkor, nagyon erős területi magatartást mutatnak.

A kölykök életük első két hetét a vackon vagy a kotorékban töltik. 12-15 napos korukig vakok. Először csak tejet kapnak, majd a második hét után ez kiegészül az anyjuk által visszaöklendezett, előemésztett táplálékkal. Mintegy 2 hónapos korukig szopnak, s csak ezt követően hagyják el a kotorékot. Etetésükben és nevelésükben mindkét szülő, esetleg az előző alomból származó fiatal nőstény is részt vesz.

Puha, szürke-szürkésbarna bundájukat egy hónapos koruk körül, tejfogaikat fél éves korukban váltják le. Szintén fél évesen érik el kifejtettkori testméreteiket. Általában a következő év tavaszáig maradnak együtt a szülőkkel. A nőstények 9 hónapos korukra, a hímek 2 évesen válnak ivaréretté.

Afrikában és Elő-Ázsiában is megfigyelték, hogy a korábbi születésű fiatal állatok a szülőkkel maradnak, illetve visszatérnek, hogy segítsenek fiatalabb testvéreik felnevelésében. Őrzik és védik az almot, játszanak a kölykökkel és azoknak, illetve anyjuknak táplálékot hoznak. Míg ebben a rendszerben mindkét nem egyformán kiveszi a részét a munkából, Európában (Magyarországon, Ausztriában és a Balkán szélső területeinek határain) a kóborló példányok inkább hímek, tehát valószínű, hogy a nőstényeknek van nagyobb szerepük a kölykök nevelésében. Átlagos élettartamuk 10-12 év.

A sakál életében fontos szerepet játszanak a szaganyagok. A kan és az egész

falka is ürülékkupacokkal jelöli meg területének határát. A szaporodási időszakban a hímek és a nőstények egymás után, elég gyakran hagynak hátra vizeletmintát, mellyel erősítik a párjukkal való összetartást.

A kommunikációs hangok igen gazdagok. Hazai megfigyelések szerint elsősorban a nyárvégi-ősi időszakokban hallatják a jellegzetes „sakálvokált”, amely valószínűleg a fiatalok és szülők első együttes vadászatai alkalmával zendül fel. Az üvöltésnek szociális szerepe van. Csökkenti a távolságtartást a sakálok közt és megelőzhet több, fajtársakkal szembeni erőszakos cselekedetet is. Nagyon szeretik a hangjukat hallatni a párok kialakulásakor és a terítoriumok kialakításakor, azaz a télvégi-tavaszi időszakban is. Az üvöltés nemcsak a vadászatra hívás jele, hanem a terítoriumok határjelzését, a csoport összetartását és annak elosztását is szolgálja. E szerepe és eltéveszthetetlen volta miatt, a családok számának becslésére is alkalmas. Az aranyakál vörös rókától és kóbor kutyától való elkülönítése nehéz, mert színezete változatos és nehezen meghatározható. Teste télen vöröses és sárgásbarna, háta szürke, szürkésbarna, szürkésfekete, vagy akár fekete színű is lehet. Bundáján a színek nem különülnek el annyira egymástól, mint a rókánál. Nyári szőrzete a télihez hasonló, annál persze gyérebb és a fekete árnyalat is kevesebb benne.

Farka közepesen lompos, tömör, a rókánál (35-40 cm) rövidebb, csupán 20-30 cm hosszú. A háthoz hasonló színű és a végén a legsötétebb. A hátról indulva egészen a fark hegyéig egy szabálytalan fekete sáv látható, amely általában a rókánál is megfigyelhető, de annak csupán a farka tövéig terjed.

Testfelépítésében és testméreteiben a farkas és a róka között áll. Testhossza a rókáéval közel azonos, 65-105 cm, marmagassága, ami 45-50 cm a rókánál (40 cm) nagyobb. A lábai a rókánál hosszabbak. Testtömege 7-15 kg. A kan testméretei és testtömege is általában nagyobb a szukánál. Fogképlete, mint az összes kutyaféle ragadozónak: 3142/3143 = 42.

A sakál és a vörös róka koponyája nagy hasonlóságot mutat, csupán a méretek alapján nehéz különbséget tenni köztük. A sakál koponyája valamivel nagyobb, szélesebb és masszívabb is, mint a rókáé, de létezik azért néhány tipikus bélyeg, melyek segítséget nyújtanak a két faj elkülönítésében:

- A koponya orr-része a járomívek előtt – a külső oldalon mérve – a rókánál sokkal hosszabb és keskenyebb (≤ 27 mm), a sakálnál rövidebb és szélesebb (29 mm <).
- A szem fölötti nyúlvány hátsó széle a róka esetében nagyjából egyenes szöveget zár be a koponya hossztengegyével, merőleges arra, viszont a sakálnál ferdén előrehajlik.
- A szemek közötti szűkület a sakálnál sokkal kifejezettebb, mint a róka esetében.
- Oldalnézetről látható jól, hogy a sakál fogai erőteljesebbek. A sakál szemfogai nem hosszabbak, mint a rókáé, azonban alapjuknál mindig 8 mm-nél szélesebbek, a rókáé keskenyebb; a P4-es fog hossza a sakálnál több, mint 16 mm, míg a rókánál ez kevesebb 15 mm-nél. A sakál alsó állkapcsának M1-es foga erőteljesebb a rókánál.

- Az állkapocs formájában is van különbség: a hátsó nyúlvány a sakál esetében erőteljes, sokkal magasabb és hátrébb nyúlik, mint a rókánál – vagy egy vonalban van a fölötte lévő nyúlvánnyal, vagy továbbnyúlik rajta. A rókánál a felső nyúlvány hátrébb nyúlik, mint az alsó.
- Az alsó állkapocs (mandibula) a sakálnál ívelt, ezért a sík felületre helyezett kifőzött trófea ellentétben a rókáéval „billeg”.

Az aranyakál különös ismertetőjele és így legpontosabb megkülönböztető jegye a talppárnája. Lábnomán is jól látszik, hogy a két középső ujj ujjpárnái mind a négy mancson összenőttek. Ez különösen az elülső lábakon látható jól. A két középső ujj és a rajtuk lévő karmok igen közel helyezkednek el egymáshoz. Ezzel a jeggyel sem a kutya, sem a farkas, sem a róka nem rendelkezik.

Az aranyakál, bár Vörös Könyves fajunk, sokáig az úgynevezett „szürke zónába” tartozott, mert sem a vadászható, sem a védett fajok listáján nem szerepelt. A sokasodó megfigyelések hatására a 38/1995. (XII. 14.) FM. rendelet értelmében a vadászható fajok listájára került, az LV/1996 törvény és a 30/1997 FVM rendelet szerint egész évben, majd a 11/2000-es FVM rendelet alapján szezonban, június 15. és február 28. között vadászható. A szaporodás időszakában tehát gyakorlatilag védelmet élvez. Mivel jól alkalmazkodó és az utóbbi évtizedekben az állományát és elterjedési területét növelő fajról van szó, ez a védelem szerintünk elegendő. Ezt a folyamatosan növekvő teríték- és a megfigyelési adatok is bizonyítják.

GELLAI TIBOR FŐVADÁSZ, KÉTÚJFALU

Ne féljünk a sakáltól

Azon szerencsés kevesek közé tartozom, akinek módjában állt a hazánkból csaknem évszázada kipusztult, Európa egyik legkevésbé ismert emlős állatfajának, az elmúlt évtizedben történt visszahonosítását figyelemmel kísérem a vadászterületen.

Vadászterületünkön, amely Szigetvártól délnyugatra található, a 90-es évek elején talákoztunk az első „hódító” egyedekkel, ezek az állatok az évtized közepére meghonosodva, stabil szaporodóképes családi csapatokat alkottak. Véleményem szerint a visszatelepülésnek három fő oka lehetett. Elsőként a hazai élőhely pozitív változása (pl. több száz hektáros elgazosodott, művelés alól kivont területek megjelenése), másodsorban a balkáni élőhelyen a létszámnövekedés miatti vándorlás nagyobb mértékű beindulása, harmadszor a balkáni háború állandó zavaró hatása.

Megjelenése és meghonosodása nem kis riadalmat keltett. Egyesek a mérhetetlen túlszaporodásának vízióját látva, a vadállomány kiirtásától tartva, helyi „keresztes” háborút hirdettek ellene. Szerencsére ebből semmi sem lett.

A sakál elsősorban éjszakai állat. Rendkívül óvatos, mintegy indikátora a területnek, az élőhelyén nem tűri a zaklatást, ott egész éven át nyugalomnak kell lennie. Ahol a sakál nyugalomra talál, ott nyugalma van más vadfajoknak is. Búvóhelyül a sűrű részeket választják, néha kotorékokat is használnak. Kerülik a nagy kiterjedésű, zárt állományú erdőtömböket, a ligetes, bokros területeket kedvelik inkább.

Egy-egy családi csoport (szuka, kan és kölykeik) territóriumát, amelyet más csoportokkal és kóborló példányokkal szemben védelmeznek, 2,5-4 km². Szürkületben táplálékszerzésre indulásuk előtt kórust alkotva hallatják semmivel össze nem téveszthető vonyításukat, amelyre a szomszédos csoportok szinte azonnal válaszolnak.

Emberlakta települések közelébe csak hideg, ködös időben merészkednek, de akkor sem törnek be oda. Főként a dögkutakat keresik fel. Mivel táplálékát elsősorban kistrágyacsálók alkotják, így legtöbbször magányosan vadásznak, de a sebzett vadat csoportosan keresik meg.

Területünkön apróvad nem szerepelt táplálékában, de ez valószínűleg az egyébként is alacsony apróvadlétszám miatt van így. Véleményem szerint, nyulas területen esetleg jelentősebb kártétele lehet. Testtömege 7-15 kg, mely kétszerese a rókának. Megfigyelésem szerint azon a területen, ahol sakál él, a róka elsősorban csak váltóvad. Mivel azonos táplálékbázison élnek, a sakál „kordában” tartja a rókát. A zsákmányállatok szempontjából pedig mindegy, hogy sakál vagy róka áldozatai lesznek, de az már nem mindegy, hogy adott méretű területen egy sakál vagy három-négy róka él-e.

A sakál által használt területen élő őzállomány-létszám a megjelenést követő két-három évben csökkent, majd a következő két-három évben a kiinduló létszám kb. 80 százalékos szintjét elérve stabilizálódott. A testtömeg átlaga az elmúlt tíz évben mind a két ivarnál cc. 2 kilogrammos növekedést mutatott. A testtömeg növekedését pár év fáziskéséssel követte az

agancs tömegének növekedése is. 2000-ben ejtettük el a terület eddigi legnagyobb agancssúlyú őzbakját, amely 546 grammot nyomott. A bak a sakálos területrészünk kellős közepén élt.

Terjeszkedésének várható iránya észak, észak-nyugat, elsősorban a somogyi dombvidék erdős, ligetes területein alakít majd ki kisebb-nagyobb törzsállományokat. Véleményem szerint az „úttörő egyedek” mára a Balaton déli vonaláig jutottak el. Az elkövetkező 15-20 évben a Dunántúl egész területét benépesítik majd. Vadászatáról elmondható, hogy mivel rendkívül óvatos vad, elejtése nagy türelmet, kitartást igényel a vadászoktól. Téli időszakban a dögtereken valamivel könnyebben vadászható. Jól hajtható, de hajtásban körülbelül annyival jár a róka előtt, mint a róka a csülkös vad előtt.

Kell-e nekünk sakál – kérdezhetnénk, de ezt szerintem a természet már régen eldöntötte helyettünk. Fogadjuk el s tanuljunk meg vele együtt élni. Leszokhatnánk már arról a téveszméről, hogy egy természetesen működő ökológiai rendszer kizárólag a mi kényünket, kedvünket van hivatva szolgálni. A ragadozóknak, így a sakálnak is e rendszereken belül sokkal összetettebb és fontosabb funkciójuk van, mint azt mi, laikus emberek objektíven képesek lennénk megítélni.

Összességében elmondható, hogy a vadállományra gyakorolt és az emberénél lényegesen hatékonyabb, természetes szelektáló hatásával növeli a terület változatos élővilágának biológiai értékét.

Ökológiai vizsgálatok vaddisznóskertekben

A vaddisznóskertek az 1990-es évek kezdetétől reneszánszukat élik Magyarországon. Számos vadászatra jogosult dönt úgy, hogy újonnan létesít vaddisznóskertet, illetve a már meglévő, hosszabb ideje működő kertjét felújítja, vagy lecseréli, helyette újat létesít. A létesítés okai többfélék lehetnek: egyrészt a vadászati-vadásztatási lehetőségek pontosabb tervezése, biztonságosabbá tétele, a már kialakult vendégkör megtartása, másrészt a kerten kívüli területeken a vaddisznó által okozott károk csökkentése lehetnek a fő okok, melyek egy új kert létesítésére ösztönzik a vadgazdálkodókat. Természetesen nem elhanyagolható szempont a vadaskertek-vaddisznóskertek létesítésénél azok gazdaságossága, a befektetett pénzeszközök jó megtérülési lehetősége sem.

A vaddisznó zárttéri tartásának sarkköve a megfelelő vízellátás biztosítása. Olyan kertet létesíteni, ahol a természetes vízellátás nem megoldott, nem célszerű, mivel a mesterséges vízpótlás igen nagy munkaerőigénnyel és anyagi eszközökkel biztosítható csak. Ezzel a vadgazdálkodók jelentős többsége tisztában van, terveiket ennek figyelembevételével készítik el. Ugyanakkor a fentiek mellett a vaddisznó széles táplálékspektrumának biztosítása, főképpen az állati fehérje pótlásának szükségessége, illetve a kertben található és a vaddisznó számára felvehető állati eredetű táplálék megléte nem mindig áll a tervezés során a tennivalók homlokterében. Pedig, mivel a vaddisznó köztudottan mindenevő (omnivor), sok esetben igen jelentős lehet az állati eredetű táplálék fogyasztása. Egyes vizsgálatok bizonyították, hogy egyetlen éjszakai táplálékgyűjtő út során egy süldő 2 kg-nyi rovarlárvát és álcát is elfogyaszthat (Páll 1982). Szintúgy nem ismeretlen az a tény, hogy a túrása során a földben található egérfészkek szagát megérezve, elfogyasztja az egér kölykeit, de ha teheti, a kifejlett egyedeket is feleszi a földről-földből (Reichholf 1996). Mivel eredetileg a vaddisznó mocsárlakó állat volt, nem csodálkozhatunk azon, hogy ma is kedvenc csemegéi közé tartozik a csiga, hal, földigiliszta is. Természetesen az állati eredetű táplálékforrásnak, az állati fehérje fogyasztásának fontos élettani hatása is van.

Ugyancsak fontos szempont, hogy a növényzetből felvehető táplálék is a lehető legjobban szolgálja a vaddisznó táplálkozását. Nyilvánvaló, hogy intenzív körülmények között a vaddisznó táplálkozását

mesterségesen kell biztosítani, de nem mellékes, hogy milyen természetes táplálékforrások állnak rendelkezésre, illetve ezeket a táplálékforrásokat a sűrű egyed-számban tartott vaddisznóállomány milyen gyorsan, milyen hatékonysággal éli fel, illetve vannak-e lehetőségei a területen lévő flórának és faunának a regenerálódásra.

Egy újonnan létesítendő vaddisznóskert engedélyeztetése során számos szakhatóság véleményezésén esik át. Általános tapasztalat, hogy egy kellő alappossággal, minden részletre kiterjedően megtervezett vadaskert létesítésével szemben általában két szakmai felügyelet, az Állami Erdészeti Szolgálat Erdőfelügyelete, illetőleg (amennyiben illetékes, vagyis a tervezett létesítmény természetvédelmi területen létesülne) az adott Nemzeti Park Igazgatóság fogalmaz meg ellenérveket. S valljuk meg, némi joggal véleményezik úgy a tervezett létesítményt, hogy annak területén az erdőgazdálkodás tartamos folytatásának egyes elemeit, illetőleg az ott előforduló, természetvédelmi szempontból értékesnek tekinthető objektumokat kár érheti. Ugyanakkor ezeket a feltételezéseket tervezett, tartamos vizsgálatok nem támasztották alá.

A fentebb vázolt okok miatt kezdtünk el fitocönológiai és talajfaunisztikai vizsgálatokat az ország több vaddisznóskertjében 1999-től. Kutatásainkat az FVM vadgazdálkodási és halászati főosztálya támogatásával végezhetjük, melyért ezúton is köszönetünket fejezzük ki.

A KUTATÁSI TERÜLETEK RÖVID JELLEMZÉSE

Vizsgálatainkat részben új létesítésű, részben több évtizede működő vaddisznóskertekben végezzük. A régóta üzemelő kertek közé tartozik a Pilisi Parkerdő Rt. Valkói Erdészetiének isaszegi vaddisznóskertje, valamint a Bajnai Erdészet területén üzemelő Rókási vaddisznóskert. Mindkét létesítmény, bár eltérő intenzitással, de évtizedek óta szolgálja a vadászattatást. Az újonnan létesített kertek, melyeket vizsgálatunkba bevontunk: a Pilisi Parkerdő Rt. Gödöllői Erdészetiének Galgamácsai vaddisznóskertje, a HM Budapesti Erdőgazdaság Rt. Süttői Erdészetiének Margitoki vaddisznóskertje, valamint a HM Kaszói Erdőgazdaság Rt. vaddisznóskertje. A két utóbbi vadaskert a '90-es évek közepén létesült, és készültek fel-

mérések a létesítéskori kezdeti állapotáról. A fenti, állandósított vizsgálati területeken kívül rendelkezünk egyéves adatokkal új létesítésű, illetve tervezés alatt álló vaddisznóskertek általunk vizsgált jellemzőiről (Horváth 1998, Szabó 2000, Dobó 2000).

ELEMZÉSI MÓDSZEREK

A vadaskertek ökológiai állapotának jellemzésére fitocönológiai és talajfaunisztikai vizsgálatokat végeztünk. Célkitűzésünk a pillanatnyi állapot jellemzésén túl elsősorban a lejátszódó folyamatok nyomonkövetése, ezért első lépcsőben 4 éves vizsgálatokat folytattunk, melyet eredményeink szerint további évekre terjeszthetünk ki.

Az erdei növénytársulások vizsgálata során a klasszikus cönológia négyzet alakú mintavételi egységét használtuk fel. A kiválasztott erdőrészeket bejárva, a legjellemzőbbnek tekinthető ponton választottuk ki a mintaterületeket. A felső és alsó koronaszint, valamint a cserjeszint jellemzőit a mintaterület környezetének adatai alapján állapítottuk meg, míg a gyepszint jellemzőit 4x4 m-es kvadrátban becsültük.

Minden mintában szintenként felvettük az előforduló fajokat és néhány fontos jellemzőjüket. A felvételnél négy szintet különítettünk el:

- A1 – első lombkoronaszint
- A2 – alsó lombkoronaszint
- B – cserjeszint
- C – lágyszárú szint (gyepszint)

A gyepszintben rögzítettük a fajok A-D (abundancia-dominancia) értékét, amely az előforduló fajok tömegességének jellemzésére szolgáló, az egyedszám- és borításviszonyoknak a – természetkülönbségekből adódó arányeltolódást csökkentő – becslési skálája. Az A-D értéket a szokásos ötfokú ordinális skálán való becsléssel határoztuk meg.

A-D érték	Borítás (%)
5	75-100
4	50-75
3	25-50
2	5-25
1	1-5
+	< 1

Ez az értékelés bizonyos hibával terhelt, mert a borítást természetesen lehetetlen pontosan becsülni.

Megállapítottuk a szociabilitást, ami a társulásképeséget jelöli, valamint feljegyeztük a növényfajok fenofázisát. A mintaterületeket természetesen állandósítottuk a többéves vizsgálatok elvégezhetősége érdekében.

A talajfauna felvételezéséhez a fitocönológiai vizsgálatokhoz kiválasztott mintaterületek közelében, 1x1 m-es területrészen megvizsgáltuk a talaj szabad szemmel észlelhető faunáját. Az 1 m²-es területrészen (mintaterületenként 3-4 mintában) a talajt 25 cm mélyen felkapáltuk, a kiemelt talajt fóliára téve vizsgáltuk át. A helyszínen meghatározható egyedeket feljegyeztük, a laboratóriumi vizsgálatokra szoruló egyedek etilén-glikolban konzerválva begyűjtésre kerültek.

Ugyancsak vizsgáltuk a kertek kisemlősviszonyait is. Erre a célra élvefogó kisemlős csapdákat alkalmaztunk, 3 csapda-éjszakával. Kertenként és alkalmanként 100-100 db csapdával dolgoztunk. Megjegyzendő, hogy a kertek vaddisznóállománya ezekben a csapdáknál is több alkalommal kárt tett, ezért további alkalmazásuk meggondolandó.

EREDMÉNYEK, ÉRTÉKELÉSÜK

Az első három év eredményei bizonyos trendeket mutatnak, bár messzemenő következtetések levonását még nem teszik lehetővé. Mivel a kutatási területek kiválasztása olyan céllal történt, hogy hosszabb ideje működő, illetve új kialakítású vaddisznóskertekben vizsgálhassuk a természetesnél magasabb vaddisznólétszám következtében beinduló-végbemenő folyamatokat, ezért bizonyos megállapítások már most is megtehetők.

A talajfauna tekintetében legdiverzebb élőhelynek a kaszói vaddisznóskert bizonyult. Mivel itt már rendelkezünk korábbi adatokkal is (Baksa 1998), az megállapítható, hogy a legkorábbi felvételt (1995) óta alapvető változás sem a fajösszetételben, sem az egyedszámban egyelőre nem következett be. Az a tény, hogy a négy vaddisznóskert közül ebben a kertben volt a legdiverzebb, illetve egyedszámban a leggazdagabb a talaj-

fauna, véleményünk szerint elsősorban az élőhely, az erdők adottságainak tudható be. A kert létesítése óta eltelt időszak folyamán a vaddisznóállomány még nem élte fel a talajfaunát, ott alapvető változások még nem álltak be. A másik új létesítésű kert, a süttöi kissé szegényesebb talajfaunával rendelkezik, ez azonban elsősorban az erdők adottságainak, a talajból adódó lehetőségeknek tudható be (Molnár 1995, 1998). Az isaszegi kert talajfaunája szegényes, itt mindenképpen szerepet játszik a vaddisznóállomány tevékenysége, hiszen a kert hosszabb ideje üzemel, ugyanakkor nem kétséges, hogy a gyenge homoktalajok itt sem ideálisak a talajfauna számára. A bajnai, rókási vaddisznóskert e tekintetben igen-igen hátul kullog az összevetésben, mivel talajfaunája csupán néhány generelista faj kevés egyedszámú jelenlétére korlátozódik. Itt mindenképpen elsősorban a vaddisznóállomány hatását kell elsődlegesnek tekintenünk. Ez a megállapítás annál is inkább igaznak tekinthető, hiszen ez a kert az egyik az öt vizsgált kert közül, amelyben törzsállományt is tartanak, tehát a vaddisznó jelenlétére éven át számítani kell, és a kert több, mint húsz éve üzemel. A galgamácsi vadaskert 2000-ben létesült, itt az elsődleges állapotfelvételek közepesnek tekinthető talajfauna-táplálékkinálatot mutattak ki.

A fitocönológiai vizsgálatok tekintetében hasonló megállapítások tehetők, mint a talajfaunánál, bár itt a kaszói kert mellett a süttöi kert is szinte háborítatlan állapotúnak tekinthető.

A kaszói kertben az 1995 óta folyó vizsgálatok lehetővé teszik, hogy a folyamatot nyomon követhessük. Annyi látszik, hogy a degradációs jelenségek hatása már érződik a kert területén, bizonyos mintaterületeken ez egészen szembetűnő, ugyanakkor ezek a folyamatok lassulnak, illetve megállni látszanak. Mivel ebben a kertben a legnagyobb a vadászatok előtti fajlagos vaddisznólétszám (elérheti, illetve meghaladhatja az 1 vaddisznó/ha értéket), így a vadlétszám károsodása a későbbiekben is számottevő lehet.

A süttöi kert nagy területe, illetve a viszonylag alacsony fajlagos vaddisznólétszám (kb. 0,3-0,4 vaddisznó/ha) miatt

csupán csekély mértékű degradációval érintett, bár a bolygatást, illetve a nitrogén-feldúsulást jelző növények (nagy csalán, erdei nyúljuhózzám) egyes mintákban már jelen vannak, illetve számottevő abundanciájúak. A folyamat nyomkövetése a későbbiekben érdekes lehet, amennyiben e folyamatok megállnak, illetve felerősödnek.

Az isaszegi kert növényállománya is (meglepetésre) csekély mértékben károsodott, bár ez mindenképp a korábbi évek során csekélyebb mértékű üzemeltetésnek tudható be. Az alacsonyabb intenzitású üzemeltetés hatására a '90-es évek elején regenerációs folyamatok indultak be. Mivel az isaszegi vaddisznóskert most esett át egy technológiaváltáson (Hivessy 1999), érdekes lesz nyomon követni az ennek következtében végbemenő folyamatokat.

A bajnai, rókási kert lágyszárú növényzete erőteljesen károsodott. Egyes mintákban a túrási-taposási kár becsült értéke meghaladta a 70 százalékot. A gyengébb termőhely, illetve a magas vadlétszám következtében erősen sérült a lágyszárúszint, a cserjeszint sok helyütt visszarágott, a gyepszinthez hasonlóan sérült, degradálódott. A cserjeszint károsodása, illetve a gyepszintben lévő taposási kár egy jelentős része véleményünk szerint azonban nem elsősorban a vaddisznó, hanem a kertben a vaddisznóval együtt tartott gímszarvas számlájára írható.

Összefoglalásként megállapíthatjuk, hogy a vadaskerti vadtartás hatására az erdők fitocönológiai állapotában és a talajfaunában bekövetkező változások mértéke a vizsgált vaddisznóskertekben különböző erősségű. A kétségtelenül jelentkező degradációs folyamatok intenzitása sok tényezőtől függ, s ezek közül csak az egyik (bár nyilván a legfontosabb) a feldúsított vadállomány. Az alapvető adottságok, az időjárás szélsőségei, illetve a technológia, az üzemeltetés mikéntje lassíthatja vagy gyorsíthatja a végbemenő változásokat.

A vizsgálatok újabb 4 évre történő eredménybeli kiterjesztése elképzeléseink szerint további adatokat fog szolgáltatni a degradációs folyamatok nyomon követésére, elemzésére és az okok pontosabb megállapítására is.

PALOTÁS GÁBOR, DEATC AGRÁRTUDOMÁNYI ÉS VIDÉKFEJLESZTÉSI INTÉZET TERMÉSZETVÉDELMI ÁLLATTANI ÉS VADGAZDÁLKODÁSI TANSZÉK,
PALONKAI LÁSZLÓ, FVM HAJDÚ-BIHAR MEGYEI FÖLDMŰVELÉSÜGYI HIVATAL VADÁSZATI ÉS HALÁSZATI FELÜGYELŐSÉG

A vadgazdálkodás fejlesztésének lehetőségei ÉK-Tiszántúl régiójában

Vadászható vadfajaink helyzetét legnagyobb hatással az otthonterületük nagysága és minősége befolyásolja. Az ott bekövetkező, néhány faj számára kedvező, más fajok számára kedvezőtlen változások – amelyek háttérben a mezőgazdasági szerkezetváltás áll – meghatározó jelentőségűek a vadállomány mennyisége és minősége szempontjából (Polonkai L. – 2001) Az elmúlt évtizedek alatt az erdei, mezei és vízi élőhelyeket érintő beavatkozások eredményeként jelentős átalakulások sorozata következett be a hazai biotópokban. Ennek következményeként a hazai vadfajok állományának mennyiségi arányai és területi eloszlása is jelentősen megváltozott.

CÉLKITŰZÉS

A mezőgazdaságban a '90-es évek elején lezajló szerkezetváltás következményeként milyen változások történtek a vadpopulációk élőhelyein? Az élőhelyben bekövetkező változásokat a mezei apróvadfajok, mint a környezet indikátorai hogyan jelezték, illetve egyedszámuk és hasznosításuk dinamikája hogyan követte a változásokat? A mezőgazdasági környezetet jellemző termelési tényezők milyen irányú változásaira számíthatunk a közeljövőben, és ezek hogyan befolyásolják majd az egyes vadfajok populációinak dinamikáját? A fentiek elemzése alapján felvázolni régióinkban a vadgazdálkodás fejlesztésének lehetőségeit.

A VIZSGÁLT TERÜLET ÉS MÓDSZEREK

Vizsgálataink a közel 600 ezer ha nagyságú Hajdú-Bihar megyére, mint hazánk egyik legtipikusabb apróvadas jellegű térségére – 1980–2001 idő intervallumban – terjedtek ki, ahol 525 ezer ha vadgazdálkodásra alkalmas területen 57 vadgazdálkodási egység gondozza a 20 év alatt jelentősen lecsökkent apróvadállományt (53 000 fácán, 4000 fogoly, 45 000 mezei nyúl) és erőteljesen megemelkedett nagyvadállományát (20 000 őz, 1200 dóm, 90–100 gímszarvas és 1000 vaddisznó). Az ökológiai alapon történő elemzés elvégzéséhez a mezei élőhelyet befolyásoló mezőgazdasági termelési tényezők, és az ott élő vadállomány változásait jellemző adatokat

gyűjtöttünk be, azok feldolgozása után pedig föltártuk az összefüggéseket és kapcsolatokat. A vizsgálat anyagához szükséges forrásokat a KSH, az Országos Vadgazdálkodási Adattár, az Állami Erdészeti Szolgálat Debreceni Igazgatósága és az FVM Hajdú-Bihar Megyei FM Hivatalának Vadászati Felügyelősége biztosították.

A VADÁLLOMÁNY SZÁMÁRA KEDVEZŐTLEN VÁLTOZÁSOK

Nőtt a művelésből kivett területek nagysága, amely élettér-csökkenést jelentett valamennyi vadfaj számára. Az egyéni gazdálkodók földhasználata 50 százalék fölé emelkedett, így az emberi zavarás a határban több százszorosára növekedett, ami igen negatívan hatott az apróvadfajok mellett az őzre is. A gazdálkodók számának növekedésével nem emelkedett számottevően a természetben növényfajok száma, tehát a vártakkal ellentétben a növénydiverzitás sem nőtt. A vetésszerkezetben még mindig érzékelhető az 1980-as évekre jellemző monokultúrás termesztési hajlam. A gazdálkodási szerkezet átalakulása sem állította meg a vetésszerkezet apróvadfajok számára kifejezetten hátrányos tendenciáit. A gabonaféléken belül a viszonylagosan kedvező élettérrel biztosító őszi kalászosok területének jelentős csökkenése, valamint a kukorica területének növekedése kedvezőtlen a habitatszerkezetre. A tavaszi vetésű ipari és kapás növények növekedése sem előnyös az apróvadfajok számára. A fészkelési időszak kezdetén a terület jelentős része még fedetlen, ezáltal nemcsak a fészkelésre, de a táplálékszerzésre is alkalmatlan.

A vetésszerkezetben megtalálható növényekhez kapcsolódó termesztés-technológia, azok számától és arányaitól függően eltérő mértékű veszélyforrásokat jelent a szárnyas-apróvad szaporodási időszakában.

Az egyes évjáratok vetésszerkezetét értékelve megállapíthatjuk, hogy Hajdú-Biharban a redukált területarány még a legjobb években is a maximumnak csak felét éri el. Ebből a szempontból a '90-es évek habitatszerkezete kedvezőtlenebb a '80-as évektől, hiszen a tavaszi vetésű kapás és ipari növények összterülete a kalászosok rovására növekedett. A kukorica vetésterülete tovább növekedett, vetésszerkezetben az aránya 1999-ben 5 százalékkal magasabb volt, mint 1990-ben. Az ugyan kedve-

zőnek tűnik, hogy a '80-as évekhez viszonyítva a felhasznált kemikáliák mennyisége csökkent, de káros, hogy az alkalmazott hatóanyag típusokban súlyos aránytalanságok tapasztalhatók. A vadállomány számára a kedvező állapot az lenne, ha a tápanyag utánpótlás a szántón és gyepterületen minél nagyobb arányban a szervesanyagokra koncentrálna. Erre sajnos az állatállomány csökkenése miatt jelenleg csak korlátozott lehetőségek adódnak. A kijuttatott növényvédő-szerek feltételezett csökkenése mellett megállapítható, hogy 1996–1999 között a herbicidek felhasználása növekedett, amely a fogoly- és fácán-csibék gyomfajokhoz kötődő rovartáplálékát csökkentette.

A táblanagyság növelése következtében eltűntek azok a mezsgyék, remízek, erdősávok, facsoportok, sövények, amelyek a fészkeléshez megfelelő védelmet biztosító növényzetet alkották. A fészket, a kottló fácán- és fogolytyúkakat, a kikelt csibéket pusztító szőrmés- és szárnyas kártevők egyedszáma megemelkedett. Az egyéni gazdaságok földhasználatának növekedése ellenére az agrotechnikai műveletek gépesítésében nem tapasztalható számottevő csökkenés, tehát a vadállomány ebből eredő veszteségei változatlanok, a kisebb táblaméreteknél legfeljebb a vad menekülési esélyei javultak. A nagyüzemi mezőgazdálkodás idején csak a gabona-tarlók égetése volt általános, napjainkban már a műveléstől mentes, gyomos területek is. A földtulajdonosok, földhasználók gyakran az önkormányzati tulajdonú árokpartok, útszegélyek, egyéb műveletlen területek fölgújításától sem riadnak vissza. Az égetés a vadállományban okozott közvetlen károkozása mellett az élőhelyet is erősen károsítja. A mezőgazdasági termelés szerkezetében az Európai Unióban megfigyelhető tendenciákra számíthatunk hazánkban is. A mezőgazdaság jövedelemtermelő-képességének (támogatásának) javulásával megindul egy birtokkoncentrációs és egy termelés-intenzitási folyamat, ami kedvezőtlen hatásként értékelhető.

KEDVEZŐ HATÁSOK

Az 1990-es években csökkentek a táblaméretetek, a határstruktúra tagoltabb lett, a termelés intenzitása csökkent. Az egyéni gazdaságok földhasználata növekedett,

csökkent az átlagos üzemméret, csökkent a monokultúrák aránya és nőtt a habitatok diverzitása.

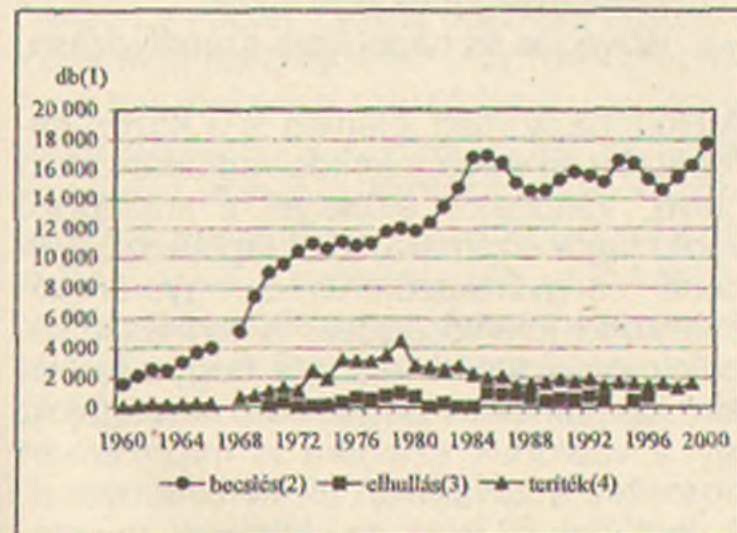
A kisparcellás művelés térhódítása növelte az apróvadfajok számára kedvező szegélyhatást. Részben termőhelyi, részben természeti tényezők miatt a 90-es években jelentősen megnőtt a parlagterületek aránya. Kedvező hatása (még) nem volt érezhető az apróvad populációk egyedszámában, amelynek okai az alábbiak: ezen területek főként mély fekvésű, gyenge termőképességű, gyakran belvízzel borított részeken alakultak ki, a herbicidek korábbi használata miatt egyes gyomfajok uralkodóvá váltak, mások eltűntek, így a növények és ízeltlábúak diverzitása csökkent, gyakran utópisztikus eredményeket vártak az ilyen „elvadult” területektől, pedig könnyen belátható, hogy a fenti állapot már nem mindig kedvez az apróvadfajok életterének.

Az országos tendenciával ellentétben Hajdú-Biharban nem csökkent a szántóterület aránya. A termelés Európai Unió szabályozási rendszerének átvételével beépülnek a vetésciklusba a tervezett ugarok (site-aside), amelyek a földhasználó és a vadgazdálkodó érdekeinek egyeztetésével a vadállomány hasznára fordíthatók. Az erdőterület 6 százalékos növekedése a nagyvadállomány élőhelyfeltételeit javította, amelyet jól jellemeznek az utóbbi 10 évben emelkedő gímszarvas- és vaddisznó-bebecslési és terítékadatok.

A VADFAJOK DINAMIKÁJA

A mezei vadfajok közül az élőhelyi feltételek megváltozását a legkevésbé az őz, leglátványosabban a fogolyállomány dinamikája jelezte.

Az őzállomány 1970 és 2000 között a duplájára nőtt (1. ábra), de a '80-as évek óta népessége stagnál. Feltételezhető, hogy az egyedsűrűség növekedésével – közelítve az ökológiai vadeltartó-képesség felé – a sűrűségfüggő szabályozás hatására a növekedés leállt. (Csányi S. – 2000).

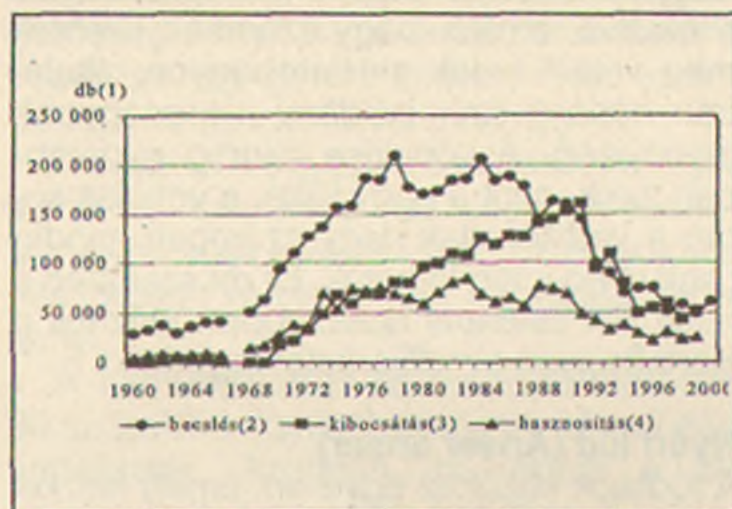

1. Őzállomány és hasznosítási dinamikája, Hajdú-Bihar megye

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár, Gödöllő

A hasznosítás nem követte a populációk növekedését. Minden bizonnyal a tényleges lelővések jóval nagyobbak a statisztikákban megjelenőknél (a lelővések fele illegális).

A **fácánállomány** csökkenésének főgyorsulása éppen a mezőgazdasági környezet átalakulásának kezdetétől figyelhető meg (2. ábra). Mivel ez a faj a '80-as években teljesen tenyésztésfüggővé vált, így a kibocsátások elmaradásának egyenes következménye volt a tavaszi becsült törzsállomány csökkenése. A megmaradt természetes állományok élőhelyfejlesztés nélkül, gyenge hatékonyságú ragadozógyérítés és terjeszkedő vaddisznóállomány mellett nem tudtak látványos növekedést produkálni. A becsült és hasznosított fácánállomány dinamikáját a környezet állapota sokkal erősebben határozza meg, mint korábban.

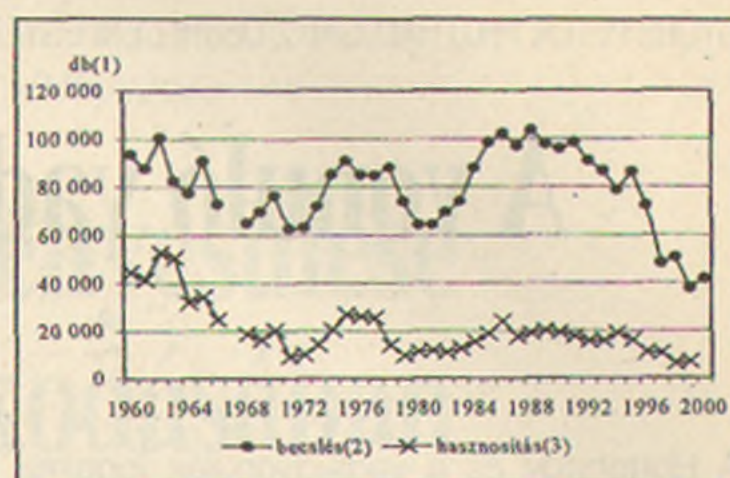

2. Fácánállomány- és hasznosítási dinamikája, Hajdú-Bihar megye

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár, Gödöllő

A **fogolypopuláció** növekedését a környezeti tényezők javulása tette lehetővé. Az utóbbi két évben a fogolyállomány újra csökkent, a populáció növekedését limitáló tényezők hiánya (habitat) és/vagy fölerősödése (ragadozók) miatt. A két évtized mesterséges kibocsátási adatainak nagyságrendjéből egyértelműen látszik, hogy annak célja elsősorban vadászati-kereskedelmi érdekelttségű volt. Mivel a hatósági szabályozás a kibocsátott állomány hasznosítását egy bizonyos mértékig megengedte, a vad családokra való rátelepítés után a vadászati terhelés a természetes populációt is sújtotta. (Faragó S. – 1997.) Az utóbbi évtizedekben a fogolyállomány nagyságát meghatározta a mezőgazdasági környezet állapota a természetes növények táblanagyságának és a termelés intenzitásának csökkenése, az alacsonyabb műtrágya és növényvédő szer felhasználása.

A mezei nyúl állományának dinamikájában az 1980–88 közötti időszakban egy intenzív növekedési ütem látható (3. ábra), ahol a becslések pontossága igen megkérdőjelezhető.

3. Mezei nyúl állomány- és hasznosítási dinamikája, Hajdú-Bihar megye

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár, Gödöllő

Ugyanis, a statisztikában évről-évre jelentett létszámokból az következne, hogy a mezei nyúlállomány abban az időszakban érte el ezt a növekedést, amikor a vetésszerkezetben uralkodtak a monokultúrák, és az alkalmazott agrotechnika is a legintenzívebb volt. A becslések „pontatlanságát” viszont megmagyarázza, hogy az élőnyúl-befogás éves tervezése, annak hatósági jóváhagyása, magas tavaszi törzsállomány szerepeltetésére motiválta a vadgazdálkodókat. Megfigyelhető az 1990-es évektől napjainkig tartó állomány- és terítékcsökkenés. A populáció helyzetére az élőhelyek és a helytelen gyakorlatnak egyaránt jelentős szerepe lehet. Jelenleg a megyében ki nem használt tartalékok vannak a mezei nyúl számára végzendő élőhelyfejlesztésnek, amely társulva az ökológiai alapú hasznosítással és hatékony ragadozó gazdálkodással sokat javíthatna az állomány helyzetén.

A vizsgált időszakban a **dúvadfajok** apasztásának (a róka kivételével) csökkenése feltétlenül hatással volt populációik növekedésére, s általuk az apróvadban okozott, ki nem mutatott veszteségek növekedésére. (Palotás G. – 1992.)

A JÖVŐ FELADATAI

Az eredmények alapján a mezei élőhelyeken folytatandó vadgazdálkodás sikere érdekében a következő stratégiai feladatok fogalmazhatók meg:

Az apróvadgazdálkodást alapvetően a természetes populációkra és azoknak a természetes környezetben való tenyésztésére kell alapozni. Ökonómiai szempontból is gazdaságosabb a hagyományos, zárt technológiás fácánnevelés és kibocsátás helyett a mezei élőhely célirányos fejlesztése. A mezei vadállomány számára megfelelő élőhelyet kell fenntartani és létesíteni. A vadgazdálkodónak keresnie kell az együttműködés lehetőségét a földhasználóval a természetből kivont földterületek vadgazdálkodási hasznosítására. Az apróvad-gazdálkodás részeként hatékony ragadozógazdálkodási szemlélet elsajátítása és alkalmazása szükséges.

A vonuló vadludak állományának változása a Hortobágyon

A Hortobágy és a vadlúdvonulás fogalma már régóta szoros kapcsolatban áll egymással. A híres század eleji vadlibavadászatokról és az akkori madártömegekről már csak régebbi írásokból tájékozódhatunk (NAGY, 1924; TARJÁN, 1926; NÉMETH, 1934, 1938; STERBETZ, 1967). Azóta csökkent ugyan a vadludak száma, de az utóbbi években ismét növekedés tapasztalható.

Anyag és módszer

1990–2001 között általában minden évszakban hetente egy alkalommal, de a vadlúdfajok mozgalmainak kifejezett időszakában hetente többször is végeztem megfigyeléseket az egyes vizsgálati területeken. A vonulási időszakban ősszel és tavasszal a vonuló vadludakat a pihenő- és éjszakázóhelyen és a táplálkozóterületeken is próbáltam nyomon követni.

A vizsgált területek jellemzése

A vadludak számára fontos pihenő- és éjszakázóhelyet jelentenek a halastavak és mocsarak. Elsősorban tavaszi időszakban alakulnak ki a Hortobágyon nagyobb pusztai vízfoltok, amelyek a vadludak számára jó pihenőhelyet biztosítanak. Tavaszi időszakban a frissen kihajtó zöld pusztai növényzet is rendelkezésre áll, mint táplálék, ezért a vadludaknak nem kell nagy távolságot repülniük a pihenő- és a táplálkozóhely között. Ősszel csak ritkán alakulnak ki akkora vízfoltok, hogy a vonuló vadludak biztonságos pihenőhelyeket találjanak. A vadludaknak őszi időszakban szinte kizárólag csak a szántóföldek jelentik a táplálékforrást. Elsősorban a kukoricatarlókat, őszi gabonavetések és az árvakeléseket látogatják. Igen érzékenyek a zavarásra, ezért a táplálkozó területeket gyakran váltogatják.

A VADLUDAK MENNYISÉGI VISZONYAI A VIZSGÁLT TERÜLETEKEN

Nagy lilik (*Anser albifrons*)

Vonulási időszakban a Hortobágyon ez a faj fordul elő legnagyobb számban, az átvonulók száma évről évre nagy eltérést mutat. Az őszi vonulás során november és december között, tavasszal pedig februártól márciusig a Hortobágyon megpihenő nagy lilikek száma 10 000 és 100 000 példány között ingadozik.

Kis lilik (*Anser erythropus*)

A kis lilik rendszeres átvonuló a Hortobágyon. Ősszel szeptember közepétől láthatók csapatai, az átvonuló madarak a lecsapolt, sekély vízi halastavakat keresik fel. A legjelentősebb vonulási hely a Hortobágy-halastó, de csapadé-

kos időjárás esetén, amikor a pusztákon őszi időszakban is található kisebb nagyobb víz-állások, a kis lilikek a pusztai vizeken is megtalálhatók. Az ősszel átvonuló kis lilikek száma az utóbbi években 50-100 példány körül alakul. Tavaszi vonulásuk március végén, április elején sokkal gyorsabb, ilyenkor a megfigyelt madarak száma is kevesebb.

Vetési lúd (*Anser fabalis*)

A vonuló lúdcsapatokban a vetési lúd a másik jellemző faj, de az átvonulók mennyisége mindig kevesebb, mint a nagy lilik esetében. Néhány kiugró értéktől eltekintve, amikor nagy számban jelentek meg vetési ludak a Hortobágyon, általában néhány ezer példány a legnagyobb mennyiség. A vonulása mindig gyorsabban zajlik, mint a nagy liliké, a vonulás során a vetési ludak nagy számban mindig csak rövid ideig láthatók. Ezzel szemben a nagy lilik csapatai hosszabban időznek a Hortobágyon az időjárástól függően.

Nyári lúd (*Anser anser*)

A lúdfajok közül az egyetlen, amely fészkel Magyarországon, és így a Hortobágyon is. A nyári lúd a téli hideg időszak kivételével egész évben megtalálható a halastavakon és a pusztai mocsarakban. A nagyobb és zavartalan halastavakon nyár végén és kora ősszel több ezer példány is összegyűlhet.

Vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*)

A vonuló vadlúdcapatok között az átvonuló vörösnyakú ludak száma az utóbbi néhány évben látványosan emelkedik. Az 1980-as években a nagy vadlúdcapatokban előfordult ugyan 1-2 vörösnyakú lúd, de nem minden évben. Az 1990-es évektől az őszi és tavaszi vonulás során a vörösnyakú ludak száma megnőtt és előfordulásuk is rendszeresebbé vált. Őszi vonulás során novemberben és tavasszal márciusban látható legnagyobb számban, amikor a legtöbb vadlúd tartózkodik a Hortobágyon. A Hortobágy térségében évente 20-100 példány vonul át.

Apácalúd (*Branta leucopsis*)

Az utóbbi években ez a faj is rendszeresebben jelent meg a Hortobágyon október és április között. Az átvonulók száma évente 1-4 példány.

Örvös lúd (*Branta bernicla*)

Ritka átvonuló a vizsgált területeken ősszel és tavasszal.

A vonuló vadlúdcapatok napi aktivitása

A vonuló vadludak viselkedése igen sze-
szélyes, az éjszakázóhelyről hajnalban

még napkelte előtt húznak ki legelni a pusztákra vagy a szántóföldekre, amelyek olykor igen nagy távolságokra lehetnek. A táplálkozóhelyeket igen gyakran változtatják a ludak attól függően, hogy mennyire zavart a terület és a táplálékviszonyok miként alakulnak. A reggeli kihúzás napkelte előtt történik, majd a délelőtti órákban behúznak a halastavakra inni és pihenni. A délutáni húzáskor ismét felkeresnek egy közelebbi táplálkozóhelyet és csak sötétedés után térnek vissza az éjszakázóhelyükre.

TERMÉSZETVÉDELLEM

A hazánkban előforduló vadlúdfajok közül a nagy lilik és a vetési lúd nem áll védelem alatt, de vadászatuk korlátozott. A kis lilik és a vörösnyakú lúd fokozottan védett, a többi faj védett. A Hortobágyi Nemzeti Park területén a vadludak megtalálják a nyugodt feltételeket, de a táplálkozóterületek nagy része a nemzeti park határain kívül terül el.

A természetvédelem lehetőségei a jövőre nézve:

Vonuló fajok esetében:

- a zavaró hatások csökkentése a táplálkozó és pihenőhelyeken,
- a vadászat csökkentése a védett területekhez közeli területeken,
- további természetvédelmi célú árasztások létrehozása,
- a halastavak természetvédelmi célú vízkormányzása,
- a védett területeken elterülő szántóföldeken a vadludak számára kedvező növénykultúrák telepítése (őszi búza, kukorica).

A nyári lúd esetében

- a fészkelőhelyek (mocsarak, halastavak) zavartalanságának biztosítása,
- a nádvágás és nádégetés szabályozása.

A Hortobágy még jelenleg is a közép-európai térség egyik jelentős vadlúdvonuló helye. Változatos élőhelyei a különböző vadlúdfajok számára, mint táplálkozó-, pihenő- és gyülekezőterületek egyaránt kiemelkedő jelentőségűek. A természetvédelem egyik fontos feladata, hogy a területen ideiglenesen tartózkodó madárfajok, így a vadludak számára is maximálisan biztosítsa a zavartalan életkörülményeket. A vadludak jól jelzik az élőhelyek zavartalanágát, a Hortobágyon az utóbbi években végbement változások kedvezőek, amit az évről évre nagy csapatokban megjelenő vadlúdcapatok bizonyítanak.

VEZSENY IMRE – SZAKDOLGOZAT 2002. GÖDÖLLŐ (TELJES TERJEDELEMBEN A SZENT ISTVÁN EGYETEM KÖNYVTÁRÁBAN)

A földtulajdonosi akarat érvényesülése Veszprém megye vadgazdálkodásában

A tulajdonosi közösségek képviselőinek megválasztása Veszprém megyében zökkenőmentesen zajlott le, de szerepük még nem volt teljesen tisztázva. Az 1998. évi LXXVIII. törvény már pontosította, hogy a képviselő a közösség ügyeiben eljárva – a hatóság által kiadott igazolás birtokában – a tulajdonosok nevében jogokat és kötelezettségeket vállalhat, illetve a jog gyakorlásával, hasznosításával kapcsolatos ügyekben képviselheti a vadászati közösség ügyeit. A 11/2000 (III. 27.) FVM rendeletben foglaltak további segítséget nyújtottak a közösségek működésének szabályozásához, valamint a közös képviselők feladataihoz. Ekkor a feladatokat és kötelezettségeket megértve, több közös képviselő személye cserélődött le, önkéntes lemondásukat követően.

A vadászterületek határait első körben sikerült kialakítani, és nyilvántartásba venni.

Nehezebb ügy volt azonban a vadászati jog gyakorlásának vagy hasznosításának módjában dönteni.

A törvény által biztosított kilencven nap annak a földtulajdonosnak, aki soha nem foglalkozott a vadászattal és affinitása se volt hozzá, nagyon rövidnek bizonyult, hogy jogait az első körben érvényesíteni tudja. A vadászársaságok berkein belül ekkor nagy volt a mozgolódás. Mivel a törvény alapján a földtulajdonhoz kötött vadászati jogot képviselő útján is lehetett érvényesíteni, ezért a vadászterületnek minősülő föld tulajdonosától, fűt – fát ígérve beszerezték a szavazáshoz szükséges meghatalmazásokat.

A vadászársaságok a több éven keresztül fenntartott függetlenségük megőrzése érdekében, a vadászati jog hasznóbérleti formában történő hasznosítását tartották megfelelőnek. Hiszen a 10 évig érvényes hasznóbérleti szerződések alapján a vadászársaság a szerződésben foglalt teljesítése esetén a földtulajdonosi közösségtől függetlenül az egyesülési jogról szóló 1998. évi II. törvény alapján saját szabályozása szerint létezhet. Amennyiben nem sikerült a földtulajdonosi közgyűlésen a hasznóbérbeadást megszavaztatni, úgy oda

lett a vadászársaság függetlensége, hiszen a földtulajdonosi közösségnek folyamatos beleszólása volt, illetve van is a vadászati tevékenység gyakorlásába.

A vadászati törvény átmeneti rendelkezései alapján az előhasznóbérletre vonatkozó szabályok miatt nem volt mindig lehetőség hasznóbérleti szerződést kötni, de a vadászársaságnak nem volt kedve a földtulajdonosi közösséggel közösködni, erre az esetre született az a joghézag, köztes megoldás, mely alapján a földtulajdonosi közösség megbízta a vadászársaságot a vadászati jog gyakorlásával. Ilyen eset pedig a vadászati törvény nem ismer.

Veszprém megyében a vadászatra jogosultak 61 százaléka hasznóbérleti formában gyakorolja a vadászatot. Ez az arány a hasznosított vadászterület nagyságában is ennyi.

A földtulajdonosi közösség a maradék 39 százalékon gyakorolhatja és irányíthatja vadászatát. Azonban, ha ebből a 39 százalékból elvevük azoknak a vadászatra jogosultaknak a területét, amelyeken az állam a többségi tulajdonos és saját maga gyakorolja vadászatát, akkor marad 19 százalék, ami nagyon alacsonynak tűnik.

Veszprém megye teljes vadászterületéből az állami területek 33 százalékot tesznek ki. A törvényi változás az állami területeket a vadászati jog gyakorlásának feltételében nagyon nem érintette, mert mint tulajdonosok élhettek és éltek is a vadászterületek kialakításánál törvény adta jogokkal.

Ezért a nem állami földtulajdonosi rétegnek, akiknek a törvény kedvezni akart, a megye összes vadászterületét figyelembe véve 67 százalékon lett volna esélyük jogaikat érvényesíteni. Ennek ellenére, ez csak 19 százalékon sikerült.

Igaz azonban, hogy a vadászati jog, bérbeadással történő hasznosításának döntési lehetősége is a földtulajdonosok kezében volt, de ezen esetekben a többségi döntést vélhetőleg a földtulajdonos nevében meghatalmazással eljáró, vadászban érintett személyek hozták meg. Ezt támasztja alá a bérleti díjak alacsony összege is. A kis földtulajdonnal rendelkezőknek sok esetben nem is érdemes a ha-

szonbérleti díjat felvennie, mert a tulajdon igazolásához szükséges okmány beszerzése többre kerül.

A jelenlegi minimális vadászterület nagyságát és a magyar birtokviszonyokat ismerve nehéz meghatározni, hogy mekkora az a tulajdoni nagyság, amely alapján a földtulajdonos vadászati érdekeit érvényesíteni tudja. Hiszen most az 51 százalékos többséget az állami területek kivételével csak társult formában lehet megszerezni. Amennyiben egy esetleges törvényi változás alapján csökkentik a vadászterületek minimális területnagyságát az unió többi tagállamához hasonlóan, akkor a minimális vadászterület nagyságának 51 százalékat elérő területtel a földtulajdonos önállóan tudja érdekeit képviselni a vadászattal kapcsolatban.

A vadászterület bérleti díjának piaci értékét a rajta lévő vadállomány mennyisége és minősége határozza meg. A bérleti jogviszony kezdetét (1997. március 1.) megelőző állapot, ha mennyiségét tekintve nem is, de minőségét tekintve az előző évekhez képest egy gyengébb állomány volt, melyet a korosztályos lelővések adatai mind az öt nagyvadnál alátámasztanak. Ez azonban a bérleti díjak első alkalommal történő megállapításánál nem lett figyelembe véve, csak a minisztériumi ajánlások alapján a teríték után fizetendő vadvédelmi hozzájárulás mértékének cca. 8-12-szeresében lettek a díjak megállapítva. Mivel bázisként az előző év terítékszámait lettek figyelembe véve, melyek 1996-ban meglepően alacsonyak voltak, bevételi forrásuk egy részét már itt is elveszítették a földtulajdonosok.

Összességében megállapítható a számok tükrében, hogy az állami területek kivételével a földtulajdonosi akarat Veszprém megyében nagyon kis százalékban (19 százalék) valósult meg, melynek változtatására csak az üzemtervi ciklus lejárt, 2007 után lesz lehetőség. Vélhetőleg addigra a földtulajdonosok napra készek lesznek, amelynek már hallani lehet hangjait, és felkészültebben hoznak döntést a vadgazdálkodással és vadászattal kapcsolatban, mint tették ezt 1996-ban.

FLUCK DÉNES

Francia szalonkakutató Magyarországon

Az idén **J. C. Boidot**, a Club National des Bécassiers elnöke beváltotta az ígérését: a tavaszi szalonkahúzások idején eljött Magyarországra, hogy megismerkedjen az itteni vadászati szokásokkal. Az elnök Bretagne-ban állatorvos, a szalonkák biológiájának alapos ismerője, valamint birtokában van a francia földművelési miniszter magas kitüntetésének. Látogatásával eleget tett a Vadászati Kulturális Egyesület és a Zalaerdő Rt. meghívásának.

Az utazás tényleges célja egy tervezett kontinentális szalonkakutatói együttműködés hazai kereteinek kialakítása volt. A vendéglátók hazánk közelgő európai uniós csatlakozásának és az azzal kapcsolatos kérdéseknek a tisztázására is felhasználták az elnök látogatását. A szalonkák, mint közismert, vándorlásaik során egy-egy országban csak az év egy töredékét töltik, és minden évben nagyon eltérő számban és rapszodikus eloszlásban tartózkodnak egy-egy élőhelyen.

A lehetőségek keretein belül a vándorló állományuk gondos vadgazdálkodása csak vadászszervezetek nemzetközi összefogásával lehetséges. A CNB körül az elmúlt években – a külföldi klubtagok révén – egy egész kis nemzetközi közösség alakult ki. A francia klub keretein belül spanyol, olasz, görög, svájci, német, belga, kanadai, észt, orosz és magyar szalonkavadászok segítik a nemzetközi kutatást. A CNB megalakulásának 50. évfordulóján, 2001-ben ezt az együttműködési szándékot nyilatkozatban is közölték. Vállalták, hogy az érintett országokban, azonos vizsgálati módszerekkel dolgozva biztosítják az állomány nagyságára, ivari és korösszetételére vonatkozó adatok összevethetőségét. A vadászok által összegyűjtött adatokat a vadászat ésszerű folytatásához szükséges döntések előkészítésére fogják felhasználni. Az adatcserékkel egymást segítik az országokban esetlegesen előforduló vadászatellenes támadások kivédésében. Ezekre olyan esetekben lehet számítani, amikor egyik országban látszólag drasztikusan megfogyatkozik az állomány, a másikban pedig az átlagosnál nagyobb, mint ez előfordult 2000–2001 nyhe telén. Ilyen esetben nem az állomány túlzott haszno-

sításáról, hanem a vándorlás éves alakulásáról lehet beszélni.

J. C. Boidot látogatása során találkozott és megbeszéléseket folytatott Feiszt Ottóval, az OMVK elnökével és dr. Csányi Sándor professzorral, a gödöllői egyetem vadbiológiai tanszékének vezetőjével, akikkel részletesen elemezte az európai direktívák és a vadászati szabályozások közötti ellentmondásokat. J. C. Boidot megismerte – a mintavételező dobozával kezében, puszka nélkül – a hajnali és az esti húzások hangulatát és a tavaszi vadászat szépségeit. A magyar gyakorlatot látva elismerését fejezte ki az állományt kímélő vadászatokért. Véleménye szerint a magyar vadászat nincs ellentmondásban az európai direktívákkal. A húzásokon való vadászat jobb megismertetése halaszthatatlan. A nyugat-európai vadászoknak ez szokatlan. Tervbe vette egy többnyelvű kiadvány összeállítását, amiben a CNB bemutatja a jelenlegi vadászati gyakorlatot. Buzdítja, és támogatja azokat a hazai törekvéseket, hogy a magyar vadászok a szalonkákra vonatkozó megfigyelési adataikkal bizonyítani tudják: ez a vadászat állománykímélő. A kutatások eredményei reális esélyt fognak adni a magyar vadászati hagyom-

mány folytatására. Az elnök a véleményét, mint a francia vadászati és környezetvédelmi hatóságokkal kapcsolatban álló személy mondta el, és biztatott minket a kitarító cselekvésre.

J. C. Boidot a Nagykanizsán, Valkón és Gödöllőn elhangzott előadásaiban a szalonkák vándorlási szokásairól, a madarak korának meghatározásáról és az aktív szaporodási ciklus biológiai jellemzőiről tartott ismertetést.

A magyar szalonkák márciusban nem vándorolnak messzire, ez csak a különböző élőhelyek közötti pár száz kilométeres táplálékkeresés. A nagy távolságból érkező madarak sokkal kisebb súlyúak, mint az itt elejtett példányok. Nagyon jelentős a madarak szaporodási ciklusát jelző ivarszervek állapotának kutatása. Az eddigi mintákban a vizsgálatok során a szalonkák heréiben érett spermiumokat, illetve a tojókban érett petesejtet márciusban és április elején nem találtak.

Látogatása nyomán egy hazánkat szerető és a szalonkavadászatért rajongó francia baráttal lettünk gazdagabbak. Egyben köszönetet mondunk támogatóinknak, akik a látogatás eredményességét segítették.

A nagykanizsai előadáson

(FOTÓ: POLSTER GABRIELLA)

GOMBÁR CSABA

EU, vagy osztrák példa

„Reméljük tehát, sőt, vadvédelmi szempontból kívánatos is, hogy magyar mintára, másutt is csak a húzáson lőtt szalonka legalizáltassék” – írta Széchenyi Zsigmond „Ünnepnapok” című könyvében.

Reményei sajnos nemhogy nem teljesültek, de még a magyarországi húzáson való szalonkavadászatot is az Európai Unióhoz való csatlakozás során veszély fenyegeti.

A vonuló vadászható madarak vadászati hasznosítása teljes Európára, sőt, a kontinensen túlra is kiterjed. A közös állományú vonuló fajok sokat által történő vadászata, az állományok egységültya joggal kelt aggodalmat mind a természetvédőkben, mind a vadászokban. Ezen aggodalom terméke az Európai Uniónak a vadon élő madarak védelméről szóló 79/409 EBK irányelve, mely helyteleníti a költöző madarak vadászát a költőterületükre való visszavonulás alatt.

A magyar vadászati kultúra történelmi okokra visszavezethetően erősen osztrák hatás alatt áll, így velük együtt mi is különösen nagy értéket tulajdonítunk egyes vadfajok párzási időszakbéli vadászatának. Itt a szarvasbögésre, az őzbakok üzekedési vadászatára, a kisé és a nagykakas dürgésére és természetesen a szalonkahúzásra gondolok. Különleges hangulat kötődik hozzájuk, melyet még fokozhat a hozzáértő vadász vadat becsapó furfangja: a bika bebögése, az őzhívás vagy az „erdők királynőjének”, a szalonkának sippal való megtevésése.

A szalonka húzáson való vadászatának lírai-érzelmi oldalát már számtalanszor megírták, én most a szakmai oldalát elemezve igyekszem bizonyítani a tavaszi húzáson való vadászat létjogosultságát. Új dolgokat nem fedeztem fel, de igyekszem érveinket csokorba gyűjtve kidomborítani, hogy kedvelt vadászati módunk, szemben a Nyugat-Európában gyakorolt bokrászással és hajtással, jobban megfelel a fenntartható hasznosítás elvének.

Az erdei szalonka ivari dimorfizmussal nem bíró poligám faj. Hogy is írja dr. Hagymási László vadgazdálkodási jegyzetében? „A himivarú állatok a legtöbb fajnál csak a termékenyítésben vesznek részt, az ivadékok gondozásában nem, és ha poligám fajról van szó, a himivarú állatok egy része feleslegesen foglalja az étleteret, inproduktív. Ezért ezek helyett az állatok helyett az állomány produktivitásának az érdekében nőivarú állatokat célszerű tartani.”

A 2000-ben, Sopronban megjelent Magyar Vízivad Közleményekben dr. Faragó Sándor a különböző vadászati módok terítékében a zsákmányolt tojók arányát a következőkben adja meg: a telelő területeken 55-60 százalék, az őszi terítékben 40 százalék, a tavaszi vadászaton pedig 10-24 százalék.

A franciaországi telelőhelyeken a bokrászásokban esett magas tojóarány azt valószínűsíti, hogy amint a mezei nyúlánál a nőstények, úgy a szalonkánál a tojók jobban bevárják a vadászt, ezért az állományban elfoglalt arányuknál jóval magasabb százalékban esnek zsákmányul.

Az őszi vonulás során a zsákmányban levő 40 százalékos tojó megközelítőleg az állományon belüli ivarányát jelentheti. Hiszen, bár a kikelt madarak között a nemi arány 50-50 százalék, de sajnos a földön fészkelő szalonkánál a tojók

között a ragadozók okozta veszteség jelentősen meghaladja a kakasok hasonló okú kiesését.

A húzáson lőtt szalonkák többsége kakas, melyek kiesése poligám fajról lévén szó, nem hátráltatja a szaporodást. Így ez az egyetlen vadászati mód, amely lehetővé teszi a faj fácaéhoz hasonló hasznosítását.

A húzáson való vadászattal szemben a legfontosabb ellenérv, hogy megzavarja a szalonka nászát, a vadászattal okozott stressz csökkenti a madarak párzó kedvét, emiatt alacsonyabb lesz a kiköltött fiókák száma.

A vadon élő állatok vadászat nélkül is folyamatos életveszélyben vannak. A talajon táplálkozó, pihenő, párzó és költő szalonkát a szőrme ragadozók, a vaddisznó és a borz veszélyeztetik, de nappali mozgás esetén nincs biztonságban a szárnyas ragadozóktól sem. A vadászat ebben csak egy tényező, a párzás megtörténte nem azon a szürkületben elhangzó néhány puskadurranáson múlik! (A lövések többsége amúgy sem ért a szalonkának, hisz oly gyakran tapasztaljuk, hogy de sok levegő is van a madár körül!)

A szalonka poligám faj, a párok között szoros kötődés nem alakul ki, tehát nincs „lelki” akadály annak, hogy az elözvegült tojót hamarosan új lovag vigasztalja. Ez esetleges átmeneti gyászt pedig áthidalja a himivarsejtek életrevalósága, hogy a tojában hosszú napokig termékenyítőképesen továbbélnek. A háziszárnyasok esetében ennek időtartama 10 és 50 nap között mozog, úgy vélem, egy vadfaj esetében inkább magasabb érték valószínűsíthető.

A felsorolt párhuzamokat végiggondolva, azt hiszem, Önök is kizártnak tartják, hogy a húzáson való vadászat miatt szalonkéánk elmaradjon a nász, hogy ezért kevesebb fióka lássa meg a napvilágot.

Magyarország az erdei szalonka költőterületének a déli szegélyén fekszik. A régebbi adatgyűjtemések szerint a nálunk költő szalonkák száma csupán néhány tucatra tehető, és ez a szám a globális felmelegedéssel még csökkenni fog. A fejlett tojásokkal terhes tojók elejtése emiatt nem valószínű, mégis tilos a tavaszi szalonkahajtás és a bokrászás is.

A magyar Földművelésügyi Minisztérium a CIC kezdeményezésére, már 1934-ben betiltotta a szalonkahajtást, de mivel intézkedésével a környező államok között egyedül maradt, azt 1935-ben ideiglenesen feloldotta, majd 1936-ban véglegesen visszavonta. A korabeli Nimródban és a Magyar Vadászújságban ekkor egyaránt több, a hajtás tilalmát szorgalmazó cikk jelent meg, *ez is bizonyítja a magyar vadászok emberségét, a faj iránt érzelt aggodalmát.*

Az esetenként emlegetett állományabilitást meggyőzően cáfolja a Wetlands International (régebben IWBR, vagyis Nemzetközi Vízivadkutató Iroda) kiadványa (Rose és Scott, 1997), mely az európai szalonkaállományt 15 millióra teszi, és a változás trendjeként stabil állományt jelöl meg.

Az európai éves szalokateríték valahol 2,5-3,5 millió között mozog. A magyar zsákmány az 1980-as években mintegy évi 2000 példány volt, ez az 1990-es évek közepére 5000-6000 db/évre emelkedett. Az emelkedés oka nemcsak a szalonkavadászat iránt megnövekedett érdeklődés, hanem a jobb tavaszi húzások és

meg merem kockáztatni: a talán kissé növekvő állomány is.

A fenntartható hasznosítás követelményének az adottságtól és a vadászati kultúrától függően idény- és terítékszabályozással, valamint megfelelően megválasztott vadászati móddal lehet eleget tenni.

Az őszi és tél eleji vadászat egy, a szaporulattal feldúsult állományból zsákmányol. A terítékre kerülő egyedek egy része a tél folyamán amúgy is elpusztulna, ugyanakkor a lecsökkent állomány túlélési esélyei megnövekednek. Sajnos itt a zsákmányban nagy százalékban szerepelnek a tojók.

Nálunk a fenntartható hasznosítás elvének és vadászati kultúránknak egyaránt megfelelő vadászati mód: a húzáson való vadászat. Benne van a legtöbb poézis, ez a legkevésbé eredményes. Túlnyomórészt kakasoktól zsákmányolunk, és ezért a teríték darabszámánál lényegesen kisebb vadászati nyomást gyakorolunk a fajra, mint azt bármilyen más vadászati módszerekkel tennénk.

A szalonkával épűgy, mint a többi vadászható vándormadarral, európai szinten kell gazdálkodni, csak közös és felelős gazdálkodással valósítható meg a fenntartható hasznosítás! Az erdei szalonkánál a ma gyakorolt vadászati módok mellett a felelősség zöme az áttelelőhelyeken vadászók vállát terheli, nekik kell elsősorban az állományváltozást figyelve mértéktartónak lenniük, a „nem jó a forrást sárig inni” népi mondás igazságát felismerniük. Az erre való hajlandóság, úgy tűnik, megvan, az összehangolást az Európai Unió elősegítheti.

Nekünk, akik szerény terítékünkkel voltaképpen csak a sőr hányát nyalogatjuk, meg kell maradnunk az állományt leginkább kímélő vadászati mód: a húzáson való vadászat mellett. Van előttünk európai uniós példa: a szomszédos uniótág Ausztriában a szalonka tavaszi vadászati idénye március 1-jétől április 15-éig tart. Az osztrák „sógorok” az őszi vonulás alatt, szeptember 1-jétől december 31-éig vadászhatják a szalonkát, így érik el a hozzánk hasonlóan szerény, néhány ezer darabos terítéket.

A csatlakozást természetesen nem lehet egy faj és néhány tízezer vadász érdekétől függővé tenni, az összmagyar érdekek fontosabbak. Ha szakmai érveink ellenére alulmaradunk és átmenetileg le kell mondanunk kedvelt vadászatunkról, akkor sem szabad feladnunk. A környező országok vadászati kultúrájában éppoly mélyen benne gyökerezik ez a vadászati mód, mint a miénkben, ők természetes szövetségeseink. Az ottani vadászok éppűgy tudják, mint mi, és amit a más vadászati kultúrájú országok vadászaival és a saját természetvédőinkkel is meg kell értetnünk: ahol lehet, ott húzáson kell vadászni a szalonkát!

Az Európai Unió pedig nem lehet szintelen népek tárháza, kultúrájukat öntudatosan ápoló egyenrangú nemzetek otthonának kell lennie, ahol a többség érdekét sem sértő akarunkat érvényesíthetjük, de érvényesítenünk is kell!

Cselekvően optimistának kell lennünk, és biznunk kell abban, hogy a legrosszabb esetben is, átmeneti korlátozás után, de húzáson vadászhatjuk a szalonkát! A szalonka húzáson való vadászata „töményre párolt” vadászat, egy a tavaszi erdőn Diánaként lerótt áhítatos kézcsók és pótolhatatlan része a MAGYAR VADÁSZAT-nak!

Gyűrűs szalonkák

Ritkaságnak számít, és bizony jó néhány szalonkahúzás múlik el anélkül, hogy „felvett” gyűrűzött szalonkáról hallanánk. Egy-egy ilyen hírre, sokszor éveket kell várni az ornitológusoknak és a vadászoknak egyaránt. A sok elshuhanó és tavaszt hozó hosszú csőrű hírnök között azonban, az idei évben két olyan madár is akadt, amelyet vadászaton ejtettek el esti, illetve reggeli húzáson. Mindkét gyűrűzött szalonka Baranya megyében került kézre. A két madár egykori gyűrűzése, érkezése, „felvétele” látszólag teljes szórását mutat és elvileg semmilyen kapcsolat nincs köztük. A gyűrűkön lévő számok és feliratok, valamint az érkezés időpontjából kiindulva, ez több, mint valószínű.

Az első szalonka idén március 3-án esti húzáson esett a MEFA Rt. sásdi erdészetének, nagymátéi kerületében. Az elejtő Antal Csaba, sportvadász.

A gyűrűn található számok és feliratok: UJS MUSEUM PARIS GY 35142. A madár 270 gramm volt. A kis súlyból arra lehet következtetni, hogy a vonulás során esett.

A tollzat alapján megállapítást nyert, hogy öreg madárról van szó, ami annyit jelent, hogy nem tavaly kelt ki. A gyűrű feliratából kiderült, hogy francia, úgynevezett külsős, tehát amatőr csoport gyűrűzte. (CNB) A befogásra, illetve a gyűrűzésre valószínűleg a késő őszi vagy a tél eleji hónapok valamelyikében kerülhetett sor. Ez a szalonka a telet valószínűleg Franciaországban töltötte.

A második szalonkát Nagymátétól 30 kilométerre, Pécs déli részén, közel a városhoz, a Pécsudvardi Társult Földtulajdonosok területén vették fel március 23-ikán, hajnali húzáson, 5 óra 15-kor.

A szalonka súlya 305 gramm, az elejtő Rácz Zoltán, vadászvendég, szanki lakos. A gyűrű feliratából kiderült, hogy a madarat valahol Olaszországban gyűrűzték.

A gyűrűn található számok és feliratkozás: INBS OZZANO BO ITALY H 112665.

Sajnos az olasz madárgyűrűzőktől nehéz pontos adatokat kapni, ezért erről a szalonkáról egyelőre több információnk nincs.

A két madár Francia-, illetve Olaszország felől érkezett hozzánk.

– Agyaki –

Szalonkákról, Nyugat – Európából

Terjedelmes cikkben elemzi a szalonkafajok helyzetét a német „Die Pirsch” című vadászlap a tavalyi 7. számában. A dolgozat három sarkalatos kérdésre igyekszik választ keresni. Jelesül: – mekkora az európai szalonkaállomány, – miképp szabályozzák a szalonkafajok vadászatát a környező országok, valamint milyen pozitív változásokat hozott Németországban a tavaszi szalonkavadászat betiltása?

A szerző, **Dr. Heribert Kalchreuter**, az Európai Vadállomány Kutató Intézet vezetője, aki egyben a Wetlands International szervezetén belül speciálisan a szalonka-kutatócsoport nemzetközi koordinátora is, a nemzetközi szervezet hivatalos adataira, információira hivatkozik. Tényként állapította meg, hogy a szalonkafajok esetében – más madárfajoktól eltérően – a kutatók a vadászok által szolgáltatott megfigyelésre alapozzák becsléseiket. A terítékadatok nyújtják a legfőbb támaszpontot az állománybecslésekhez. Mind a négy szalonkafaj – Scolopax rusticola, Gallinago gallinago, Gallinago media, Lymnocyrtes minimus – európai élőhelyeiken vadászati szempontból fontos fajok. A Wetlands International

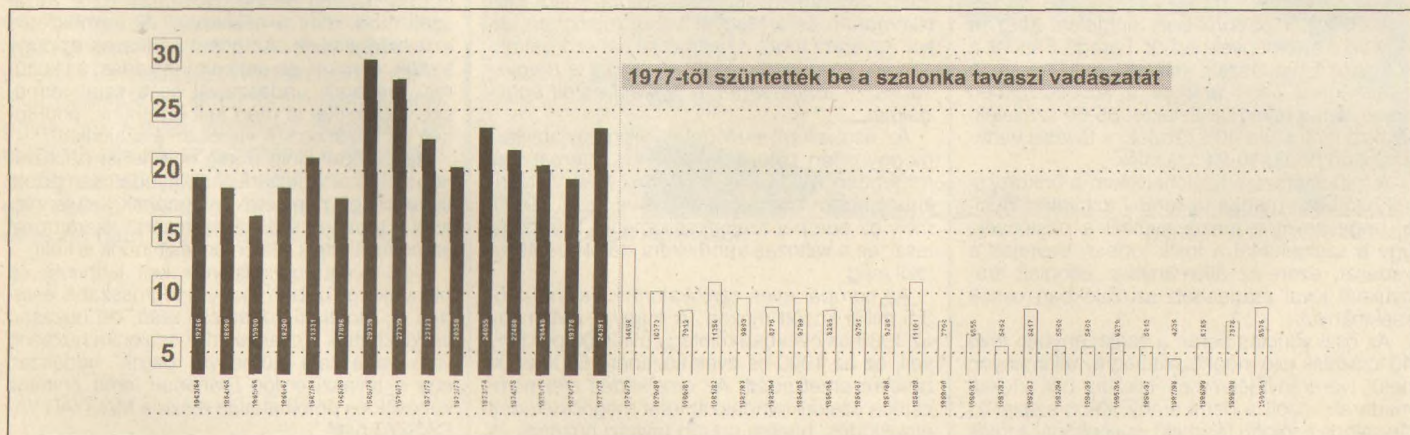
intézet megállapításai szerint Európa felett évente 15 millió erdei szalonka és 20 millió sárszalonka vonul át. Mindezekből az éves teríték 3-4 millió erdei-, és 1-2 millió sárszalonka, amely utóbbiakból a legújabb kutatások eredménye azt mutatja, hogy számuk lényegesen nagyobb, mint ahogyan azt mostanáig tudtuk. Az őszi-téli időszakban ejtik el a legtöbb szalonkát, a nyugat-európai országok tiltják a tavaszi vadászatot. A kelet- és észak-európai országokban őszszel és tavasszal is vadásznak szalonkára Magyarország kivételével, ahol csak tavasszal engedélyezett, napi darabszámkorlátozással. A nyugati országok közül nemcsak Ausztriában, hanem Svédországban is szabad tavasszal szalonkára vadászni. A neves szerző cikkében megállapítja, hogy **a tavaszi tilalomnak semmi hatása nem volt, ezért értelmetlen**, mivel a szalonka poligám faj, főként a kakasok elejtése nem veszélyezteti az állomány alakulását, amely egész Európában rendkívül stabilnak mondható, sőt Angliában, Lengyelországban, és Németország északi részein növekszik a számuk.

Az erdei szalonka éves átlagterítéke Európában

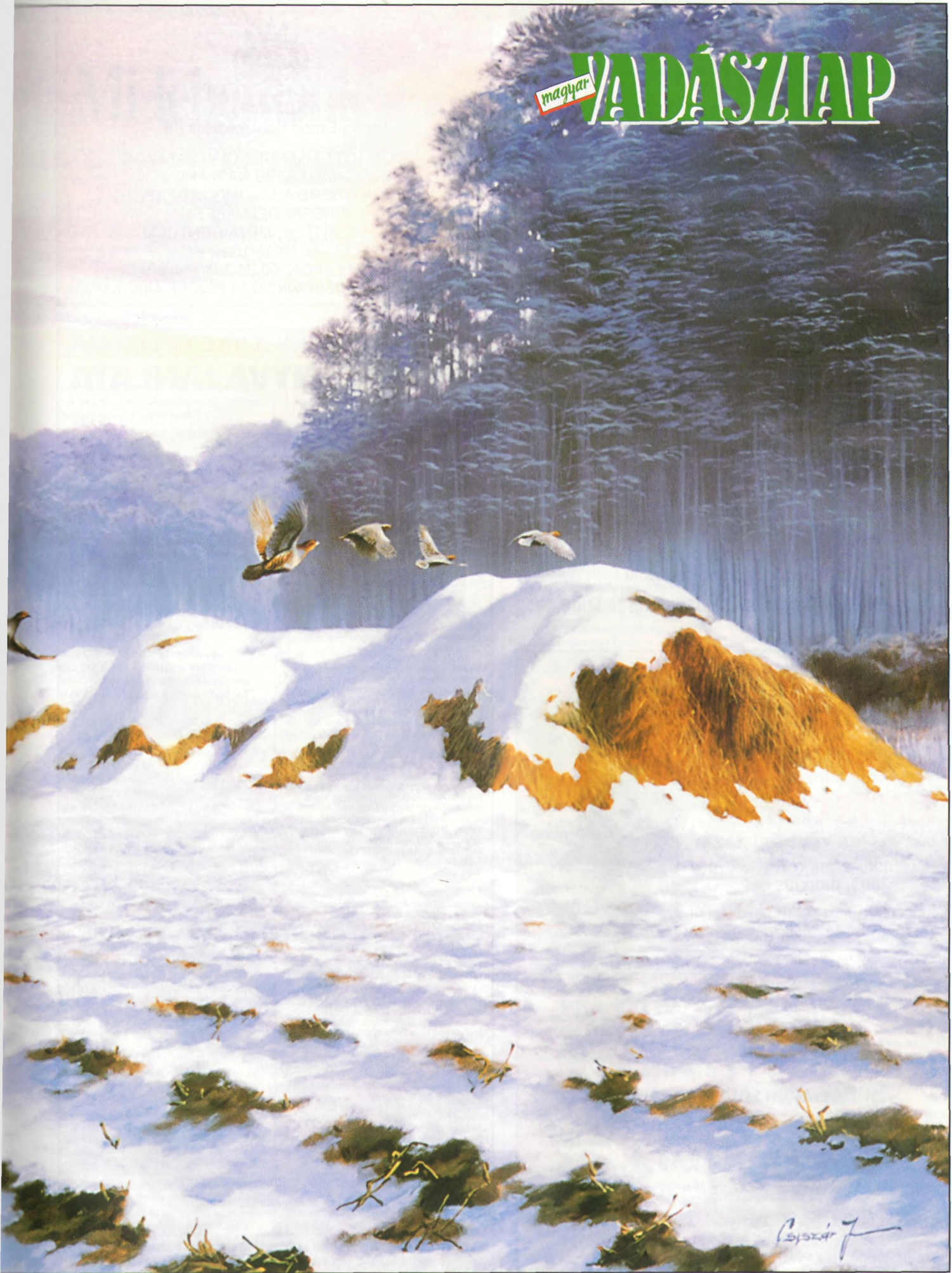
Olaszország	1 500 000
Franciaország	1 300 000
Oroszország (európai rész)	400 000
Brit szigetek	200 000
Spanyolország és Portugália	80 000
Görögország	30 000
Törökország	30 000
Svédország	30 000
Dánia	20 000
Románia	20 000
Lengyelország	10 000
Németország	7 000
Norvégia	7 000
Magyarország	7 000
Ausztria	5 000
Szlovénia (?)	5 000
Finnország	4 000
Svájc	1 500

(Hiányoznak a terítékadatok: a Benelux államokból, Szlovéniából, Szlovákiából, Ukrajnából, Fehér-Oroszországból, Bulgáriából, Jugoszláviából és utódállamaiból, Albániából. Megjegyzésként közlik, hogy Magyarországon az erdei szalonka csak tavasszal ejthető el.)

Referálta: **Török Antal**

magyar **VADÁSZLAP**

Császár J.

Mi lehetnének a legnagyobb zöld tábor!

VADÁSZLAP: Nehezen lehetne Önre fogni, hogy vidám, jó kedélyű, könnyen nevetgélő ember. Mindig ilyen volt?

DR. CSÁNYI SÁNDOR: – Azért előfordul, hogy nevetek ... de tény, nem tartozom a humorban lubickolók közé. Még gimnazista koromban az egyik kollégiumi nevelőtanárom a visszahúzódó, magamnak való természetem miatt azt mondta a diáktársaimnak, ha jól akarnak, nem zavarják a köreimet. Gondolom a beállítottságomból következik, hogy mindig izgatott, érdekelt az alapvetően elméleti, nem a nyilvánosság előtt zajló, kevésbé látványos tudományos munka.

VADÁSZLAP: Miért nem vadászik egy „született vadász”, aki ráadásul vadbiológus, a vadászati-vadgazdálkodási tudományokat oktató egyetemi tanár?

DR. CSÁNYI SÁNDOR: – Gyerekként, Édesapám mellett én is vadásztam. Kispuskával viszonylag jól lőttem, de valahogy soha nem érdekelt a vad elejtése. Nagyobb élmény volt számomra öt méterre becserkézni egy őzet vagy kicsapázní, utolérni egy vaddisznót, mint lelőni. Megvan minden papírom hozzá, hogy vadászhasak, de vadászként nem regisztráltam magam. Ez talán nem olyan nagy baj, így akár elfogulatlanabban lehetek a szakma elkötelezettje.

VADÁSZLAP: Találkozásunk egyik apropója, hogy egy kicsit az EU-csatlakozás várható hatásairól beszéljünk, amellyel Ön lassan öt esztendőre elmélyülten foglalkozik. Jó nekünk – a magyar vadászoknak, a hazai vadászati-vadgazdálkodásnak – hogy csatlakozunk az Európai Unióhoz?

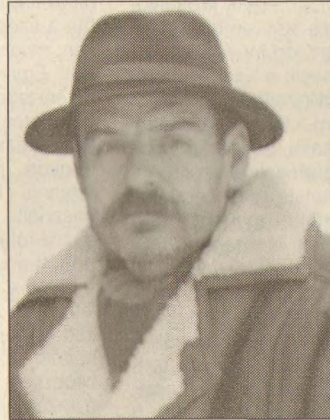
DR. CSÁNYI SÁNDOR: – Rajtunk múlik. Azon, hogyan tudjuk a magyar vadászat hagyományait, rendszerét és érdekeit képviselni a hazai szabályozások során.

Előre kell bocsátanom, az Európai Unió a tagországok vadászati rendszerét közvetlenül nem szabályozza, nem kíván ezen a téren uniformizálni. A vadászati jogszabályok megalkotása minden nemzet saját hatásköre. Az Európai Unió környezeti politikájának keretében mintegy 330 közösségi jogszabály foglalkozik a környezeti kérdésekkel. Ezek kétharmada tanácsai irányelv, 15 százaléka tanácsi határozat és a maradék döntés. Mindebből kiderül, hogy az EU igen aktív politikát folytat a talaj, a víz, a klíma, a levegő és nem utolsósorban a fauna és a flóra védelme érdekében, és a vadgazdálkodás-vadászat a természetvédelemben keresztül kapcsolódik a szabályozások témaköréhez. Két – alapvetően természetvédelmi jogszabály: a vadmadarak védelméről és a természetes élőhelyek, valamint a vad flóra és fauna konzervációjáról szóló irányelvek – határozzák meg az Unióban a vadgazdálkodás alapelveit, és ezek közvetlenül is hatnak a vadászatra. Az előírásokat végre kell hajtani, de nem szükséges túlzásokba esni, az uniformizálásra irányuló kezdeményezéseket a helyére kell tenni.

VADÁSZLAP: Például?

DR. CSÁNYI SÁNDOR: – A nyári ludat, tekintettel az állomány nagyságának stabilitására, vadászhatóvá lehetett volna tenni anélkül, hogy erre vadászati igényt állítottunk volna meg. Ez a megoldás ugyanis nem zárja ki a

A gödöllői Szent István Egyetem vadbiológiai és vadgazdálkodási tanszékének vezetője 2001-ben lett egyetemi tanár, professzor. Nem gyakorló vadász, pedig beleszületett a vadászatba. Édesapja erdész-vadászként tevékenykedett a Börzsönyben és Gödöllőn. Eredetileg grafikus szeretett volna lenni, de a matematikai érdeklődése győzött ... és innen kezdődően töretlen a karrierje. A tudomány „tornyából” és nemzetközi összehasonlításban látja a magyar vadászati-vadgazdálkodás helyzetét... és vannak megszívlelendő javaslatai.

vadászhatóságot, de lehetővé tette volna; hogy a jövőben egy ökológiailag kiegyensúlyozott, az állomány állapotához igazodó vadászat bevezethető legyen. Vagy itt van a tavaszi szalonkás kérdés, amely Kárpát medencei hagyomány és ragaszkodhatunk a vadászathoz ... s jó ha tudjuk és tudatosítjuk, hogy nem csak tőlünk délre és keletre, hanem Ausztriában is vadászák. Egyébként is érdemes lenne az EU-ban körülnézni és néhány okos megoldást átvenni. Gondolok például a vadászati jogszabályok megsértésének következményeire. A vadászt nem automatikusan büntetik, de a bíróságok elköszöthetik az ehhez használt eszközöket, fegyvert, gépjárművet, stb. ... és kirívó esetekben – Németországban, Olaszországban, Görögországban – szabadságvesztést is alkalmaznak. A kereskedelmi célú vadörzés megakadályozásának fontos eszköze az élő és lőtt vad kereskedelmének szigorú szabályozása. Friss vad általában csak a vadászidény kezdetétől a végét követő néhány napig hozható forgalomba és még a tenyésztett vad esetében is igazolni kell az eredetét. Értelme, szállodák – jogi következmények nélkül – tilalmi időben nem vásárolhatnak nem törvényes eredetű vadat.

VADÁSZLAP: Ön szerint az EU-csatlakozás milyen közvetlen hatással lesz a vadászatra ... drágább vagy olcsóbb lesz a vadászéletünk?

DR. CSÁNYI SÁNDOR: – A piac szabályozó szerepe következtében számíthatunk rá, hogy többé fog kerülni nálunk is a vadászat. Kezdvé a bérleti díjak emelkedésétől, a lövési díjakon át egészen az ÁFA-ig. Ez utóbbi akkor is költségnövekedést fog eredményezni, ha az ország általában az uniós átlaghoz igazodik. Ismét csak azt tudom ehhez hozzátenni, észnél kell lennünk, tájékozódunk kell, hogy megfelelő mérlegelési technikákat alakíthassunk ki. Például, hogy ne csak gazdag külföldiek legyenek a vadászterületek bérleti, hogy a magyar vadászok ne szoruljanak ki a vadászathoz – be lehetne vezetni a magyar vadászvizsga

letélti kötelezettséget vagy a bérletet a folyamatos itt tartózkodáshoz lehetne kötni.

VADÁSZLAP: Ha jól érzékelem a mondanóját, egy szemléletváltást sürget?

DR. CSÁNYI SÁNDOR: – Mindenképpen. Fel kell készülnünk arra, hogy másképpen is lehet látni a világot, mint ahogy ezt eddig tettük. Nem elég azt állítanunk, hogy a vadászat is természetvédelem, ezt be is kell tudnunk bizonyítani. Bizonyítani pedig csak a tények és körülmények ismeretében lehet. Ahhoz, hogy ezek birtokában lehessünk, tájékozódunk és minden irányban kommunikálnunk kellene. Az is tény azonban, hogy sem a vadgazdálkodás, sem a természetvédelem nem „fotogén”. Ezért nem véletlen, hogy a közvéleményt nem a mindennapos munkájával, hanem botrányokkal traktálják – akik az ilyen kampányokat szervezik. Véleményem szerint a Közös Agrárpolitika tanulmányozása új utakat nyit meg előttünk, mivel a legfontosabb cél a környezetbarát mező- és erdőgazdálkodás, a környezeti terhelés szükségessége, a biodiverzitás fenntartása vagy növelése, a külterjes természetvédelmi rendszerek támogatása ... amely kedvező lehet a számunkra.

VADÁSZLAP: Ez miben nyilvánulhat meg?

DR. CSÁNYI SÁNDOR: – A hozzáférhető források közvetlenül vagy közvetve növelik a vadgazdálkodásba forgatható tőke nagyságát, az élőhely változások a vadállomány növekedését eredményezhetik és ebből következik, hogy növelni tudjuk az eladható vadászat és élővag-export lehetőségeit. Nagyon fontos tudni, hogy a vadállomány hasznosításából származó bevételek, hozamok nem esnek korlátozások, elvonások alá. A szemléletváltás lényegét én abban látom, hogy a vadgazdálkodásnak, a természetvédelemnek és az idegenforgalomnak össze kell dolgoznia, figyelemmel egymás érdekeire, közösen kellene kialakítani a kölcsönös előnyökön alapuló új stratégiát.

VADÁSZLAP: Váltunk témát. Ön a tanszékvezetés mellett az Országos Vadgazdálkodási Adattár kezelésének a vezetője is. Amíg nem volt adattár, a minisztérium minden évben a vadászlapokban közzétette az éves statisztikákat ... a hozzártatózó szakmai értékeléssel együtt. Önök is készítenek éves beszámolókat, szakmai értékelés nélkül.

DR. CSÁNYI SÁNDOR: – Mert úgy gondolom, hogy a tények közlésén túli értékelés nem az Adattár, hanem a szakma feladata. Az Adattár a korábbiaknál sokkal nagyobb adattartalmú beszámolókat készít, ezt eljuttatjuk a hivatalos állami szervezetekhez, az érdekképviseletekhez, valamint a vadászatra jogosultakhoz és ezentúl bárki letöltheti az éves statisztikai jelentéseket internetről a

www.vvt.gau.hu honlapunkról. Az Adattár tehát megfelelően működik, amit az üzemtervek és a körzeti tervek készítése során a szakemberek is megtapasztalhattak.

VADÁSZLAP: Feltételezem, hogy mint oktató Ön és a tanszéke abban érdekelt, minél több vadgazda mérnököt, vadgazdálkodási szakmérnököt képezzenek. Nem sok ebben a kis országban a mérnök ... miközben nincsenek középszintű képeztéssel rendelkező gyakorlati szakemberek?

DR. CSÁNYI SÁNDOR: – Egyetértek azokkal, akik hiányolják az erősebb középszintű képzést, de látni kell, hogy a felsőoktatási intézmények a jelenlegi képzési formákra kaptak lehetőségeket. Azt semmiképpen nem tartom rossz gyakorlatnak, hogy egy országban sok a magasán képzett szakember, ez egy olyan befektetés, amely később meghozhatja az eredményét. Az egyetemek, főiskolák igyekeznek a szakirányú képzést a lehető legmagasabb szinten tartani még akkor is, ha a gyakorlati oktatást manapság rosszabbul finanszírozzák. Kevés a tanterület, az olyan vadászterület, ahol a gyakorlati oktatás színvonalasan meg-szervezhető, lebonyolítható lenne. Azt pedig a saját bőrtünkön tapasztaltuk meg, milyen el-lemmondásokkal és következményekkel jár, ha egy vadászterület bevételeiből kell az oktatást és a kutatást fenntartani.

VADÁSZLAP: Mi az oka annak, hogy a vadászati kultúra, a viselkedéstan, a kommunikáció nem tantárgy az egyetemeken, főiskolákon?

DR. CSÁNYI SÁNDOR: – Az etikáról, kultúráról azért hallgatnak valamennyit a hallgatók, de tudom, ez nem elég. A pénz és a tantárgyak korlátozott száma az akadály, hogy még nem alakítottunk ki önállóan ilyen tárgyat, de tervezzük, mert tisztában vagyunk azzal, hogy nem a szakbarbárok képzése a feladatunk. Ide tartozik egyébként a szakmai kommunikáció oktatása is, hogy egy végzett mérnöknek ne okozzon gondot egy levél, egy jegyzőkönyv megírása, tudjon röviden és lényegre törően szakmai és nem szakmai hallgatóság előtt beszélni, ismerje a tárgyalási taktikákat ... rendelkezzen a kommunikáció elvárható minimális szintjével.

VADÁSZLAP: Hogyan látja a vadászat helyzetét ... a katedrálról?

DR. CSÁNYI SÁNDOR: – Megdöbbentő a szakmai érdektelenség! Úgy veszem észre, hogy – tisztelet a kivételeknek – a vadászokat – függetlenül a képeztségüktől – nem nagyon érdekli a vadászaton kívüli jóformán semmi. Remélem, hogy ennek csak az az egyetlen magyarázata, hogy oda-vissza nem vagy rosszul működnek a kommunikációs csatornáink. Gondoljon bele, hogy a 45-50 ezres vadásztábor milyen hatalmas erő – a legnagyobb zöld szervezet lehetne – ha képes lenne az együttműködésre, az összefogásra. Tulajdonképpen ezt kellene a vadászati társadalmi szervezetek egyik fő feladatának tekinteni és szervezni. Ha ez sikerülne, kevesebb gondunk lenne az Európai Unió csatlakozásánál, mert a vadászat megtétele is rajtunk múlik, okos belső és a társadalmat is meggyőző, hatásos külső megjelenéssel a céljaink védhető és sikeresen megvalósíthatók.

Csekő Sándor

NEMES, NEMZETES ÉS VITÉZLŐ BIBLIAY JENŐ:

AZ ÉN AVÉTT EGYLÖVETŰM

Mindennek előtte ittenék aztat kell le-
szögezmem, hogy literátori pályámon
teljesség azért nyűvödtem: hogy
kedves olvasóim számára minden
egy leírt gondolatom világos és egyértelmű
legyen, az első bötűtől az utolsóig. Jöjjék reám
a macskajaj, ha mán a fenti cím is nem ezt a
célit szolgálja! De el is várható tőlem ez a pre-
cizitás, hiszen maholnap 00-60-as Vén Csesz-
teremmel járom a kies allékát. No, de erre
innya köll!

Akadnak ugyan mostannék csalé agyú kriti-
kusok, meg újabban egy nyavalás komédiázó
(ő úgy mondja: parodista) vigé is, aki nem
átallja keményfa-szűként nyuvasztani a ma-
gyar vadászirodalom gyorsan terebélesedő,
de egyre több tekintéllyes vízajtást növesztő
tölgyfaját. Hanem a Jóisten nem vér bottal; egy
napon a kekecködők úgy járnak, mint az újva-
dász, aki akkor is farkast kiáltott, amikor zsiráf-
ot látott (nem tudta, mi a kettő között a külön-
ség!), aztánnék azóta heába ribogatja az em-
bör gyerökeit, senki se hisz neki. Forcélazza
csak dógaimat az a lötyiköldős eszű vagáns
a fatengölös falujában!

Lám, mán megencsak hogy felzaklattam
magam, majdhogy el nem kacskaringóztam a
dolgokat, pedig bizisten, nem szokásom. Bez-
zeg a Viktor bácsi, az úgy tudott káromkodni,
hogy egy vadonatúj 100-as szeg azonnal „U”-
szeggé görbült szegyenében. Antul fogva a
kádárok vele hajlították az a broncsnak valót.
Kisebb hordó: kisebb káromkodás, nagyobb
hordó: nagyobb ordenáréság. Lám, millen
végtelen az emberi lelemény!

Visszacsozmörögve a világosságához, de
főleg a hitelességhez, de mondhatnék patyol-
lattiszta igazságot is, hát szóval... van nékőm
egy öreg kalapom, améllik, ha elbirná a golyós
puskát meg a keresőtávcsövet, ki se kellene
nemnem vele a magaslesre vagy cserkelni a
bánom-lapi patakhoz, mindent elrendezze ön-
maga. Mondják is gyakran a cimborák: te Je-
nő, neked a kalapodban van az eszed, nem
alatta! Hát illenek az én vadász haverjaim! De
nem haragszom rájuk, mert amúgy nagyon jó
gyerekek, no meg innejd-onnajd igazuk is va-
gyon. Csupán azon búslakodom kicsinyiség,
hogy amikor ezöket mondom, én ötvenhat
éves vagyok, a kalap húsz.

De jó lenne fordítva!

Most meg mit pillognak reám úgy, mint vak
róka a lódenkabátos jágerra? Ha végiggondol-
ják, amit mondtam, rájönnek, hogy igazam
van. Különben a kedves kis feleségem szokott
így nézni rám; amikor idegen hölgy bugyija,
netán melltartója lógott ki a zsebemből. Hiába
magyaráztam neki, hogy társaságunknál ez-
után ilyenbe csomagoljuk az exportra szánt,
első osztályú vadhúst, nem akarta elhinni. Ké-
sőbb pedig engem is el akart küldeni exportra,
melegebb égtáj felé. Valójában akkor telje-
sült óhaja, amikor sikeres válóperünk után is-
mét felkerültem a szabadforgalmú cikkek listá-
jára. Azóta őszintén együttérzek minden isme-
rőssömmel, barátommal, akinek nyelvbillentyű-
tárgulások felesége van. Mihez tartás végett pe-
dig elkönyveltem magamban: „Nőben meg

vaddisznóban soha meg ne bízzál, mert a leg-
váratlanabb

időben és helyzetben fog cserbenhagyni,
avagy kellemetlenséget okozni.” S arra is min-
dig gondosan ügyelek, nehogy beleszerelm-
sedjem valamelyik hölgyismerősembe, ugyan-
is a szerelem köztudottan az egyik legsúlyo-
sabb betegség: egyszerre két embert dönt
ágyba. No, de erre mán tényleg innya köll!

Mint ahogy azt nyilván sejtik a Kedves Olva-
sók, imádok vadászni. Életfilozófiám: „Vadászni
lehet sokat, de eleget nem.” Ki is használtam
minden lehetőséget, idehaza és határainkon
túl, bár amióta az új paragrafusokról szó a nő-
ta, hát igencsak elpekkelték a kívánságunkat
az urak, az anyjuknak azt az együngös hét-
szentségit! Merthogy azelőtt is megfordultak
nálunk magasabb beosztásban szenvedő, elv-
társi vendégek, de azok hamarság el is men-
tek, kiváltképp, ha nem nagyon forcélloztuk ve-
lük a lövetést. Most viszont ittenék vannak a
milliomos újvadászok, akik olyan hamarást itt-
hunnék érezték magukat nálunk, hogy kereszt-
be-kasba csőtömbérezik az egész területet. A
tisztösséges embör gyerökinek meg a vadnak
mán fíkcrcnyi nyugalma sem lehet. Hát én ki-
mondom: az illeneknek lókicsoda a micsodájá-
ba! (Azért „kicsoda”, mert az már ollan méretű,
hogy megkendezik. Márpedig akkor nem „mi-
csoda”, hanem „kicsoda”. Bár, ha alaposabban
végiggondolom, az említett okos emböröknek a
hátsó fertályja nagyobb, mint az esze, nehogy a
rossz súlyelosztás miatt minduntalan fejre esse-
nek. Akkor viszont a püspökfalatjukra is a „ki-
csoda” titulus illenék...) A nyavalába, egészen
belegabalyodtam a tézisembe meg az antitézi-
sekbe, akár a rongyokba a koldus fűtűlője!
Hagyjuk a filozófiát, inkább vadászunk!

Kiadós vadászházi ebéd után – amelyet ki-
csinyiség meglötyiköltünk jófajta vörösborral,
nehogy az őzgidá azt higgye, a kutya ette meg
– cserkelni indultam a bánom-lapi patakhoz.
Odabenn a bendőmben nagy küzdelem kez-
dődött; az őz, a maréknyi cseresznyepaprika
és a hegy leve kemény harcot vívott a mind-
egyikük számára külön-külön is szűkös helyért.
Gyorsan föltre kellett vonulnom; hogy a vesz-
tesként kiüldözendők mielőbb elhagyhassák a
csatateret. Csalános, szederindás dzsungel-
ben kínálgattam hátsó fertályomat a temérdek
szűnyognak és a bögyölőknek. Időnként a ke-
zemen lévő sprayvel fúttam arrafelé egyet-
egyét. (Derék román vadör cimborám, Petru
hasonló szituációban egy jókora karóval szo-
kott gyakorta hátrafelé kavarni, hogy elhajtja a
nem kifejezetten barátságos szándékkal köze-
lítő farkasokat.) Szóval, amint éppen próbáltam
siettetni a belőlem tekervényes úton menekülő
riválisok távozását, hát láttam, hogy egy bösz-
me nagy kan kocog át a szittyós réten, egye-
nesen felém. Mit tehettem? Letolt gatyával fo-
hászokodtam Diána istenasszonyhoz. De úgy
látszik, az istennő nem volt elégedett a „bemut-
tatott áldozattal”, mert a kan hirtelen irányt vál-
toztatott. Mire rajta lettem volna a szákereszt-
tel, már el is tűnt a takarásban. Hát, ha nem fe-
lelek meg a vadászok nagyasszonyának, mu-
tasson neki különbet a Minotaurusz!

Ha vaddisznóhajtásra invitálnak, nem tudok
ellenállni a meghívásnak. Inkább végigszenve-
dem a gyülekező pofavitijét, a véget nem érő
eligazitásokat. Bezzeg a kutyák már nem ilyen
tolleránsak. Ha beleunnak a hosszas témlenség-
be, úgy segítenek magukon, hogy keményen
összekapnak. Így történt ez legutóbb is. Mi-
után a szép szó nem fogott az acsarkodó ege-
ken, valaki elkialtotta magát: „Rúgjál a valagá-
ba!” Egyik buzgó, de tapasztalatlan újvadász
félreértette a felszólítást, és a kutya gazdáján
foganatosította a javasolt módszert. Ebből az-
tán parázs tömegverekedés kerekedett, amely
nagyon példás fegyverzettséggel zajlott,
ugyanis fegyverét illetéktelenül senki nem
használta. Miután jól belefáradtunk egymás
gyimakolásába, kellemes hangulatban elkezd-
dődött a vadászat.

A tervezett programot ugyan módosítani kel-
lett, mert az említett férfias próbatétellel jócs-
kán elfecséreltük az időt. Emiatt elmaradt a
hajtás, azonnal a kontrahajtás következett.
Utóbbival viszont túl gyorsan végeztünk, ezért
a vezetőség úgy döntött, lesz egy rekontra-haj-
tás is. Ennek befejeztére úgy belelkesedtünk,
hogy örömmel vállaltuk volna a szubkontra-
hajtást, mivel azonban már senki nem tudott
gyalogolni, utóbbi helyszínél közfelkiáltással
a kocsmát szavaztuk meg.

De ne vágiunk elébe a dolgoknak, lássuk,
mi történt a nap folyamán! A vadászmeister
harsány vezényszavára a hajtók és sörétesek
(a köznép) a baloldalon, a golyósok (az elit) a
jobboldalon gyülekeztek. Sokan összetévesz-
tették a fertályokat, politikusok módjára ke-
vertek – akadt, aki többször is – egyik oldalról
a másikra. Jómagam – természetes indíttatá-
somnál fogva – balra orientálódtam, de Laci
barátom átírányított a jobboldalra. Márpedig a
parancsot feltétlenül végre kell hajtani. (Rajtam
kívül de sokan hivatkoztak már erre, ha szá-
mon kérték tőlük viselt dolgaikat!)

Leshelyem elfoglalása közben megdőbben-
ten vettem észre, hogy valaki ellopta az út mel-
lől a gyermekkorom óta ott álló, minden normá-
lis ember által megsüvegelt Mária-szobrot.
Szomorúan konstátáltam, hogy ebben az or-
szágban már a Jóisten (vagy annak közeli ro-
konsága) sem érezheti magát biztonságban.

Délelőtt a hajtás északról délre, ebéd után
pontosan fordítva haladt. Lám, ebben sem kö-
vetjük korábbi hagyományainkat, amikor hol
keletről nyugatra hajtottunk, hol ellenkezőleg,
rutinos vadászok módjára, mindig az éppen
megfelelő széljárásához igazodva.

Különben manapság már a hajtósorban sem
haladhat puszkás, az állítólagos balesetveszély
miatt. Bár szerintem felesleges az aggodalom,
mert az egymással konkuráló, kétes hírű vállal-
kozások nagyfőnökei nem caplatnak sörétes
puskával a gatyaszaggató sűrűben, hogy ott
vadász-balesetnek álcázva rendezzék üzleti
ügyeiket. Van ennek közsírmerten kulturáltabb
módja is, mint például a gépkocsi- vagy a kup-
lerájrobbantás.

A szomszéd lesen posztoló pasas háttal állt
a hajtásnak (nagyon rutinos vadász lehet!), és
bicskával falatozott. De miért finomkodom?
Egyszerűen zabált. Mialatt degeszre tömött ké-

pe úgy járt, mint a hörcsög, kitartóan dél felé melázott. Lehet, hogy a sláger járt eszében: „Odalenn délen, úgy nyár elején...” Ha közelebb lettem volna hozzá, talán még a dúdolását is hallottam volna. Közben háta mögött kényelmesen elismangolt vágy tucatnyi disznó. Hát igen, ő már ízig-vérig a mai kor embere: élvezi az élet pillanatnyi örömeit, és széles ívben lesajnálja, ami a háta mögött zajlik. Vagy mégsem? Véletlenül hátrapillantott, aztán a tovako-cogó disznók gyorsan hűlő nyomára olyan szorított adott le, hogy a gallyakban keletkezett károsodás felért egy kisebbfajta illegális magánerdő-irtással.

Miután kigyönyörködtem magam kollégám remek lőkészségében, rádöbbentem, hogy igencsak fázom. Ha időben tájékoztatnak, hogy standom nem a Hilton Szálló télikertjében, hanem egy vacak, huzatos magaslesen lesz, bizisten, tisztességesen felöltözöm.

Időközben a hajtók elhaladtak mellettünk, a közeli jövőben nem várható számottevő esemény, ezért magam is falatozni kezdtem. A biztonság kedvéért azonban egyik szememmel erre, a másikkal arra figyeltem. (Milyen szerencse, hogy gyermekkoromban nem fedezték fel szemtengely-ferdulésemet! Ha még a baráti koccintgatások alkalmával időnként jelentkező kettős látásomat is ide sorolom, igazán rendkívüli képességekkel megáldott egyén vagyok!)

Közben a hajtók ismét kiértek az alléra. Egyiken cafatokban lógtak nadrágja és hosszú gatyája maradványai. Felajánlottam neki, hogy mire a rekontra-hajtással újból ideér, dértől sárgára aszott fűből készítek számára egy ágyékkötőt, garantáltan legújabb polinéziai divat szerint. Egyéb dolgom úgysem igen akad, mert még egy idült májzsugoros mezei egér sem vetődött ma felém, s nagy valószínűséggel ezután sem változik a helyzet. Addig is óvja, amit óvnia kell, mert köztudott, hogy negyven éves kor felett már mindenünk romlik, legfeljebb az erkölcsünk javulnak.

A nap fénypontja a kompetencia-osztás volt, a vadászháznál. A vadászmester mérlege Jusztíciáét is lepipálta, egyesek mégis protekcionizmusról, korrupcióról puszogtak. Úgy látszik, megártott nekik az elektronikus és írott médiából locsogó rengeteg baromság! Szerencsére valaki felfedezte a nézeteltérések elsimításának nem új, de napjainkban is csalhatatlan módszerét: a csomagtartókból előkerültek a demizsonok, butykosok. S ahogy üresedtek, úgy telítődött a jelenlévők feje. A korábban egymásra fenekedők fertályóra alatt restaurálták az egypártrendszer: ellenszavazatok, hátsó gondolatok és lobbyszás nélkül, egyhangúlag ittak mindenki egészségére.

Másnap reggel a sebzett disznók megkeresésére, s az e célból netán szükségessé váló póthajtásra nem tolongtak a jelentkezők. Az előző esti Bacchus-ünnep átmeneti időre sokak kedvét elvette a vadászattól. Jómagam is kemény döntés előtt álltam: feláldozzam-e csinos, szőke hölgyismerőssémmel délelőtre tervezett együttlétemet a vadászati sikeres befejezése érdekében, kockáztatam-e a biztos lövés lehetőségét a kétes kimenetelűért? Végül is abszolút etikusan és sportszerűen döntöttem: vadászni megyek!

Bezzeg a csinibaba egészen másként értékelte elhatározásomat. Halálosan megsértődött, hogy a „bűdös disznószagot” előnyben részesítem egynemely kellemes illatokkal szemben. Nyomatéku a keze ügyébe akadt párnát vágta hozzám, de csupán a vitrin tete-

jéről sikerült lesodornia néhány palack márkás italt. Ez jellemző a szőke nők szellemi potenciáljára! Ha az üveget vágta volna a párnához, levezethette volna indulatait, és a kiváló nedű is épségben megúsztta volna ügyeletes barátom érzelmi hegyomlását.

Az utánkereséshez legalább négy golyós puskásra lett volna szükség, ezzel szemben csak Laci és én voltunk hadra foghatók. Viszont – hál’ Istennek – mindketten kétgolyósok vagyunk, így a szorzat mégis négy lett.

Elálláskor nem láttuk egymást. Megállapodtunk, ha valamelyikünk rossz irányba lő, a másik kiabál – ha még tud.

Lehelyemet elfoglalva rögvest löttem egyet a leshögbe, nehogy még felém jöjjön a sebzett disznó. Aztán ismét csőre töltöttem, arra is számítva, ha a vad netán süket, és mégis ide eszi a rosseb.

Egy közös töröl nőtt, combnyi vastagságú, kettős akácfa mögé álltam, mert jó takarást nyújtott, meg olyan szexis formája volt. Szőke barátnóm joggal lett volna rá féltékeny, minimum kivágatta volna! (hogyan is mondja a sláger? „Veled is megtörténhet egyszer...” De erre még gondolni is háborzongató!) Előttem átjáratatlan mocsár terült el, a disznó akkor is elsüllyedne, ha hét élete lenne. Tehát nincs mitől tartanom.

Hajtás végén – féltizenygkor – a faluban megkondultak a falu harangjai (mivel hogy egyszeri kongatásért felesleges lett volna oda szállítani a városiakat). Akciónk sikerrel járt: a mocsárba ragadt, mozgásképtelenné vált disznó – mielőtt dicstelenül megfulladt volna – jól irányzott kegyelemlovással megváltottam szenvedéseitől. Ennek örömeire első utam bo-rért vezet, a második sórért. A szőke várhat! Vagy ha türelmetlenkedik, adja meg neki a kegyelemlovást valaki más! Ez esetben viszont tekintse úgy, hogy részemről legutóbb megkapta az utolsó falatot, s a tőretet ne tőlem remélje! Hát ennyit a vadászetikáról!

Estére Lacival olyan pörkölőtet celebráltunk a mocsári disznóból, mint a Gyehenna. tüze. Bőségesen megkínáltuk az ételt macskapócsú paprikával, amelynek másnap jelentkezett a hatása: muraközi lovat is lábáról ledöntö, heveny hascsikarásunk közepette bizonyos alkatrészünk akkorra zsugorodott össze, mint a paprika névadója. De ez is kívánalma annak, hogy az élmény valóban élmény legyen, a történésnek koronája. (Bár a bölcs népi mondás szerint „aranyérből nem csinálnak koronát”.) No, de erre innya kell!

Ismét június van, s a gatyavlasztó melegben mindenki hűvösre vágyik. (Csak a bűnődöző szervek tagjai nem jöttek még rá, hogy ezért szaporodik meg nyáridőben olyan jelentős mértékben a bűncelekmények száma.)

Csücsülök a vén diófa alatti százhuszonnyolc személyes kerek asztalom mellett. (A bútor darab valamikor Arthur királyé volt, nyereg alatt csempészte ki Angliából egyik kalandozó ősm. A táltos biztosan megjósolta neki, hogy kései unokája lovag lesz, ezért igényt tarthat a Kerekasztal Rend egykori tulajdonára.)

Mellettem jobbról boroskancsó, balról söröshordó, középen pálinkásbutykos. Mindez alapos átgondolás, racionális tervezés eredménye. Előbbi lazább folyadékok ugyanis hűtenek, utóbbi pedig tágtítja az ereket, növelve ezzel a szervezet befogadó- és keringetőképességét, továbbá jelentős módon serkenti a már meglangyosodott és hatásfokát veszített hűtőfolyadék távozását, helyet adva a beáramoltatható friss anyagoknak.

Ilyen hőségben legszívesebben Petra barátnómál vendégeskednék a Páreg vagy a Retyezát hóbortította csúcsai között. Ahelyett, hogy a gatyájából is legszívesebben kiugornék az ember gyereke, szívesebben hallgatnám a közeledő lavina sziklagörgető, szálfaszagató robaját. Szinte magam előtt látom eszméletlenül részeg vadőröm rituális sámántánca emlékeztető, tétova mozdulatait, hallom a lelke (és a gyomra) mélyéről feltörő hangokat, amint szabadulni igyekszik – és nem is sikertelenül – a belőle eltávozó indulatoktól és más egyebektől. Puskája a fogason lóg. Öreg, repedt agyú – a fegyver és gazdája egyaránt. Életfilozófiája magasztosan megrendítő: „A verés jár az asszonynak távozáskor és érkezkor, de néha közte is.” De félre a gondolatokkal, mert a kívülről taglózó kánikula mellé még idebentről is bizsergetni kezdenek a régi, kedves emlékek, márpedig mostanság nem szándékozom hógutában kinyúvadni.

Menekülve a halál eme dicstelen neme elől, inkább vadászni indulok. Az elmúlt napokban annyit koltoztam teliholdná a leseken, hogy nem érzem a hátsó fertályomat. Szerencse, hogy nem vagyok tyúk, mert őbaromfisága ilyen állapotban szokta összetörni az alatta lévő tojásokat.

Végül úgy döntöttem, hogy cserkelni fogok. Gyors leltárt csináltam magamon: puska a vállon, keresőtávcső a nyakamban, zsebtámpa, zsigerelőkés, kenőcs, spray a millió szűnyog és a kullancsok ellen az oldaltáskában, kalapot a fejre, cserkelőbotot a kézbe, aztán indulás.

Legalább fertályóránnyira lehettem a vadászhatótól, amikor rádöbbentem: az agylagyító hő-ségben elfelejtettem felöltözni. Egy szál gatyában, mezitláb indultam útnak. Ha nem merülök el annyira magvas gondolataimban, fel kellett volna figyelnem a sajtóságot hangra, ahogyan lúdtalpaime csattognak a betonkeménységűre szilárdult cserkelőúton. A hideg egyből kiráz a gondolatától, hogy valamelyik kollégámmal találkozhatom. Ők ugyanis rögtön gondoskodnak számomra ruháról. Nem túl kényelmes öltözék: előlről kell belebújni, aztán a karjainál fogva hátrakötözik. Legtöbbit ér, ha sürgősen visszafordulok. Hacsak nem szándékozom nyakig a dagonyában ülvé várni a disznókat. Végeredményben nem cselekedném etikátlannul, hiszen a szabályzat csak a lessgödörből történő vadászatot tiltja...

Nem, nem! Akkor már inkább átruccanak Zalakarosra, és ott mártózzon meg a langyos pocsoltyában. Esetleg még meg is masszatozom magam! (Ne tessék félreérteni, nem nyelvból-lás!) Talán akkor nem tér vissza az elmúlt éjszakai álmom. Mit mondjak, rémes volt! Két vaddisznó beszélgetett, alig néhány lépésnyire tőlem. Azt mondta a rondábbik: „Akkor ez ma nem kap vacsorát!” Rámeredtem, hát Úristen! Nála volt a puskám. Lassan, higgadtan céloztam, amire én soha nem lennék képes. Látam, amint lövéstől csonkolt körme ráhajlik a gyorsított billentyűre. Hallottam a dördülést, aztán hirtelenség felébredtem. Rádöbbentem, hogy itthunnék vagyok, kedves vadászházamban. Ébredés közben, kajátöz kezemmel felborítottam a széken ácsingózó demizson, s a drága nedű lötyikölődik kifelé belülre. Ténnap mérettem tele, s má megencsak a zalán kótop pár nyeletnyi. Há csoda, ha illeneket álmodom, s ébredéskor rajtam a macskakaj?

De se baj! Mostanék ittenék nekiveselkedöm, s ollan könyvet kanyaréntok a fatengesek üdökről, hogy azval ribogatják majdan még az ükunokáinkat is! De erre már tényleg innya köll!

Videcz Ferenc

H₂O

Könyvvel a kezében ballagott a kert végébe. A szántáson túl már kerítés sem volt. A föld arra lejtett, s a barázdák mintha patakba folytak volna. Szívesen járt oda, mert ott mindig történt valami, ott mindig látott valamit. Aztán meg ott nem szólt rá senki, hogy tanuljon, hiszen azért ment oda.

Nem egyszer hallotta, amint a szülei egymás között megnyugodva jegyezték meg:

– Tanul.

– Igen, a pataknál csend van és nyugalom. Még a kémiai is ott tanulja...

„A víz színtelen, szagtalan, íztelen folyadék...” olvasta a tankönyvben, ám erről szó sem lehetett, aki ezt írta, az még nem látta a patakot!

A Nap égette a hátát, ahogy a patak melletti pocsolója előtt hasalt, s a vizet tanulmányozta. Ebihalak úszkáltak benne látszólag céltalanul, pedig vízbőlhát hajszolt mind-egyik. Kővér, csupafej „halacska”, kik elvesztik farkukat, miközben „kezü” lábuk nő!...

– Mit törődnek ezek a kémiaival?! – gondolta, s nap, mint nap leste őket, miként teljesedik be a csoda, lesz belőlük béka vagy ki tudja, egyszer talán királyfi?

Mire apró, de igazi békák lettek, a pocsolját felszívta a Nap, s felszökött a felhők közé. Túl volt addigra az év végi vizsgán, s már nem vitte magával a könyveket a patakhoz. Végigbóklászott a folyás mentén a halastóhoz, s a nád között leste a víz villódzását, a madarak mozgását. Pelyhes szárcsák úsztak az anyjuk után, rétihéja elől menekülve a sás és nád közé, majd amikor fejük fölül ellibbent a vész, békésen tódultak ki a védelmet nyújtó szárazak közül. Harcsa vágott utánuk, s már kevesebben is voltak a pici feketés csibék. Szétrébbent egy pillanatra a békés kis csapat, de máris elült a riadalom, mintha misem történt volna.

Csendes hajnalokon a tükörként terülő víz alatt a gátoldalban hatalmas pontyok álltak sorban, zöldesszürke hátuk alig volt észrevehető a gyakorlatlan szemnek. Szigonyozott is jó néhányat közülük körbe lesve, sívét nyeltesse vissza a helyére, mert nagyon a torkában dobogott! Fél szemmel a halat, a másik felével a halórt lesve. Iszapba tapasztva süttötte parázsban, s a saját kárán tanulta meg: sárga agyagba

kell pakolni, beszóva, fűszerezve, mert ehetetlenné válik a nehezen szerzett zsákmány.

Hányzott mindez a kémia könyv lapjairól...

H₂O – színtelen, szagtalan folyadék...

– Badarság! – gondolta. Színe is, szaga is van! Hol zöld, hol kék, hol szürke vagy ezüst, de néha még aranyzsinóvé is válik, az illata pedig olyan finom, hogy azt elmondani sem lehet!

Csak ült a parton vagy a ladik végében, s leste a pézsmapockokat, nádirigókat, poszátákat. Ide tévedt fiatal réti és halászsas is látott. Ott tanulta meg, az előbbi kikapja a halat a vízből, az utóbbi utána veti magát, s bizony nehezen képeset újra a felszínről a levegőbe néha a kétkilós zsákmányával. – Hol is van ez a kémia könyvben? – Melyik képlet takarja? – Ja, a H₂O!

Enyhe szellő borzolta az ezüst tallérokot a tó tetején, aztán hirtelen jött a vihar. Mint kemény korbács csapott rajta végig a sok ezer, borsónyi jégcsepp, fröcskölte a vizet és fehéren gurultak a kátrányos ladik végébe. Villámok hasogatták a fekete felhőket, majd langyos eső követte kővér cseppekben a pattogó jégzsemeket.

– Halmazállapotok: szilárd, cseppfolyós, légnemű... juttott eszébe a tanultak, s hazafutva, kezébe vette a tankönyvet, amely hanyagul tűrte a hajából hulló vízcseppeket.

– Mitől fekete a felhő? – kereste a nedvesedő lapok között a választ, de nem találta. Aztán amikor a szivárvány két lába összekötötte a nádas és a távoli hegyeket, akkor indult újra a tóra. A part mellől vörösgém lebbent a sásból, amit vitt a borzasan tokos gyerekeknek a fészkébe. Mély hangon kiáltott utána egy bölömbika valahonnan a nádas mélyéről, de válasz nélkül hagyta őt a jóllakott gém. Am a szemfüles barna rétihéja – mintegy büntetésből – utána repült, s keményen vágott kettőt a haltovaj fejéhez, mire rekedt hangon kvartyogva, jókora halat öklendezett ki röptében a menekülő, koncot vetve az aranyfejű rabló vámszedőnek, aki villámgyorsan vágódott a hal után, útjára eresztve a méltatlankodót.

Az öreg fűz gyökerei benyúltak a tóba, mint egy óriás ujjai, ahogy a tó kincsét igyekszik markolni az ezüstösen csil-

logó szélhajtó küszök közül. Nászuk alatt örömtáncukat járták a pici halak, ügyet sem vetve bódulatukban a belőlük lakmározó öt vizisiklóra. Különös tánc volt ez, az életé s halálé egyszerre. Pedig semmi nem történt. A halak szaporodni, a siklók enni akartak a vízben... H₂O, de a kémia könyv erről sem tud semmit...

Aztán a récék hada húzott az égen, s az augusztusi alkonyatban hatalmas, északról érkezett seregélycsapat zúgott a nádasba aludni, mint a garabonciás fekete kópenye, amit a szél szaggat szerteszét. A cikázó fecskék apró éket vágtak a víz sima tükrebe, amint nyitott csőrrel, röptében itták a tó vizét. Október végére alig maradt néhány szürkegém a parti sásból kiálló karóként, a szürke ködben.

Karácsony előtt, egy csendes éjszakán üveggé dermedt a tó teteje, s pár nap múltán szinte fájt a fehér hasítás, amit a korcsolya karcolt rajta.

A nádas megdermedt, s a vigyázba merevedett nádbu-gák között néhány cinege sürgölődött csak. De a parti nyárfa hegyibe idegen madár szállott, s a zombékba húzódtok foglyok sandán nézegettek a messziről jött vándor felé. Tudták jól, vége a békés, meleg, nyári szomszédságnak. A kékes rétihéja zord idöket jelez...

Ott állt az ablaknál, nézett kifelé a jó melegből az üvegen keresztül, kezében a kémia könyvvel, s a nyári Nap melegét érezte, meg a récék hangos hápogását hallotta valahonnan mélyen, belülről, az emlékei közül, miközben a hó csendesen hullani kezdett. Milliós pici kis csillag szikrázott a kiszűrődő lámpa fényében, reggelre puha paplant borítva mindenre. A kertben – a patak felől – az érintetlen hóban, egyetlen gyöngysorként húzódtok fal és vissza egy éhes vagy csak kíváncsi róka nyoma.

Az iskolatáskába rakta a könyveit, de a szíve és a szeme húzta a nádas felé és csak bámulta a fehérre festett világot.

– Mit nézel kisfiam? – ült meg apja keze a vállán.

Hosszan hallgatott, majd csendesen, mintha csak magának mondaná, suttogta.

– Egyrészt oxigént, másrészt hidrogént, de inkább az anygakok lehetését...

Dúcz László

JÁTÉK AZ ÁRNYAKKAL

Sorozatunkban Dluhopolszky László sajátos árnyképei alapján kell felismerni a vadászati közéletünk széles körben ismert népszerű szereplőjét, egy madár- és egy emlős fajt. Köztudott, hogy a vadász számára nem mindig, minden úgy jelenik meg, mint a „Nagy Könyvben”, ezért előfordul,

hogy olykor a sajátos látási viszonyok miatt, a szíluett alapján kell eldöntenünk kivél, vagy mivel állunk szemben. Ehhez a jó megfigyelőképességen kívül számtalan, mélyen elraktározott ismeret-anyagra van szükség. Az általunk adott négy lehetséges válasz közül lehet választani és bekü-

deni az egyetlen helyes válasz szám és betűjelét, minden hónap 10-éig. A nyertesek között értékes könyveket sorsolunk ki. A nyeremények könyveket postán küldjük, ezért a szerencséket arra kérjük, hogy laccimüket a beküldött megfejtéshez olvashatóan mellékelni szíveskedjenek.

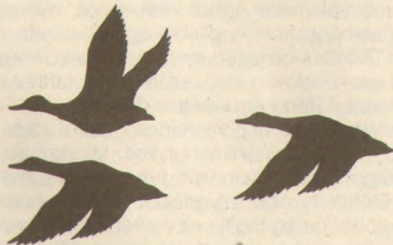
1.

- az egyik nagyvadász megyénk ismert vadászati felügyelője
- Felsőfokú vadászati szakoktatásunk neves professzora.
- Több népszerű vadászkiadvány szerzője.
- A vadászok köztestületének elnöke.

2.

- Téli vendégként szórványosan előforduló védett vízivad fajunk.
- Csak átvonulóban látható, halastavak környékén, nem vadászható.
- Nevét kanálszerű csőréről kapta, szigorúan védett faj.
- Leggyakoribb, nagytestű, vadászható vízivad faj.

3.

- Szörőra betűt, megtermelt, tavalyi süldő, februárban is lőhető.
- Nagytestű tenyészkoca, amelyre februártól tilos lőni.
- Vadkan, amelyik ilyenkor is elejthető.
- Régebbi sebészettől szenvedő sánta koca, amely a tilalom ellenére lőhető.

CÍMÜNK : MAGYAR VADÁSZLAP, 1038 BUDAPEST, HEGESZTŐ U. 4.

Előző számunk helyes megfejtései: 1/ C, 2/ B, 3/D

KOVÁCS ANDRÁS ÉS SOMFALVI ERVIN FELVÉTELEI

Nem csak a vadász liheg, míg felér a hegyre...

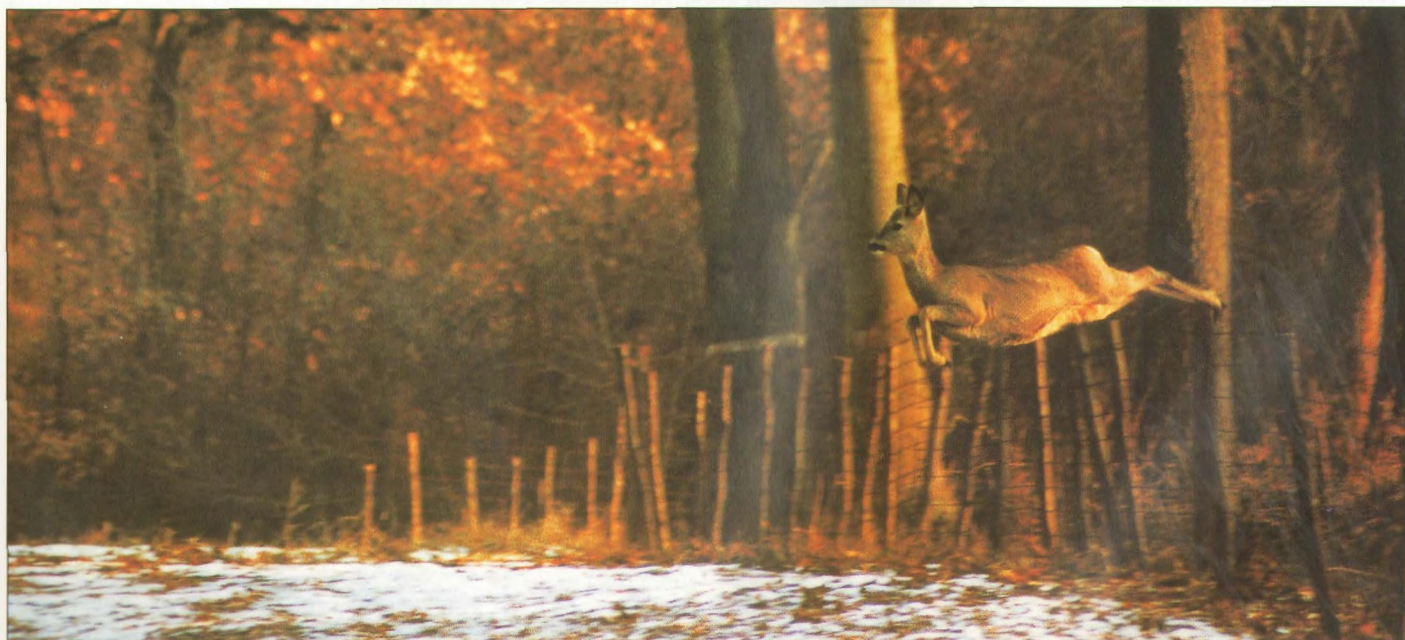

Veszélyes átkelés

A magasabb hegyvidéken már
a hó alatt kibújik
a kárpáti sáfrány

Mit nekem a vadkárelhárító kerítés...

PISZE MATYI, A HÍRES VADÁSZ

MEDVE PISZEFALVÁN

Pisze Matyi csütörtökön nem mesélt, mert majdnem minden pajtása átment a szomszéd faluba, Makkosbödögére, ahol a világhírű Nevenincs Vándorcirkusz tartotta előadását.

Nevenincs Oszkár, a cirkusz alapítója híres bohóc volt. A legnagyobb fia, Nevenincs Ödön követte a pályán, és még híresebb bohóc lett. Két öccse, Geleon és Elemér a trapézon mutatott be minden este szebbnél szebb szaltókat és lengéseket. Húguk, Eulália állatszédítő lett: leghíresebb száma az volt, amelyben egy kutya hátán lovagló egér kergetett egy macskát. A második leghíresebb számát úgy hívták, hogy *Barnabás, a táncoló medvebocs*. Később a *bocs* elmaradt a cím végéről, mert Barnabás medvefiúból hatalmas apamedvévé fejlődött, sőt történetünk idejére már többszörös nagyapamedve volt.

A híres-nevezetes Nevenincs Oszkár cirkuszalapító Makkosbödögén született, ott is járt iskolába. Mivel ő volt a falu leghíresebb embere, nemrég felavatták a falu szélén, a Nagyrét mellett, ahol a vándorcirkuszosok sátrat szoktak verni, a Nevenincs Oszkár Emlékmúzeumot.

A múzeum legszebb darabja Nevenincs Oszkár félméteres ballabas bohóccipője. A cipő fölött ott lóg a falon egy piros bohóckrumpliorr és egy horpadt bohóc-keménykalap. Amióta megnyitották a múzeumot, itt, a nagyréten tartotta minden évben első előadását a Nevenincs Cirkusz.

Ezen a tavaszi csütörtök délelőttön, ahogy máskor is, a legnagyobb tapstot a bohóc kapta csodálatos hasraeséséieiről, aztán a légtornászok következtek, de az állatokat is lelkesen megtapsolta a közönség. Különösen Barnabás tetszett a gyerekeknek, aki először félelmetes műmorgással nekirohant Euláliának, majd amikor megszólalt a zene, ellejtett egy keringőt a szelédítő-növel.

Előadás végén minden szereplő meghajolt, megvárták, amíg a nézők kitérülnek a sátorból, aztán leoltották a lámpákat, és mindenki elment a helyére.

Az állatok megebédéltek, aztán lefeküdtek a vackukra, kivéve Barnabást, akit Eulália elfelejtett előadás végén megsimogatni. Morcos volt az öreg medve, olyasmis járt a fejében, hogy Eulália talán már nem is szereti: lehet, hogy akár el is cserélné egy csíkos kengurura. Ezen morfondírozott akkor is, amikor felkapaszkodott a ketrec rácsos aajtájára, hogy tornásson egy kicsit. Nagyon meglepődött, amikor az ajtó kinyílt, ő meg akkorát esett, mint egy bundás télikabát. Feltápáskodott, körülnézett, hogy nem látta-e valaki ezt a komoly medvéhez méltatlan nyekkenést, aztán odaballagott a masnival díszített cirkuszkocsihoz, amelyben Eulália lakott. bekukucskált az ablakon, de nem látott semmit, mert a függöny el volt húzva. Bentről vízcsofogás és dalolás hallatszott: Eulália fürdött. Barnabás megcsóválta a fejét, aztán elcammogott az erdő felé. Málnát keresett, de ilyenkor, tavaszélen a málna még nem is virágzik. Ehető bogyókat sem talált a bokrokon, beljebb csörtetett hát, abban reménykedve, hogy legalább néhány jószágú, izletes gombát sikerül a pocakjába gyűjtenie.

Eközben a piszefalvi gyerekek hazaértek. Elhatározták, hogy most ők mesélnek a tábornút mellett Matyinak. Meg is rakták volna a tisztáson a tüzet, ha lett volna hozzá elég fa. De nem volt, így hát elindultak rőzsét gyűjteni.

Elhatározták, hogy most ők mesélnek a tábornút mellett Matyinak. Meg is rakták volna a tisztáson a tüzet, ha lett volna hozzá elég fa. De nem volt, így hát elindultak rőzsét gyűjteni.

ILLUSZTRÁCIÓ: FÖLDVÁRI NELLI

Pisze Pityu az egyik galagonyabokor alatt látott egy vastag, száraz ágat. megfogta, elkezdte húzni, de nem jött. Erősebben meghúzta, de mintha a másik végéről is húzta volna valaki. Benézett a bokorba, és ijedten elkialította magát:

– Segítség! Medve van a bokorban!

– Az eszed tokjában van medve, nem a bokorban! – morgott bosszúsán az öccsére Matyi, de azért a többiekkel együtt elindult a galagonyabokor felé.

Amikor odaért, fölényes mosollyal széthajította az ágakat. Aztán akkorát ugrott ijedtében, mint egy versenykenguru.

– Segítség! Medve van a bokorban!

A többiek ott tolongtak a háta mögött. A bokorból brummogva, vicsorogva rontott ki Barnabás.

Azt brummogta:

– Játsszunk cirkuszoszt, jó?

De a gyerekek nem értették, és kiabálva, visongva szaladtak a szélrózsa minden irányába.

Barnabás megállt, körülnézett.

– Brumm! Ne játsszunk ijesztgetőst? Bújócskázunk inkább?

És elindult megkeresni a gyerekeket.

Pisze Matyi egy szikla mögött lapult, és úgy hozzányomta az orrát a kőhöz, hogy még sokkal piszebb lett, mint azelőtt. Egyszer csak elsötétült fölötte a világ. Egy nagy, szőrösbundás árnyék sötétítette el.

– Brum-brum, te vagy a fogó! – kiáltotta Barnabás medvenyelven, és örömeiben táncra perdült.

– De hát ez Barnabás! – kiabálták a gyerekek, akik most ismertek rá cirkuszbéli kedvencükre. Barnabás elégedetten nyugtázta, hogy az ő kedves közönsége végre felismerte, és vidáman keringőzött tovább. Még a zenét is alábrummogta a táncnak.

A gyerekek hazakísérték Barnabást. Eulália már majd kisírta a két szép szemét, mert azt gondolta, derék öreg medvéje örökre elveszett: még az is lehet, hogy lelőtték a vadászok. Most aztán volt simogatás és medvecukor! Barnabás elégedetten bújott vissza a ketrecébe. Elheveredett a friss szalmán, és már aludt is.

– Még jó, hogy nem volt nálam puska! – mondta Pityunak Matyi hazafelé.

– Jó ám! – mondta Pityu – Mejt ha lett volna, kidejül, hogy milyen nagy-nagy-nagy vadász vagy! Azt meg jobb, ha csak mi ketten tudjuk!

Földvári György

BÉKÉS SÁNDOR:

IMÁDKOZNAK A FÁK

Ha azt mondom: érdemes elolvasni – ártok a szerzőnek, mert „való világunkban” a primitív manipulált közvélemény szinte csak a negatívumokra, a botrányokra, a vérre, az agresszióra reagál. Ezért nagybecsű Olvasóinknak nem tudom Békés új könyvét ajánlani, mert ez egy korrekt, jól megírt, okos kötet, amely újabb adalékokkal szolgál a szerző elkötelezett újságírói és vadászmióvtjához.

Mindkettő ugyanis egyaránt fontos. Békés Sándor az újságírást nem csak főiskolai szinten tanítja, felkészülten műveli is, példát mutat arra, hogy csak fölkészülten, a témát – legyen az elmélikedés, riport vagy portré – alaposan körüljárva, az érdekes-lényeges dolgokat kiválasztva, hitelesen, színesen-ötletesen dolgozza fel... és ráadásul jól és magyarul(!) – érthetően és az idegen kifejezéseket kerülve – írja meg.

A kötet „Tájak, vadászok, kötédek” fejezetének darabjai már megjelentek lapunkban, hivatalból olvastam őket, mégis így együtt,

összeszerkesztve számomra is az újdonság erejével hatnak. Egy sorozatnak – függetlenül a témától – mindig adott a veszélye, hogy készítése közben kialakulnak a „kaptafák”, a kliésék, ismétlődnek a kérdések, érezhetővé válik a szerző beállítottsága. Különösen csábító egy kérdései rendszer kialakítása a portrék, ráadásul a vadászportrék készítésénél. Békés ezt ragyogóan azzal védi ki, hogy miközben egy számára érdemes vadászról ír, nem takarékoskodik a riport elemeinek fölhasználásával, a helyszíni, a környezet, a beszélgetés körülményeinek bemutatásával sem... olyan információkkal gazdagítja az Olvasót, amely érdekessé, izgalmas olvasmánnyá teszi nem csak az írást, hanem az embert is. Nem tagadom, néha az az érzésem támadt egy-egy portré olvastán, hogy akiről az adott írás szólt, a felét sem tudta, érezte, rögzítette magával kapcsolatban annak, mint amit Békés a portré ürügyén megírt. Végül is, ez kü-

lönböteti meg a profit az amatortól... és Békés nagyon profi!

A II. Vadászati Kulturális Konferencia előkészítése során alkalmam volt Békés Sándor ötlet előadását meghallgatni a vadászati etikáról. Helyette is büszke voltam, hogy bár a téma mindig ugyanaz volt, az alaplételeken kívül soha nem ismételte önmagát, mindig tudott újat mondani hallgatóságának. És most itt van a kötetben „Az igaz vadász” című írása, amely mindössze hét és fél könyvoldalon összefoglalja mindazt, amit a vadászati etikáról érdemes tudni. Ha rajtam múlna, ezt az írást kötelező olvasmánnyá tenném minden vadász számára!

De nem rajtam múlik ez sem, a „kötelező olvasmányok” egyébként is kehesek, ezért senkinek nem ajánlom ennek az írásnak, ennek a kötetnek az olvasását... hátha ezzel többet segíték Békésnek és a kötetet kiadó pécsi Kódex Nyomda Kft-nek.

- CS -

NAGY DOMOKOS IMRE – NAGYNÉ LENDVAY GABRIELLA:

VADÁSZATOK ÉS VADÉTELEK

„Fellegettető öröm, mikor megmérettetést kiálló, jól megírt vadászkönyvekkel találkozunk hébe-hóba. Ez a kötet is ilyenek egyike, amelyre a Nagy – házaspár szerzteágzó témákkal vállalkozott. Erdész- és vadászirodalomra szakosodott történész az egyik szerzője, társa meg a vadászati kultúrát szolgáló gasztronómiai különlegességekkel ajándékozza meg az olvasót – írja a könyv előszavában dr. Sterbetz István. Ilyen ajánlásra, főként ha lelkes vadászkönyv gyűjtő az ember fia, egy szuszra megveszi és tüzetesen el is olvassa. A végén pedig kétségbeesetten törheti a fejét a nyájas olvasó, hogy vajon mivel vehették le lábáról az avatott tollú, nagy tiszteletű ajánlót. A könyv címe alatt olvasható „...elbeszélések, terminológiai képek, naplójegyzetek, állatportrék és különleges vadreceptek”. A könnyűzenében

elismert és népszerű műfaj az egyveleg, a vadász irodalomban nem volna könnyű példákat sorolni, és nem is volna szerencsés, ha vérszenes elterjedne. Az első részben a szerző otthonosan mozog a történelmi korok vadászatain. Később azonban elveszíti ezt a magabiztosságot. Sikertelenségeit, élményszegénységét osztja meg, ami önmagában is magánügy, nem nagy baj, csak hát a vadászatban – tudjuk – nem díjazák túlzottan magasra a kudarcélményeket. Ha ugyanis valaki sorozatban nem ló semmit, lehetőségeket szalaszt el, az – és ez így életszerű – társai ugratásainak céljává válik. Született „pech vogel” – mondják, aminek vállalt megörökítését igazán nem lehet könnyű megérteni. Az olvasó vadul rágja a kórmét, hogy végre törjön már meg a jég, az átok, de nem. Így aztán óhatatlanul vetődik föl

a kérdés, hogy vajon miből is készültek azok a különleges vadételek, az egyetlen fácskakakason kívül, amit a szerző természetvédelmi vadászatról élete delelőjén kompetenciaként vitt haza? A „Kalózok a Dunán” című elbeszélés – bár célja múzeumi gyűjtő vadászat – az akkori érvényes vadászati rendelet hatálya alól senki nem vonhatja ki magát akinek érvényes vadászjegye volt. Ugyanis a motoros kishajóról történő vadászatot egyrészt a vadászetika, másrészt a rendelet tételesen tiltotta, így a „gyónás” kissé megkésett, az elévülés bűnbocsánatával együtt. Mindent összevetve, ha valaki „mindenevő”, illetve „mindent gyűjtő”, megvásárolja ezt a vegyes érzelmeket keltő könyvecskét, de ezúttal sem sikerült polcra raknia gyűjteménye féltett gyöngyszemét.

- HY -

UGRAY TAMÁS:

KOSOKRA VADÁSZVA A SELYEMÚT MENTÉN

Van az egyébként se túlságosan normálisnak tartott vadászok között egy különösen flúgos „kaszt”, akik időt, fáradságot, egészséget nem kímélve utaznak a világ legeludogottabb sarkiba, legvadabb hegyei közé, hogy ott sokszor életüket kockáztatva kergessenek olyan vadjuhokat, amelyeknek még a létezéséről sem tud a többi „mezei” vadász – s mindezért még súlyos dollár tízezreket is fizetnek. Természetesen ennek a (több ezer méter) magas szintű vadászatnak is van magyar származású képviselője, aki kanadai otthonából szervezi nyaktörő túsait – ezúttal a legendás selyemút mentén, a Fekete tengertől Kináig. Ennek a fél Ázsiát átszelő több ezer éve használatos karavánútnak a mentén a vadjuhok népes családjának oly sok képviselője, fajja, alfaja és tájfajtája él (sokuk rendszertani besorolásán máig vitatkoznak a zoológusok), hogy a szerző egy önálló fejezetet szentelt a bemutatásukra. Sajátos – a tudományos nőmen-

klatúrákat figyelmen kívül hagyó – csoportosításban, a rendszertant trófacecentrikus módon kezelve állít fel egy figyelemre méltó logikai sort. Maga is elismeri azonban, hogy nem létező „fajok” kreálása csak azért, hogy új világrekord mellé írhasa a nevét a rekordhajhász elejtő, nem a vadászetika csúcseit döntő cselekedet – bármily tiszteletré méltóan nehéz körülmények között is ejtette el viselőjét. Nagy erénye a könyvnek, hogy sok történelmi adalékot tartalmaz a vadjuhok felfedezéséről, vadászatáról, szinte minden fajnak közli a magyar nevét, s a kubáni túrtól a híres Marco Polo argaliig 16 faj portréját Matyikó Tibor reek grafikáin is megjeleníti.

Izgalmas, olvasmányosan megírt kalandokba kap bepillantást az olvasó a távol-keleti emberek számunkra szokatlan, sokszor a primitívség egyszerű életformájában, vad törzsek, polgárhobóruk szaggatta vidékeken élők vadászati (vagy antivadászati) módszereibe. Kényelmes fotel-

ben ülve élhetjük át a magashegyi vadászat keserveit, mely nemegyszer az emberi teljesítőképesség határait súrolja. Tisztességgel számol be a kudarcokról is, nem hallgatva el azt sem, amikor a helyi vadászok felajánlják a „talált” (vagy általuk eltalált...) trófeát, s nem mindenki áll ellen a szenvedés nélküli, könnyen, csak pénzért megszerezhető „dicsőségnek”.

De van, amikor sikerül megmászni a hegyet, leküzdeni a légszomjat, kifogni az ezerszemű kosokon, s már nincs más hátra, csak a lövés – szerencsés esetben 300 méteren belül, s nem mindig álló célpontra... Nos, itt csak a minimum a kiváló lőtudás, a biztos kéz. Önálló fejezet foglalja a „hegyi puska” fogalmát, a kaliberek, lövedékek, ballisztika, távolságbecslés és mérés fontosságát, erősen szubjektív, de nagyon meggyőző érveléssel alátámasztva a szerző szerinti „ideális” összeállítást.

Somfalvi Ervin

2002. ÉVI HUBERTUS KERESZT KITÜNTETÉSEK

ARANY FOKOZAT:

Bak Csaba Dózsa Vt. Biharnagybajom

Balogh József HUNOR Vadásztársaság

Baranyi Zoltán Mátra Mg. Tsz. Vt.

Bíró László Zempléni Solyom Vadásztársaság

Bodnár Árpád Földeáki Dózsa Vadásztársaság

Boros Oszkár Fekete István Vadásztársaság, Ajka

Brodmann László Dunaujvárosi Kohász Vadásztársaság

Brücher József Teveli Hubertus Vt.

Budavári István Kelet-Cserhát Vadásztársaság

Id. Búdi Sándor OMVK Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Területi Szervezete

Czeglédi Gyula Dózsa Vt. Biharnagybajom

Dr. Cseh Gábor Szabadság Vt. Újszász

Csikós Ambrus Nagyerdei Vt.

Dobróka Ferenc Békés megyei Vadászszövetség

Domján Lajos Kék Madár Vt. Bonyi Egyesület

Dudás Ferenc Székkutasi Petőfi Vadásztársaság

Id. Dukán László Fekete István Vadásztársaság, Ajka

Dr. Flesche Michael Bács-Kiskun Megyei Vadászszövetség

Fodor Zoltán Döbrönte Váralja Vadásztársaság

Id. Fuchs Antal OMVK Veszprém megyei Területi Szervezete

Gébert Pál Erdész Természetbarát Bérkilövő Vt.

Dr. Gerócs József Zala megyei Vt. Vadgazdálkodók és Vadászok Szöv.

Góg Gábor Békés megyei Vadászszövetség

Gyimóthy Kálmán Döbrönte Váralja Vadásztársaság

Holecz Balázs Kohász Vadásztársaság, Salgótarján

Holló József OMVK Komárom-Esztergom megyei Területi Szervezete

Horváth László OMVK Komárom-Esztergom megyei Területi Szervezete

Id. Jóna Albert OMVK Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Területi Szervezete

Kádár István Dunaujvárosi Kohász Vadásztársaság

Kalocsa János Kaposvári Egyetem, Patalomi Turul Vt.

Kardos István Csongrád megyei Vadászszövetség

Kemény László Hajagvidéki Vadásztársaság

Király György Aranyos és Vidéke Vt.

Kis László OMVK Nógrád megyei Területi Szervezete

Kóczán István Felsőnyék-Fügedi Vadász Egyesület

Korner György Teveli Hubertus Vt.

Kósa László Bakonyerdő Rt.

Kovács István Somogy megyei Vadászok Szövetsége

Id. Kriston Béla OMVK Heves megyei Területi Szervezete

Leginszky Gyula Fekete István Vadásztársaság, Ajka

Liptai László Bács-Kiskun Megyei Vadászszövetség

Magyarcsik Gyula OMVK Baranya megyei Területi Szervezete

Mayer Mihály OMVK Baranya megyei Területi Szervezete

Nagy Sándor Széchenyi Zsigmond Vadásztársaság

Id. Novák István Marcal-Völgyi Solyom Vadásztársaság

Olexa József Tábi Vadásztársaság, Balassagyarmat

Oltóssy Ferenc Dunaujvárosi Kohász Vadásztársaság

Óry Miklós Ikarusz Vt.

Pál János Diana Vadásztársaság, Szolnok

Paulik András Mátra Vadásztársaság

Peer László Bakonyerdő Rt.

Perl József OMVK Komárom-Esztergom megyei Területi Szervezete

Pintér Béla OMVK Heves megyei Területi Szervezete

Pozsár Miklós Bács-Kiskun Megyei Vadászszövetség

Reiter Wolfgang Északerdő Rt.

Romvári László Békés megyei Vadászszövetség

Simák József Békés megyei Vadászszövetség

Somlai Jenő Pécsi „Szarvasnóta” Vadásztársaság

Steixner László Délbakonyi Vadásztársaság

Szabó Endre OMVK Nógrád megyei Területi Szervezete

Szabó Gyula Ikarusz Vt.

Szalai István Kelet-Cserhát Vadásztársaság

Szecsó Miklós Aranyos és Vidéke Vt.

Szokolszky István Mátra Mg. Tsz. Vt.

Takács András Marcal-Bitvaközi Vadásztársaság

Takács Tibor Döbrönte Váralja Vadásztársaság

Tauber László Mátra Mg. Tsz. Vt.

Tolnai Tóth László Abaúji Aranyzarvas Vt.

Tóth Attila Békési Kittenberger Vt.

Tóth Elemér Kékcei Hubertus Vt.

Tóth Jenő Bács-Kiskun Megyei Vadászszövetség

Tóth László Táncsics Vadásztársaság, Súr

Tremmer Tamás OMVK Veszprém megyei Területi Szervezete

Veres Sándor Békési Kittenberger Vt.

Vértés Sándor Marcal-Völgyi Solyom Vadásztársaság

Vida István Dózsa Vt. Biharnagybajom

Dr. Weltler János OMVK Veszprém megyei Területi Szervezete

EZÜST FOKOZAT:

Antós László Dózsa Vt. Biharnagybajom

Bagi Károly Kék Madár Vt. Bonyi Egyesület

Balázs László Békési Kittenberger Vt.

Balla Imre Röskei Földtulajdonosok Vt.

Berényi Rudolf „Szent-Gellért” Bérkilövő Vadásztársaság

Biér Béla Diósjenő-Börzsöny Vt.

Bocsó Gábor Hollókő Vt.

Bódis Lajos Béke Vadásztársaság

Budós Sándor Békés megyei Vadászszövetség

Cseke Károly Zala megyei Vt. Vadgazdálkodók és Vadászok Szöv.

Csóti Jenő Bács-Kiskun Megyei Vadászszövetség

Dénes László Megyervölgye Vadásztársaság

Felföldi József Békés megyei Vadászszövetség

Fülöp Tibor Szilaspogony Bérkilövő Vt.

Dr. Harangozó Imre Heves megyei Vadászok Szövetsége

Hergedűs Zoltán Dózsa Vt. Biharnagybajom

Horváth József Hódmezővásárhelyi Előre Vadásztársaság

Ivány Gyula Kohász Vadásztársaság, Salgótarján

Jónyer László Diana Bérkilövő Vt., Eger

Jozef Suli OMVK Nógrád megyei Területi Szervezete

Id. Kiss Antal OMVK Komárom-Esztergom megyei Vadászszövetség

Kovács Ferenc Zala megyei Vt. Vadgazdálkodók és Vadászok Szöv.

Kovács László Bács-Kiskun Megyei Vadászszövetség

Kuslits László Fertőtáji Vadásztársaság

Dr. Lőrincz Ambrus Diana Vadásztársaság, Szolnok

Marton Zoltán Diósjenő-Börzsöny Vt.

Nagy László Dorogházi Bányász Vadásztársaság

Nyerges Benő Bács-Kiskun Megyei Vadászszövetség

Papp János Nagyszénási Petőfi Vadásztársaság

Pusztai János Karasica Völgye Vt.

Raffai Antal Bács-Kiskun Megyei Vadászszövetség

Rékasi Csaba Zala megyei Vt. Vadgazdálkodók és Vadászok Szöv.

Ruppert Tibor OMVK Komárom-Esztergom megyei Területi Szervezete

Stánicz László Tanulmányi Erdőgazdaság Rt. Sopron

Ifj. Szabó András Eperjesi Gazdálkodók Egyesülete

Szabó János Karancsvölgyi Vadgazdálkodók Szövetkezet

Székely Miklós Tanulmányi Erdőgazdaság Rt. Sopron

Szekeres Péter Pál Erdész Természetbarát Bérkilövő Vt.

Szigeti László Székkutasi Petőfi Vadásztársaság

Takács Gyula Megyervölgye Vadásztársaság

Vangel Gyula Hódmezővásárhelyi Előre Vadásztársaság

Verbói Gábor Megyervölgye Vadásztársaság

Vida János Bács-Kiskun Megyei Vadászszövetség

BRONZ FOKOZAT:

Babai Sándor Bakta Vt.

Dr. Badóné dr. Vekerdi Márta Szentesi Hubertus Vt.

Balog Zoltán Völgysegi Nimród Vt.

Balogh Sándor Dózsa Vt.

Bárkai Mihály Törökszentmiklós Csemői Községi Vadásztársaság

Bense Ferenc Bács-Kiskun Megyei Vadászszövetség

Ifj. Bodó Sándor Kohász Vadásztársaság, Salgótarján

Bohács Antal Dózsa Vt.

Bögér Tihamér Törökszentmiklós Diósjenő-Börzsöny Vt.

Csikós János Dózsa Vt. Biharnagybajom

Dallos Béla Diana Bérkilövő Vt., Eger

Dobos Tamás OMVK Nógrád megyei Területi Szervezete

Dudás Péter OMVK Baranya megyei Területi Szervezete

Erdős Miklós Bács-Kiskun Megyei Vadászszövetség

Farkas István Tarnamente” Vt.

Fehér József Csemői Községi Vadásztársaság

Ficzere Ferenc Békés megyei Vadászszövetség

Forgó József Diana Vadásztársaság, Szolnok

Gnotek József Abaúji Aranyzarvas Vt.

Győri Miklós Dózsa Vt. Törökszentmiklós

Hadarics Pál Zala megyei Vt. Vadgazdálkodók és Vadászok Szöv.

Ható Dezső Diana Bérkilövő Vt., Marcali

Herceg Csaba Békés megyei Vadászszövetség

Jancsó Pál Diana Bérkilövő Vt., Marcali

Kiss Pál Hubertus Vt., Kékcse

Kokovai Zsolt OMVK Nógrád megyei Területi Szervezete

Kürti László Kék Madár Vt. Bonyi Egyesület

Lele Csaba Földeáki Dózsa Vadásztársaság

Liszcai János Szentesi Hubertus Vt.

Lőrincz Benjámin Hosszúvölgyi Vadászegyesület

Madarász Ferenc Székkutasi Petőfi Vadásztársaság

Nagy István Abaúji Aranyzarvas Vt.

Olasz Bálint Hódmezővásárhelyi Előre Vadásztársaság

Óri András Tanulmányi Erdőgazdaság Rt. Sopron

Pálya János Dózsa Vt. Törökszentmiklós

Pataki Ferenc Hódmezővásárhelyi Előre Vadásztársaság

Pavlov István Békés megyei Vadászszövetség

Pávó Árpád Hosszúvölgyi Vadászegyesület

Princz József Szécsényi Természetvédő és Sportvadász Társaság

Princz Tibor OMVK Nógrád megyei Területi Szervezete

Ragadics László Bács-Kiskun Megyei Vadászszövetség

Roszik György Békés megyei Vadászszövetség

Siraky László Nimród Vt., Pásztó

Teszári Károly Diósjenő-Börzsöny Vt.

Töröcsik Máttyás Nagyszénási Petőfi Vadásztársaság

Török Ferenc Hódmezővásárhelyi Előre Vadásztársaság

Turóczi Miklós Dózsa Vt. Törökszentmiklós

Varga Lajos Tarnamente” Vt.

Dr. Vasas Joachim Heves megyei Vadászok Szövetsége

Zahorán János Békés megyei Vadászszövetség

Zimmermann Márton Bakta Vt.

Zsarnai Béla Dózsa Vt. Törökszentmiklós

BARÁTKOZUNK A SZÁMÍTÓGÉPPLEL

2. RÉSZ

Az elmúlt hónapban elkezdtünk ismerkedni a számítógépünk működtető operációs rendszerrel, a névadási szabályokkal. Nézzünk most néhány alapvető beállítási lehetőséget, amelyekkel saját ízlésünkhöz, munkastílusunkhoz alakíthatjuk gépünket.

Ahhoz, hogy munka közben jól eligazodjunk fájljaink között, érdemes a mappák megjelenését egységesre beállítanunk. Először is lássuk, hogyan is néz ki egy mappa. Felül, a keret (általában késsel) kiemelt részében baloldalon láthatjuk azt az útvonalat, ahol a mappa található, a jobb oldalon pedig három gombocska.

A **_** gombocska azt jelenti, hogy még nem akarjuk becsukni, csak egy kicsit „félretesszük” a mappát, amíg valami mással foglalkozunk. Ilyenkor lent, a tálcán megjelenik egy kis kockában a neve, amire ha rákattintunk, akkor újra aktívvá tehetjük.

A második gombocska azt jelenti, hogy teljes képernyő méretben szeretnénk látni a tartalmat, vagy csak ablak formában. Az ablakot egyébként átméretezhetjük úgy is, hogy a keretet megragadva, a megjelenő nyílcskákat irányába vonszoljuk (a bal gombot nyomva tartva húzzuk) az egeret.

Az **X** pedig azt jelenti, hogy most nem akarunk tovább dolgozni vele, tehát becsukjuk.

Az ablakban felülről lefelé haladva az első szöveges sort **menünek** hívjuk – elemei: Fájl Szerkesztés Nézet ... stb., melyekre kattintva legördül az almenü listája. (1.ábra)

A következő sor ikonokat tartalmaz, ezt **eszköztárnak** nevezzük. Az ikonokra kattintva a különböző műveleteket hajthatunk végre, pl. visszaléphetünk az előző mappába, másolhatunk, törölhetünk, stb. Ha az eszköztáron jobb egérgombbal kattintunk, akkor az előugró menüben kérhetjük, hogy a szöveg-címkek is megjelenjenek az ikonok alatt – ez

megkönnyíti a kezdőknek az ikonok jelentésének megjegyzését. Később ezt kikapcsolhatjuk, de akkor is segítségünkre van a Windows, hiszen ha valamely ikon vagy gomb felett „megpihentetjük” az egeret, akkor kicsi sárga táblácskára kiírja annak jelentését.

Következő sor a **címsor**, mely a mappa nevét tartalmazza.

A mappa tartalmának megjelenítése többféle képen lehetséges. Ehhez kattintsunk a **Nézet** -re és a legördülő menüben válasszuk ki a nekünk megfelelő nézetet: (1.ábra)

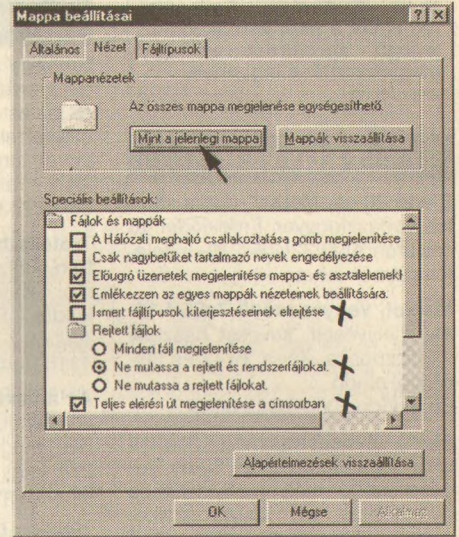
Nagy ikonok, kis ikonok – értelemszerűen a fájlokra jelölő ikonok méretében van különbség.

Lista – a fájlneveket kicsi ikonokkal, egy listában jeleníti meg

Részletek – ez a megjelenítési forma adja a legtöbb információt a fájlról: neve, mérete, típusa, a módosítás dátuma percnyi pontossággal. Az oszlopok fejéceként szolgáló gombokra kattintva növekvő vagy csökkenő sorrendbe rendezhetjük a fájlokat (pl. a neveket abc sorrendbe vagy dátum szerint). Ezek az információk sokat segíthetnek, ha keresünk valamit, vagy ha el kell döntenünk, hogy ráfér-e az állomány pl. egy floppyra.

Ugyanebben a legördülő menüben, ha bejelöljük a **Weblapként** menüpontot, akkor a mappa tartalma két egységre oszlik. Amikor kijelölünk egy fájlt vagy mappát, akkor az ablak bal oldalán információkat olvashatunk róla. Amennyiben lehetséges kicsi előnézeti képet is mutat. Ez a szolgáltatás akkor hasznos, ha például képeink között keresszünk.

Ugyanebben a legördülő menüben találjuk a **Mappa beállításai...** menüpontot. Rákattintva a megnyíló ablakban válasszuk a **Nézet** fületet. (2.ábra) A megjelenő listában láthatjuk a speciális beállítások listáját, me-

2. ábra

lyet a kis kockára kattintva egy kis pipával jelölhetünk ki. Javasolom, hogy ne engedjük a Windowsnak, hogy elrejtse a fájlok kiterjesztését, mert sok vírus így próbál meg elrejtőzni a gépünkön. (Ha munkánk során már kiterjesztésük alapján is felismerjük a fájlokat, akkor hamar észrevesszük, ha valami nem stimmel, és a gyanús állományokat megnyitás előtt ellenőrizhetjük egy víruskeresővel.)

Célszerű bejelölni a **Ne mutassa a rejtett és rendszerfájlokat**, mert így elkerülhetjük, hogy véletlenül letöröljünk ezeket a nélkülözhetetlen állományokat. (Ha egy teljes mappát törölünk, előbb ellenőrizzük nincs-e benne rejtett fájl! Ezt úgy tehetjük meg, hogy itt a **Minden fájl megjelenítése**-t választjuk)

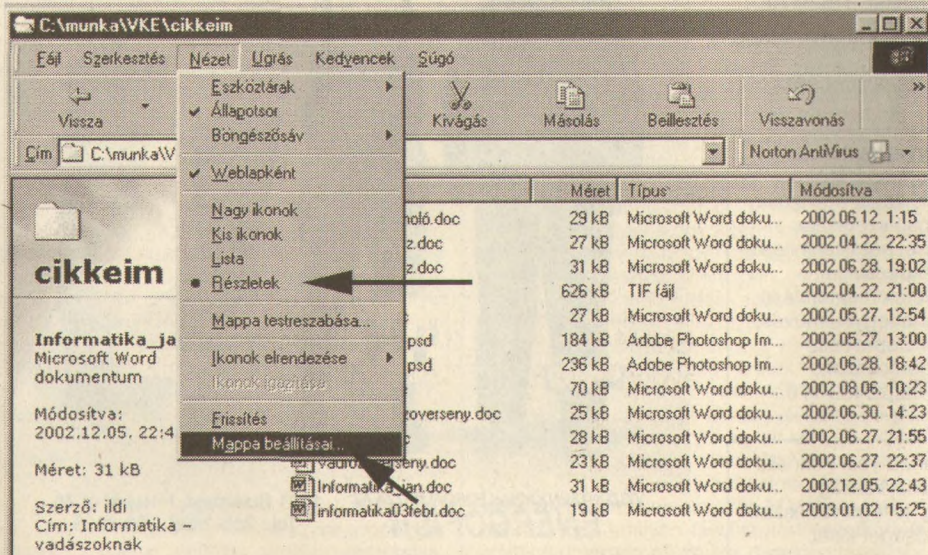
Harmadik javaslatom, hogy jelöljük be a **Teljes elérési út megjelenítése a címsorban** pontot. Ennek akkor látjuk hasznát, ha különböző mappákban azonos almappák vannak. Pl. a 2002 és a 2003 nevű mappánk is tartalmaz január, február, stb. almappákat. Bizony nem mindegy, hogy éppen melyikben vagyunk; ezért fontos, hogy a címsorban ne csak azt lássuk, hogy *február*, hanem pl. azt, hogy *C:\munka\2003február*.

Ha kiválasztottuk a speciális beállításokat, kattintsunk a **Mint a jelenlegi mappa** feliratú gombra. Ezzel azt érjük el, hogy minden mappánk egyforma beállításokkal lesz látható.

Mielőtt az OK gombra kattintunk, ellenőrizzük, hogy az **Általános** fülön az **Egyéni beállítások szerint...** legyen bejelölve.

A mappákban való fájlműveletek (kijelölés, másolás, áthelyezés, stb.) és a helyi gyorsmenü lesz következő témánk, melyben néhány apró trükköt is szeretnék megosztani Önökkel.

1. ábra

AZ APRÓHIRDETÉSEK TARIFÁI:

Az első szó 300 Ft, minden további szó 100-100 Ft + 25 % áfa. A hirdetések levélben, faxon, e-mailen vagy személyesen, minden hónap 10-éig szíveskedjenek leadni. A Vadászati Kulturális Egyesület tagjainak a nem kereskedelmi jellegű apróhirdetések egy megjelentetése ingyenes.

FEGYVER

Eladó 20-as, Merkel, dupla sörétes vadászfegyver. Érdeklődni 18 óra után a 06/32/405-219-es telefonszámon lehet.

Merkel, vegyescsővű 7x65R-12-es, mélyvésett, keveset használt vadászpuska, Zeiss, 6x42-es távcsővel eladó.

Érdeklődni: 06/20/939-0648.

Eladó keveset használt Kriehoff ultra bock .30.06-os és 12-es, vegyes csővű, mélyvésett, 1996-os gyártmányú. Új, vastag szálkeresztes, Zeiss 6x42-es távcsővel szerelve. Ára: 650.000,- Ft. Érdeklődni: 06/20/453-7602.

Rizzini bock, Beretta A-301, Fausti bock kal.: 12/70. Irányár: 115, 125, 145 e Ft. Kifogástalan állapotú sörétes fegyverek eladók, golyós illetve vegyes csővű fegyver vagy márkás távcső csere érdekel. Tel: 06/56/351-175 (Mezőtúr), 06/30/279-77-05.

Steyr Mannlicher luxus kivitelű, 7x64-es vadászfegyver, újszerű állapotban eladó, valamint Blaser R 93-as, új, luxus kivitelű vadászfegyver. Brno Super 12x70 bock, új eladó. Merkel 12x70 vadászfegyver eladó.

Telefon: 06/30/9396-672.

Eladó K-77-es Blaser golyós puska, három váltócsővel - .243 Winch., .30 R Blaser, és 300 Waterby Magn. - és kettő variábilis céltávcsővel, kofferral, magna-porrtal, kikstoppal, igényesnek. Telefon: 06/20/3141-741.

KUTYA

Kitűnő küllemű és munkateljesítményű szálkás szőrű tacsókók előjegyezhetők a Von Alltenburger kennelemből. Marosmenti-Rudifogó Miku Soma 2 x HPJ fiatal klubgyőztes, 2 x R. CAC, 5 x CAC, 2x CACIB, 2 x HFGY BOB D.K. Európa Kupa győztes, tenyésztésre javasolt kannal fedeztetünk.

Telefon: Szarka: 06/30/9619-481.

Alpesi tacsókóköpő kölykök, kiválóan dolgozó szülőkötől eladók. Osvári Zoltán, Kerekí, 06/30/901-8637.

GORDON SZETTER! Német-cseh vérvonalú, munkavizsgás (ÖTV, KV), HGrCH, HCH, GORCSA HUGÓ kölyökért fedez! HD: mentes/majdnem-mentes. Árvayné, 06/20/932-1832.

VEGYES

Somogy megyében 35 hektár legelő erdő, mellette élő vízfolyás és halastó, vadászati jog lehetőséggel eladó. Villany és víz van. Lovas turizmus kialakítására kiválóan alkalmas. Telefonszám: 06/30/243-89-20.

Trófeatáblák nagy választékban, készítőtől. Hazai, afrikai, hal, stb. Kérésére termékismertetőt küldök. Fűzi Gábor faszobrász. Tel/fax: 318-92-50, Telephely: 1116 Budapest, Talpas u. 4.

Az állami vadászvizsga kidolgozott 50 db szóbeli tétele (350 kérdés) megrendelhető a 06/75/313-271 vagy 06/20/333-28-34-es telefonszámon.

1988-as Lada-Niva megkímélt állapotban eladó, B+G, 1,5 év műszakival. Kínálati ár: 550.000,- Ft. Érdeklődni: 06/78/312-239.

Baranya, Somogy, Tolna megyében, nagyvadász társaságba belépnek. Takács, 06/20/341-8000.

Nógrád megyei 6000 hektáros nagyvadász vadászterületen éves - csomagos vadászati lehetőségre - vadásztársak jelentkezését korlátozott számban elfogadjuk. Érdeklődni a 06/30/99-11-777-es számon lehet.

A Diana Vadász-Horgász Antikvárium vadászkönyvek nagy választékát kínálja! Ingyenes árjegyzéket küldünk! 6900 Makó, Zrínyi u. 34. Telefonszám: 06/62/211-561.

Klasszikusokból álló, 160 példányos vadászkönyvtáramat egyben eladom. Makai: 316-8470.

Borz, egészben, kitömvé eladó. 17.000,- Ft. Telefonszám: 06/20/213-8674.

Fegyverjavítás:

Minden típusú lőfegyver javítása, felújítása, agyazása, céltávcső szerelése, vizsgáztatása, hatástalanítása, értékbecslése.

Régi fegyverek restaurálása. Nagy Ferenc fegyverműves, 4034 Debrecen, Tengerész u. 4., telefon: 06/52/423-176.

Bakonyban, a Tési-Fennsík Vadásztársaság „Pártoló Tag” jellegű vadászati lehetőséget kínál.

Automata és kézi korongdobók, könnyű, hordozható magaslesek, befogó csapdák, puska belövő állvány, hazai áron, két év garanciával az INTERMAS Kft-től.

Helyszíni verseny rendezése automata gépekkel, lőtér tervezés, kivitelezés.

www.intermas.ini.hu Fax: 06/66/450-538. Tel: 06/20/945-0764.

LENGYEL ISTVÁN

1920-2002

Fájdalommal tudatjuk, hogy a jászárokszallási Kossuth Vadásztársaság utolsó alapító tagja, Lengyel István - mindenki Pista bácsija - 82 éves korában, 2002 októberében elhunyt.

Életének nagyobb részét - 54 évet - a vadásztársaság tagjaként élte, melynek 3 évtizedig vezetője is volt.

Neve egybeforrt a jászárokszallási vadásztársaság nevével.

Vadász fiai, unokái mellett két generáció ismerte és szerette meg a vadászéletet, a természetet.

Következetes munkájáért Nimród Emlékérem kitüntetésben is részesült.

Hiányozni fognak nagy tapasztalatra épülő útmutatásai, csöndes hangon elmondott kritikái, megjegyzései.

A jászárokszallási Kossuth Vt. tagjai az együtt töltött szép évekre, a hosszú és gyümölcsöző vadász munkára sokáig fognak emlékezni.

Bagi István

AZ ŐSZI ÉS TÉLI VADÁSZAT FONTOS KELLÉKEI:

- filcbéléses, fűzős gumicsizma
- gumi comb- és mellescsizma
- thermobéléses, vízlepergető, kétrészes öltöny kapucnival

VISZONTELADÓKNAK FORGALMAZZA AZ
ENERGOFISH

1201 Budapest, Helsinki út 75.
Tel.: 285-2636, 283-2285

A VAD NYUGALMA

Sokhelyütt és sokat vitatott kérdés a vadászterületek zavarása, zaklatása, különösen a fődvd, a szarvas nyugalmanak hiánya. Sajátos módon azonban a vadászatra jogosult vadászokon kívül senkit nem tud a területén a mozgásában korlátozni. Mindezek ellenére egyre gyakrabban találkozhatunk mindenféle öntörvényűen kirokott tiltó táblákkal, mint például „Magánerdő, belépni tilos”, „Vadászoknak belépni tilos”, „Tilos a vadászat” és hasonlók, az ilyeneknek azonban korántsem a terület nyugalmanak megvédése a célja. Az sem ritka eset, hogy utakra keresztben árkot ásnak, különféle „tankcsapdákat”, kovácsnál készített gumiköpeny hasogatókat helyeznek ki a mindig ismeretlen tettesek.

A vadat zavaró tényezők hosszú sorában a vadászat – ha talán a legközvetlenebb is – csupán egyetlen a sok közül. Azon pedig véggképp kár volna vitázni, melyik zavarja jobban a vad napi tevékenységét: a csöndes cserkelés, a les, vagy a táplálékszerzést, a táj arculatát megváltoztató terménybetakarítás, vagy a tarvágás. Sajátos és tanult viselkedése a szarvasoknak télvíz idején, hogy éjszaka csapatosan jelennek meg mindenfelől és hajnalig kitarva rügyeztetnek, hántanak, csipegetik a fiatal hajtásokat. Ilyenkor nem veszik figyelembe az ember szagát, sokszor ott füstölögnek egész éjjel a tüzek zsarátokai. Tapasztalatból „tudják” mikor érdemes a tarvágásokat fölkeresni, hiszen a munka különleges zaj és szaghatásokkal jár.

Hajdanán, éppen a vad nyugalmanak megteremtése volt a legfőbb indoka a tilalmi idők megállapításának, pedig akkoriban hol volt az erdők zavarása a maiakhoz képest? Február második felében, amikor az öreg bikák megkezdik az agancsok elhullatását, nagy számban érkeznek már virradat előtt az illegális agancsgyűjtők. Egyes területeken valóságos lsten csapásai a vadra, mert az sem ritka, hogy szabályos hajtásokat rendeznek arra számítva, hogy a bikák agancsukat vesztik menekülés közben. Ilyen eset fordult elő néhány éve Somogy megyében, amikor egy kibetonozott csatornába hajtottak egy nagy szarvascsapatot, amelynek több értékes tagja pusztult ott. Akad olyan nagyvadász terület, ahol évek óta egyetlen jó bikának nem tudják meglelni az elhullott agancsait. A hullott agancs pedig önmagában is jelentős érték, de talán sokkal többet jelent a vadgazdának, aki ennek alapján juthat máshonnan meg nem szereshető információk birtokába. Az illegális agancsgyűjtők tevékenységének megakadályozására ezért érdemes a rendőrség segítségével elsősorban a kora reggeli órákban járőrözni, mert a jogszabályban a hullajtott agancs egyértelműen a vadászatra jogosult tulajdona, gyűjteni csak a vadászatra jogosult engedélye alapján szabadna. Ezért a főlvadászoknak csak olyan személyektől szabadna hullott agancsot átvenni, akik gyűjtési engedéllyel rendelkeznek. Nincs tudomásunk arról, hogy megfelelő jogkörrel valaha, valaki is ezt ellenőrizte, számon kérte volna, vagy netán megbüntette volna a szabálysértőt. Nem babra megy a játék, mert esetenként akár többszáz ezer forintot érték el tulajdonításáról van szó. Bezzeg, ha a gyűjtőgető vadász volna ... nem menekülhetne, mert négyszeresen is megbüntethetnék.

A terület zavartságát, a nyugalom hiányát jelzik a szokottnál nagyobb csapatok kialakulása, amely a szarvasok – több szem többet, lát alapon – egyik sajátos túlélési stratégiája.

Vagyis minél jobban veretik, piszkálják, annál nagyobb csapatok alakulnak ki, és ezzel nagyságrendekkel növekszik a vadkár is. Mert ha nem is ennének – de esznek folyamatosan – ha egy fiatalosan csupán végig vonul egy nem ritkán több száz as csapat, rögvést a nyomukba szegődhetne a vadkár felvételező bizottság is. A kártérítés felelőssége azé a jogosulté, akinek a területén történt a kár, holott a károk okozói a szomszéd területről jöttek. Ha nagy nehezen netán lőnek is közülük egy-egy borzas borjút,

SOMFALVI ERVIN FELVÉTELE

másnap már a hetedik határban, más vadászterületen járnak. És ami a józan észnek homlokgyenest ellentmond : a létszámcsökkentés hatékonysága koránt sincs egyenes arányban a vadkár csökkenésével, sőt...

Közelítünk meg a kérdést a szarvasok viselkedésének oldaláról! A nyugalom hiányával, a folyamatos zavarással, fokozott vadászattal jelentősen növekszik a csapatok mozgási köre. Ahol a csapatból egy borjút, vagy üntöt elejtettek, oda néhány napig nem váltanak ki. Am enni ilyenkor is kell, tehát máshová mennek, jelesül olyan területrészre, ahová egyébként nem mentek volna. A vadászat tehát jelentősen megváltoztathatja a szarvasok napi életritmusát, esetenként később váltanak ki, már csak a teljes sötétséggel.

A téli szabadidős sportok kedvelői között új „mániák” terjedtek el. A tereplovaglás, autózás, motorozás, hegyi kerékpár, sifutás mellett megjelenik a kutya- és a motoros szán, amely előtt szinte nincs akadály. Ezek elsősorban a napközbeni pihenőhelyeikről zavarják el a vadat, és éppúgy nagyobb csapatlétszámok kialakulásával „reagál” a szarvas, mint az erőteljesebb vadászati nyomásra. Mindezek ellenére meg kell állapítani, hogy a tapasztalatok szerint és ennek ellenére a szarvas jól tud alkalmazkodni mindezekhez, mert igen gyorsan képesek változtatni viselkedési szokásaikon. Végül is minden vadon élő állat bizonyos mértékig felkészült a veszélyhelyzetekre, a váratlan találkozásokra. Természetesen ennek mértékében már a fajok szerint igen jelentős különbségek lehetnek. A szarvasok a nappali tartózkodási helyeikről megzavarva jól bevált kényszerváltóikon oldanak kerekét, többnyire olyan csendben és óvatosan, hogy azt szinte tűlzás volna valós menekülésnek nevezni. Másfajta viselkedés ez, mint amilyen távolságtartó elhúzódsást figyelhetünk meg például a disznóhajtások so-

rán. A tempó talán nagyobb, a lépések hosszabbak, de mégsem olyan, mint amikor egy borjút, vagy egy üntöt lövünk a csapatból, és fejvesztve megugranak. A rend azonban ebben az esetben is szinte percek alatt helyre áll és a csapat a veszélyes helyet elhagyva rövidesen megnyugszik.

A szarvascsapatokban ugyanis kifejezett és meghatározott rangsorrend uralkodik. Ez határozza meg az adott viselkedés-válaszokat és a napi életritmust is. Példaként említhető, ha egy csapatból befogunk egy fiatal bikát, tehenet, vagy üntöt és azt egyedül egy karamba zárjuk, nem sok esélye van a túlélésre. Kitágult orrcimpákkal, meresztett fartükrrel, és gerincszőrrel, idegesen rohagál körbe, körbe, jár a kerítés mellett, nem eszik, nem iszik napokon át, amíg csak erejét teljesen el nem veszíti. Merőben más a helyzet, ha olyan karamba zárjuk, ahol már hosszabb ideje zárt tartáshoz szokott csapat él. Ahogy az idegesség, a stressz rendkívül gyorsan terjed egyik állatról a másikra, ugyanígy terjed a megnyugvás is. A téli szőrzetű szarvasokon jól megfigyelhető a nyugtalanság „terjedése”. A tükröt keretező szőrzet felemelkedik, látható felülete jelentősen megnövekszik, s ez megy át egyikről a másikra. Az állatok nagyobb része ugyanis mozdulatokkal, viselkedéssel kommunikál, informálja társait. A rangsorrend alján állók „elígázásra várnak” és a rangsorban előttük állókra figyelnek. Feladtuk a nyugtalanság, az adrenalin szint fenntartása, amely csak akkor szűnik meg, ha erre „felsőbb utasítást”, azaz előjáró fajtársaiktól meghatározó viselkedés-választ kapnak. A szarvascsapat kifelé, a fajtársak felé nyitott közösség, a rangsorrend kialakulása, elfogadása után civódás már ritkán akad. A befogadott szarvas, ha sikeresen „felvételizett”, a csapat teljes jogú tagjává válik és viselkedése semmiben nem különbözik az ott születettektől. A zavaró külső tényezőkhöz való alkalmazkodás lehetőségei és határai döntenek el minden vadon élő állatfaj fennmaradását, ha a környezetükben változás áll be. Azok a fajok – így a gimzsarvas is – amelyeknél az egyedi viselkedési formák, szokások a közösségben, a csapatban háttérbe szorulnak, könnyebben és jobban képesek alkalmazkodni a környezeti változásokhoz is. A csapatban a rangsorrend elején álló egyedek viselkedése a döntő, ezek határozzák meg a teendőket, a vonulási, menekülési irányt, a napi életritmust. A szerzett tapasztalatok, a gyors és jó döntések miatt ezek a csapat legértékesebb egyedei. A tarvadcsapat szinte vakon követi a vezértehenet, ezért a vezértehen szigorúan kímélendő, és ezen vitatkozni sem szabad. Sokszor védekezésként hangzik el, hogy nem láttunk csökött borjút, borzas üntöt, s ezért láttunk válogatás nélkül. Ez elfogadhatatlan, mert aki időt szán rá, és alaposan megfigyeli egy-egy szarvascsapat viselkedését, viszonylag hamar megérti annak belső életét: kik az „irányítók”, a „meghatározók” és azokra nem emel fegyvert. A külön engedélyeket, a tervemeléseket, a nyugalmi időszakban történő vadászatiakat – állítólag – a szükség indokolta. Más kérdés azonban az, hogy vajon valóban indokolt-e a szükség? Megfelelő – és az eddiginél jobb – szervezéssel bízást el lehet érni, hogy a vadászati ideylen belül ejtsük el a szükséges mennyiségű szarvaszt. Ezzel ugyanis kétség kívül nagyobb lesz a vad, de a vadászok nyugalma is.

Homonnay Zsombor

AZ ELHATÁROZÁS

Kevés olyan vadász van közöttünk, aki-
ben előbb vagy utóbb ne születne meg
a vágy, hogy a hazai vadfajok elejtésén
túl más – nálunk nem létező – vadfaj
elejtésének élményét átélje, tróféáját bir-
tokba vehesse. A vágy – mint tudjuk –
csak akkor valósulhat meg, ha ezért tes-
zünk is valamit. El kell határoznunk
magunkat. Ahhoz viszont, hogy az elha-
tározásunknak, a döntésünknek legyen
valamilyen valóságalapja, fel kell mér-
nünk a lehetőségeinket, sokoldalúan tá-
jékozódunk kell arról, mi minden szük-
ségtetjük vágyaink beteljesüléséhez.

Nem a pénzzel, az anyagiakkal kezd-
jük... bár a legtöbb magyar vadász vá-
gyai beteljesülésének a „miből fizessem
ki?“, azaz a pénz hiánya lehet a fő aka-
dály. De tételezzük fel, hogy a pénz
ezúttal nem akadály és ha valakiben
erősen él a vágy, összegyűjti, megte-
remti a forrást egy-egy külföldi vadá-
szatra. (Hazai vadászaton járván, ki
gondolta volna néhány évvel ezelőtt,
hogy ennyi márkás terepjáró sorakozik
majd a gyülekezőhelyeken?)

Iránytűnk tehát azoknak szól, akik
már azon vívódnak: mennyit szánunk a
külföldi vadászatra, ezt hogyan költhe-
tik el a legésszerűbben egy-egy kivá-
lasztott vadfaj élményszerű elejtésére.

Rovatvezetőnk, Hidvégi Béla tucattal
többször fordult meg Afrikában, taná-
csai hasznosak lehetnek mind az elő-
ször Afrikába készülődőknek, mind az
afrikánus veteránoknak.

ÁRAK, ORSZÁGOK, VADFAJOK

Manapság a magyar vadászok körében
talán a legdivatosebb vadászati úticél Afri-
ka. És ez nem véletlen, hiszen gyermekko-
runktól kezdődően Széchenyi Zsigmond-
nak, Kittenberger Kálmánnak, Teleki Pál-
nak vagy éppen Hemingwaynek köszön-
hetően „fertőzötték vagyunk” az afrikai va-
dászati élményeivel. A divathoz nyilván
az is hozzájárul, hogy sok magyar vadász-
ból vált afrikai „fehér vadász”, akik honfi-
társaik körében is népszerűsítik az afrikai
vadászati tevékenységet... és tagadhatatlan a televí-
ziókban látható természetfilmek hatása.

Ami tény: olvasmány- és filmélményein-
ket nem érdemes összehasonlítani a jelen-
legi afrikai – vadászati – állapotokkal, elő-
deink vadászatainak körülményei, a vadá-
szatra szánt idő, a közlekedés, a szafarik
infrastruktúrája ugyancsak megváltozott,
alkalmazkodott a XX–XXI. század igényei-
hez. Theodor Roosevelt évekig készülö-
dött a több hónapig tartó szafarijára, amit

napjainkban néhány hetes előkészület
után két-három hetes vadászattal abszol-
válni lehetne. Afrikában is felgyorsult az
idő, s nem véletlen, hogy a vadászat és
vadásztatás a turizmushoz kapcsolódó
vagy attól független iparágá, üzletté vált.

Az afrikai vad, a vadászat árucikk, amit
a lehető legkisebb befektetéssel a lehető
legnagyobb profittal igyekeznek értékesí-
teni, s mi – európai, amerikai vagy magyar
vadászok – a szolgáltatásokat igénybeve-
vő vásárlók, vevők vagyunk. Ennek van
pozitív és negatív oldala. Mindenké-
ppen pozitív, hogy a pénzünkért megköve-
telhetjük a szolgáltatásokat és negatív,
hogy az egész vadászatra rányomja a bé-
lyegét az üzleti szellem, ami nem erősíti az
önfeledt vadászati élményét... ráadásul
semmivel sem számíthatunk többre, mint
amennyiért fizetünk.

Apropó fizetség. Ezek az oldalakon
hosszú és a folyamatos változások miatt
értelmetlen lenne felsorolni a különböző
vadfajok országoként eltérő elejtési árait,
a licenz és szafari díjakat. Ennek a kon-
krét elhatározást követően érdemes a vadá-
szatszervező irodáknál vagy az interneten
utána nézni. Az az ideális állapot, ha az Af-
rikába készülődő vadász nem az árak, ha-
nem a kiválasztott vadfaj milyensége alap-
ján hozza meg a döntését.

Vegyünk egy példát. Eldöntöttük, hogy
kafferbivalyot akarunk Afrikában elejteni...
és mellette lövünk még egy-két antilop-
félét. Namibia kivételével ezt szinte egész
Afrikában egy 7–10 napos – átlagos idejű
– szafarival megtehetjük, csupán azt kell
mérlegelnünk, hogy milyen tróféákra kívá-
nunk szert tenni. Erős bivalyok ugyanis
már nem mindenhol vannak, és ugyan-
annyit fizetünk egy gyenge-közepes
szarvért, mint egy öreg, gigantikus bi-

valy tróféájáért is. És az sem mindegy,
hogy az antilop-félék milyenek, kiskudut,
oryxot, zsiráfnyakú antilopot vagy löanti-
lopot – ezek még valamennyire külön-
legességek – nem minden vadászterületen
ejthetünk el.

Tehát elsőként a vadfajokról kell dön-
tünk, ezt követően az országot, azaz a va-
dászterületet kell kiválasztanunk. És itt áll-
junk meg egy rövid időre. Afrikában ma –
jellemzően – két típusú szafari van. Az
egyik a farm-kert-range típusú vadászat,
a másik az úgynevezett „fan” – nevezzük
klasszikus – szafarinak.

Minden rosszállás nélkül elmondhatjuk,
hogy a magyar vadászok nyolcvan száza-
léka Namibiában és Dél-Afrikában a farm
vadászaton vett/vesz részt. Ez első va-
dászati tevékenységük – az afrikai vadászati
kóstogatásának, az ország, a körülmények,
a vadfajok megismerésének jó iskolája... le-
het róla mesélni és szép tróféákat is zsák-
mányolni.

Tudnunk kell, hogy a farmokon a nyugati
vagy a hazai viszonyokhoz hasonló tuda-
tos és tervezett vadgazdálkodás folyik. A
tulajdonos és vadőrei általában jól ismerik
a vadállomány milyenségét, nagyságát,
tartózkodási helyeiket... és ennek megfe-
lelően – a nyugati életstílushoz alkalmaz-
kodva, a 4-7 napos vadászat során – te-
repjáróval viszik ki a vendégeiket a hely-
színre, egy rövid cserkelés, aztán puff...
lehet fényképezkedni.

Aztán azt is tudnunk kell, hogy ezeken a
farmokon olyan vadfajokat is elejthetünk,
amit a farmerek az üzlet érdekében bete-
lepítettek, elszaporítottak, hogy a vadfajok
vadászati palettáját bővítsék... de ezek
nem az eredeti élőhelyükön élő vadfajok,
így a tróféák értéke is ennek megfelelő.
(Ha hiszik, ha nem, az USA-ban, Texasban

sok afrikai vadfaj elejthető, trófeáik mégsem tekinthetők originált afrikai trófeáknak... a falon azonban szépen mutatnak.)

Ha már farmon vadászunk, lehetőleg arra törekedjünk, hogy a vadászterület minél nagyobb legyen, így érhet bennünket – és a tulajdonost is – váratlan, élményekben izgalmasabb meglepetés.

A farmokon a kezelt vadállomány licen-szeinek árai olcsóbbak, mint a szabad területen lévő vadfajok licen-szei, viszont háromszor annyiba kerülnek azok a vadfajok, amelyek afrikai különlegességeknek számítanak, vagy betelepített fajról/fajokról van szó. Az oroszlán, a leopárd, a krokodil vagy a csavartszarvú antilopok vadászatát – ha egyáltalán hozzáférhetőek – ugyan-csak busásan meg kell fizetni.

Ezt a fejezetet azzal zárjuk, hogy felhívjuk a figyelmet azokra a nehézségekre, amelyek a magyar vadászokat érhetik, amikor be akarják hozni az országba a nemzetközi védelem alatt álló vadfajok trófeáit. A CITES listát már az elhatározáskor érdemes tanulmányozni, hogy ne érjen bennünket meglepetés a vámolásnál, amikor elkobozzák tőlünk az általunk szabályosan elejtett elefántagyarakat, krokodilbőrt vagy a szépen kikészített leopárd gereznáját. (E témában volna mit tennie a hazai vadászati érdekvédelmi szervezeteinknek.)

A SZAFARI HOSSZÁNAK, IDEJÉNEK KIVÁLASZTÁSA

A klasszikus szafarik és a farm-vadászatok között óriási a különbség. Nem véletlen, hogy az igazi szafarik sokkal drágábbak és más – talán fogalmazhatunk

úgy, hogy igazibb – vadászati élményt nyújtanak. Természetesen időben hosszabbak, 7-21 naposak, attól függően, hogy milyen vadfaj elejtésére vállalkozunk. (A bivalyra már a 7 napos szafari is elegendő lehet.) Általában egy-egy vadfaj elejtésére egy-másfél napot kell szentelnünk, de például egy elefánt, egy bongó, egy óriás jávorantilop vagy egy szitatunga megtalálása, becserkelése és elejtése akár két-három hetet is igénybe vehet.

Klasszikus szafari után főleg Tanzániában, Botswanában, Mozambikban, a Közép-Afrikai Köztársaságban, Kamerunban érdemes érdeklődni, ezekben az országokban megbízható a vadászat szervezése. Nem ajánlott manapság Zimbabwe, ahol olcsó a vadászat, de a politikai és gazdasági állapotok miatt bizonytalan a helyzet, s nincs bosszantóbb, mint napokig benzinhiány miatt unatkozni egy sátorban... miközben ketyeg a szafari díja. Zambiát is ide lehet sorolni, bizonyos részein újra engedélyezték a vadászatot, de a minőség még meglehetősen bizonytalan.

Aki részt vesz egy klasszikus szafarin, nem vágyik többé a farm-vadászatok után és valóban megízlelheti az afrikai vadászatok zamatát. A kiválasztott vadfajra vagy vadfajokra tisztességes időt szánva oszthatjuk be a vadászat idejét és itt már számíthatunk különleges trófeák zsákmányolására is.

A legjobb eligazodást a Safari Club által kiadott rekordok könyve nyújtja, ahol utánakereshetünk, hogy mikor és melyik országban ejtettek el olyan vadfajt, zsákmányoltak olyan rekord trófeát, amelyre a mi vágyaink is irányulnak. Nem a rekordok az érdekesek, bár ez sem lebecsülendő, ha-

nem az az információ, amely a rekordok elejtése mögött húzódik.

A klasszikus szafari szervezésénél ragaszkodjunk ahhoz, hogy a vadászat során külön kísérlőnk legyen – árban nem olyan nagy a differencia – mert így elkerülhetjük, hogy végeszakadjon azoknak a barátságoknak, akikkel évek-évtizedek óta együtt szafarizunk, vadászunk. Ha minden vadásznak külön kísérlője van, ha külön-külön vadásznak, nem lehet vita-veszekedés abból, hogy az adott helyzetben ki lőjön?!

A klasszikus szafari esetében is nagy figyelmet fordítsunk a vadfajok kiválasztására, esetleg az elejtés sorrendjére – ehhez nem mindig kell csökönnyösen ragaszkodnunk, a helyszínen ez alaposan módosulhat – és ennek megfelelően, az elejtésre szánt időt figyelembe véve válasszuk ki a licen-szeteket. Néhány országban a licen-szet előre kell megvásárolni, ilyenkor különösen érdemes nagy hangsúlyt fektetni a vadászni kívánt vadfajok kiválasztására, mert elronthatja a kedvünket, ha előttünk áll egy csodálatos trófeájú, Afrikában is ma már ritka vad ... de nem lőhetjük, mert nincs rá licen-szünk, ugyanakkor az is kedvrontó, ha két héten át hegyi nyala után máskzálunk Etiópiában és nem tudunk találkozni vele, pedig a licen-szét drága pénzért előre kifizettük, és nem nagyon van példa arra, hogy a sikertelen vadászat után az árát visszafizetnék.

SOROZATUNK GONDOLATÉBRESZTŐ, MINDENKI SZÁMÁRA NYITOTT, VÁRJUK A HOZZÁSZÓLÁSOKAT, A KIEGÉSZÍTÉSEKET. A KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBAN A FELKÉSZÜLÉSÉRŐL IGYEKSZÜNK MAJD ÖSSZEGYŰJTÖGETNI A TAPASZTALATOKAT.

